

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

საქართველოს ეკისაზღვის
ცენტრი ბიბლიოთეკა

გიორგი მერჩული

შრომად და
მოღუაწებად
ლირსად
-ცხორებისად
წმიდისა და
ნეტარისა მამისა
ჩუენისა
გრიგოლისი

შრომად და მოღუაწებად ლირსად -ცხორებისად
წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა
გრიგოლისი
გიორგი მერჩული

შრომად და მოღუაწებად ღირსად -ცხორებისად წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა გრიგოლისი არქიმანდრიტისად ხანძთისა და შატბერდისა აღმაშენებულისად და მის თანა ქსენებად მრავალთა მამათა ნეტართად საკითხავი

თავი I

მოცემულ არს [სიბრძნისა ძირი] კეთილისა მიზეზისა ქრისტეს მიერ, ღმრთისა ყოველთადსა, ბუნებასა ჭეშმარიტთა ბრძენთასა. ვინავცა ითხოვდე ბრძენთაგან სრულთა კრძალულებით სიბრძნისმეტყუელებასა და სულელთაგან[|გ||||]ლ ~ ის მეცნიერთა დუმილით ბრძენთა სმენ[ასა]. აწ სულელნი სიბრძნის-მეტყუელებენ ხოლო თკს[სა] და ბრძენთა [|||||]ნეს დუმ[ილი] [||||]მ [თ]. ვერ გულის-ხმა ყვეს. ვითარმედ „ბრძნად მეტყუელებად ვეცხლი არს წმიდად, ხოლო დუმილი, ოქროდ რჩეული“ - ვითარცა რქუა სოლომონ.რამეთუ რაჟამს ბრძენთა დუმილი ჰმატს, მაშინ „სიბრძნე მათი გამოსავალთა ზედა იქებინ“, რამეთუ ენად მათი მეტყუელებისაგან ცუდისა უტყვ არნ და ძვრის-სიტყვსა უქმ. რამეთუ ძიებად რად სასყიდლისად საქმედ უპყრიედ მათ და ყოვლადვე ბრძნობედ სიწმიდესა სიმართლით ღირსებასა თანა და სიყუარულითა ღმრთისადთა გალობედ მეცნიერებით მარადის ლოცვისა შეწირვითა, ვითარცა იტყვს მოციქული, „მოუკლებელად ილოცევდით“-ო.

არამედ აწ მე ვინავთგან ვერ ძალ მიც მოუკლებელად ლოცვად და სულელთა ყოველთა უდარცს ვარ,ნაკლულევანებად ჩემი არა მიფლობს დუმილად და ზოგს რამე უმჯობესად შემირაცხიეს, რამთა ვიტყოდი ღირსად-ცხორებასა ღმერთ-შემოსილთა კაცთასა, ნეტარისა მამისა ჩუენისა გრიგოლისა და მოყუასთა და მოწაფეთა მისთასა მადლითა და შეწევნითა ღმრთისადთა, რაოდენცა შეუძლო უწყებად მსმენელთა, ჭეშმარიტად თხრობილი მოწაფეთაგან და მოწაფის მოწაფეთაგან მის

წმიდისათა. და ნეტართა მათ ოხით- ვპოვო ორ- კერძოვე ლხინებად უძლურებათა ჩემთავ ესრცთ სიტყუათა ამათ წერითა.

თავი II

ვითარმედ არსება-დაუბადებელისა, კაცთ-მოყუარისა სამებისა წმიდისა მადლითა, მიუწდომელად ჩუენგან დაწერილთა, საუკუნოდ ზეცათა შინა ანგელოზთა თანა, წიგნსა მას ცხოველთასა, და ჯუარითა წმიდითა მოქადულთა, დიდთა მათ მეუდაბნოეთა კლარჯეთისა დიდებულთა უდაბნოთა შინა პირველად დამკვდრებულთა მათ წმიდათა მამათა ღირსად- ცხორებულთა, სიმჯნე მოთმინებისად და სიწმიდით შრომად უფლისა სათნოდ და სასწაულთა მათთა სიმრავლენი ქუეყანასა მას ქართლისასა აღუწერელობითა დაშვირდეს მისთვს, რომელ პირველ ვაწენე, რომელთად ჯერ იყო დაწერად, ვიდრე ნათესავით ნათესავადმდე უკუნისამდე მითხრობად ყოველთა, რამთამცა ერი დაბადებადი აქებდა უფალსა წსენებისა მათისა დღესასწაულსა.

არამედ აწ სასწაულნი მათნი ჟამთა სიმრავლისაგან მიეცნეს სიღრმესა დავიწყებისასა. ყოვლად- სახსენებელთა მათ განსაკრვებელთა ნეტართა კაცთა საქმენი კეთილნი და ცხორებად უბიწოდ, რომელნიცა იგი ბრწყინავდეს ვითარცა მთიებნი ზეცისა სამყაროსა, ხილულსა ამას და განქარვებადსა მზესა ქუეშე. და აწ სულითა ბრწყინვალენი იხარებენ დაუსრულებელსა ნათელსა შინა და მარადის ჩუენთვს მეოხებასა ჰყოფენ, განმხიარულებულნი ქრისტის აღთქმულთა მოღებითა, რამეთუ შრომათა მათთა წილ მიუღებიეს სიხარული და მხიარულებად უოხჭნოდ, მოუკლებელი და გამოუთქუმელი ცათა შინა. ამათ ნეტართა შორის გამობრწყინდა მადლითა სავსც, განსრულებული სიბრძნითა, დიდი მღდელი და კეთილად განმგებელი მოღუაწე და უდაბნოთა ქალაქ მყოფელი, ზეცისა კაცი და ქუეყანისა ანგელოზი, სანატრელი გრიგოლ, სულიერად მამად და წინამძღვარი და მაშენებელი ხანძთისა და

შატბერდისათ, ორთა მათ დიდებულთა მონასტერთათ, რომელი ექმნა სახე კეთილის ყოველთა მის ჟამისა მეუდაბნოეთა მამათა ახლად შფნებასა მათსა.

ესე იყო შვილი წარჩინებულთა, დიდებულთა და მართლ- მორწმუნეთა მამა-დედათათ, და სახლსა შინა სამეუფოსა დიდისა ნერსე ერისთვისასა აღზრდილ იყო კელითა კეთილადმსახურისა დედოფლისა ნერსში ცოლისადთა, რომელსაცა ეშვილა, რამეთუ იყოცა ძმისწული მისი. და საშოთგანვე დედისადთ შეწირულ იყო ღმრთისა დედისაგან თვისისა, ვითარცა სამოელ წინამდებარებული. და მარხვათა შინა იზარდებოდა მსგავსად წინამორბედისა, რამეთუ სიჩჩოთგანვე ღვნოდ და ჭორცი არა შეკდა პირსა მისსა. ვინათგან ქრისტისა განეკუთნა სული თვისი სამკვდრებელად, და ხატიცა მონაზონებისად ემოსა, რამეთუ თავისუფალ იყო იგი სიმღერისაგან ყრმათავსა და ყოვლისაგან აღრევისა კაცთავსა და მარტოდ იყოფვინ თვისსა მას სადგურსა, რომელსა განწესებულ იყო. ამისთვის დაყუდებულ უწოდიან მას სახელი.

ხოლო გულის-ხმიერობად სწავლისად განსაკრვებელი იყო ფრიად, რამეთუ მსწრაფლ ხოლო დაისწავლა დავითი და კმითა სასწავლელი სწავლად საეკლესიო, სამოძღვროდ ქართულსა ენასა შინა ყოველი დაისწავლა, და მწიგნობრობადცა ისწავა მრავალთა ენათად და საღმრთონი წიგნი ზეპირით მოიწუართნა. ხოლო სიბრძნეცა იგი ამის სოფლისა ფილოსოფოსთად ისწავა კეთილად, და რომელი პოვის სიტყუად კეთილი, შეიწყნარის, ხოლო ჯერკუალი განაგდის. და განითქუა სისრულე იგი მისი სახელოვნად ყოველთა შორის. ხოლო გარეშესა მას სიბრძნესა სოფლისასა ჰბასრობნ სიტყვაებრ მოციქულისა, ვითარმედ "გან-რაო-მე-აცოფა ღმერთმან სიბრძნე იგი ამის სოფლისად".

სიტყუად მისი იყო შეზავებულ მარილითა მადლისადთა. რაჟამს იტყვნ, ბრძნად აღაღის პირი თვისი და წესი განუჩინის ენასა თვისსა. და ჰასავისა ზრდასა თანა სათნოებადცა კეთილი იზარდებოდა, რამეთუ არა იყო, ვითარცა ჭაბუკი, მზუაობარ და ჭამადთა გულისათქუმელთა მოყუარე,

არამედ თავით თვისით დანიელ წინააღმდეტყუელისა სიტყუასა იტყვნ, ვითარმედ "პური გულის-სათქუმელი არა ვჭამო".

და ესრცეთ მიიღის საზრდელი საგლახაკოდ წორცთა თვისთა განსამტკიცებელად ნეტარმან გრიგოლ, მდაბალმან გულითა და გლახაკმან სულითა, მყუდრომან ქცევითა და

მოწყალემან გონებითა, რამეთუ ძირი სიწმიდისად მარადის გულსა მისსა დანერგულ იყო, აღმომცენარც ჯეჯლსა ღმრთის-მსახურებისასა. და ნერგი ჭეშმარიტისა სარწმუნოებისად აღორძნდა სულსა მისსა და ნაყოფი ღმრთისა სიყუარულისად გარდაემატა მის შორის. და ესევითარითა მრავალფერითა კეთილად-განგებითა ცხოვნდებოდა ჭაბუკი ესე სამღდელოდ სათნოდ უფლისა.

ხოლო იყო ხილვითა დიდ, წორცითა თხელ, ჰასაკითა სრულ, ყოვლად კეთილ, სრულიად გუამითა მრთელ და სულითა უბიწო.

თავი III

მაშინ კელმწიფეთა მათ აღმზრდელთა მისთა და სანატრელმან დედამან მისმა და ერისა სიმრავლემან ინებეს ხუცად კურთხევად ამის ნეტარისა. და ჰრეკუეს მთავართა მათ და მშობელმან მისმან: "შვილო, ყოვლად-კეთილო და სარწმუნოო ქრისტეს მონაო, აპა მოიწია ჟამი წინააღმდეტყუელისა დავითის თქუმულისად, რომელსა იტყვს: "ვინ აღვიდეს მთასა უფლისასა, ანუ ვინ დადგეს ადგილსა წმიდასა მისსა, არამედ უბრალოდ წელითა და წმიდად გულითა". და აწ შენ გპოვა ქრისტემან უბრალოდ წელითა და წმიდად გულითა. და რაოთა შენ აღხვდე მთასა უფლისასა და დასდგე ადგილსა წმიდასა მისსა შემწირველად წმიდასა და უსისხლოსა მსხურპლსა მისსა ღირსებისა შენისათვს და საჯსნელად სულთა და წორცთა ჩუენთა". ხოლო ამას ნეტარსა დაღაცათუ აქუნდა სიყუარული მღდელობისად, შეზრუნდა სიტყუასა მათსა ზედა და შიში დაეცა სიახლისათვს ჰასაკისა მისისა და

ჰრქუა მათ: „თქუენ იცით ძალი საღმრთოთა წიგნთათ. გულისხმა-გიყოფია წმიდათა მოციქულთა და ნეტართა მღდელთ- მოძღვართა განსაზღვრებული კანონი წმიდისა კათოლიკე ეკლესიისათ, თუ ვითარნი კრძალვანი უჯმან მღდელობასა და ყოვლად უბრალოებად არა ხოლო საქმით, არამედ გონებითაცა და სიტყვთა. ხოლო დაღაცათუ სულგრძელებასა ღმრთისასა თავს-უდებიეს დათმენად უწესოთა კაცთა მღდელობად, უმჯობეს არს მათა, უკუეთუმცა ყოვლადვე რიცხუსა კაცთასა არა შერთულ იყვნეს, ვიდრე საუკუნოდ პატიჟთა დაუსრულებელთა. ხოლო სარწმუნოთა მღდელთათვს ესე უწყოდეთ თქუენ, ვითარმედ უფროვს არს ყოველთა დიდებათა სულიერთა და კორციელთა, რამეთუ ქრისტეს ნაცვალობად არს ჭეშმარიტისა ღმრთისათ, რომელმანცა ჰრქუა მოწაფეთა თვისთა, ვითარმედ „ნეტარ ხართ თქუენ, რამეთუ მრავალთა წინააღმდეტყუელთა და მართალთა სწადოდა ხილვად და სმენად, რომელსა ხედავთ თქუენ და გესმის და ვერ მიემთხვნეს“, რომელსა ღირს იქმნენით თქუენ. და თვისისა მის მღდელობისა ნაცვალად უფალმან მოციქულნი დაადგინნა მღდელად. და შედგომითი შედგომად ყოველნი სარწმუნონი მღდელნი და მათ მიერ ცხორებისა სასოებად ქრისტეანეთა მღდელობასა შეჰვედრა და სასწაულთა ყოველთა და წინააღმდეტყუელთა ჩუენებასა და ღმრთის-მხილველთა კაცთა გამოცხადებასა მღელობითა დაჰბეჭდა. და აწ არად ვინად არს კაცთა ცხორებად თვისიერ მღდელობისა, რომლისათვს პავლე იტყვს, ვითარმედ: "ქრისტეს მიერ სახარებისაგან მე გშვენ თქუენ". და უფალი ბრძანებს: "უკუეთუ ვინმე არა იშვეს მეორედ და არა მიიღოს წმიდად საიდუმლოდ, ვერ შევიდეს სასუფეველსა ცათასა". და აწ პატიჟსა ვხედავ და პატიჟისაგან მეშინის".

მაშინ მიუგეს ბერთა მათ მთავართა და ჰრქუეს: „შვილო, გამორჩეულო ქრისტესო! შიში ღმრთისად თავი არს სათნოებათად, ვითარცა მოსე იტყვს: "რასა ითხოვს ღმერთი შენგან, ჭ ისრატლ, არამედ რამთა გეშინოდის მისა, რამეთუ შიშმან უფლისამან შესძინის დღეთა“, ვითარცა იტყვს სოლომონ: "რამეთუ სიბერისა პატიოსნებად არა მრავალი ჟამი არს და არცა რიცხვ

დღეთად აღრაცხილ ხოლო მჯცოვანება არს გონიერებად კაცისად და ჰასაკ სიბერის ცხორებად უბიწოდ". და კუალად იობ იტყვს: "არა თუ მრავლისა უამისანი არიან ბრძენ, არცა ბერთა იციან სამართალი, არამედ სული ვიდრემე და სული იგი ყოვლისა მპყრობელისად, რომელმან ასწავის სიბრძნე". და შენ მოგცა ქრისტემან კეთილი მოხუცებულებად გონებისად. და აწ ნუღარა ურჩ იქმნები, არამედ მორჩილ იქმენ ბრძანებასა ქრისტესა და ჰმონე მას მდელობითა, რომელმან ივნო ჩუენთვს მღდელმან მან საუკუნემან და ჩუენ ყოველნი გუაცხოვნა".

ხოლო ნეტარი გრიგოლ დაემორჩილა მათ და ნებითა ღმრთისადთა იკურთხა ხუცად ვედრებისაებრ მვედრებელთა მისთავსა, რომელ შუენოდავე კრძალულებით საღმრთოვთა კანონითა ქცევასა მისსა და მარადის წმიდისა სამებისა მართლ-მადიდებლობასა. და ესრცე მხიარულ იქმნა სიმრავლე იგი ერისად, რაჟამს წმიდითა ჭელითა მისითა ღირს იქმნეს მიღებად ჭორცსა და სისხლსა ქრისტესსა.

მაშინ მთავარნი იგი განიზრახვიდეს ებისკოპოსობასა მისსა, რამეთუ, ვითარცა ანგელოზი ღმრთისად, აქუნდა ყოველთა ჭეშმარიტებისა მასწავლელად, ვითარცა წერილ არს: "ბაგეთა მღდელისათა დაიცვან სამართალი და შჯული პირისა მისისაგან გამოიძიონ, რამეთუ ანგელოზი უფლისა ყოვლისა მპყრობელისად არს იგი".

თავი IV

ხოლო ნეტარმან გრიგოლ, ვითარცა იხილა თავი თვისი ჭორციელად დიდებასა შინა, ფრიად წუხდა გული მისი და განიზრახა ფარულად სივლტოლად თვისით ქუეყანით საღმრთოვთა წოდებითა, რომელიცა უძღოდა მას მამათ- მთავრისა აბრაჰამის სახედ, და ვითარცა ისრაცლნი უდაბნოდ. არამედ აბრაჰამ ქუეყანისა მისგან ურწმუნოთა ნათესავთავსა განაშორა ღმერთმან, ხოლო ესე მორწმუნისა და კეთილად-მსახურისა ქუეყანისაგან გამოიყვანა ამის მიზეზისათვს, რამთა უქმთა მათ

უდაბნოთა შინა გამობრწყინდეს სანთელი ესე დაუვსებელი, ბრწყინვალც ზედა სასანთლესა მას მაღალსა, ზეთითა მით განუპარველითა, რათა კმასა მას და ოხრასა საყვრისასა აღეტყინოს და განბრწყინდეს სულითა ძლიერითა და მიუძლუეს საქორწინესა მას კრებულსა თანა მოწაფეთა მისთა წმიდათასა. და რამეთუ მადლითა მით ღმრთის-მხილველითა, გონიერითა და უბიწოდთა, გულისხმა-ეყო შეცვალებელი იგი სუფევა, ზეცისა მთავრობა, და მათ თანა მოდასეობისა წადიერებითა დაუტევა შეცვალებადი პატივი ქუეყანისა მოკუდავთა კაცთა სუფევისა და მოპრიდა ჟამიერთა და ნივთიერთა ბუნებათა, რათა უჟამო იგი ნათელი უძლოდის უნივთოსა მას სამკვდრებელსა და უცვალებელსა დიდებასა სასუფეველსა ცათასა.

თავი V

და ესევითარსა კეთილსა განზრახვასა და გზავნასა მისსა პოვნა მოყუასნი კეთილნი შეწევნითა ქრისტცის მადლისამთა საბა, რომელსა ეწოდა საბან, დედის დისწული მისი, იშხნისა მეორედ მაშვებელი და ებისკოპოსი მისი, და თეოდორე, ნეძვსა მაშვებელი და მამა, და ქრისტეფორე, პკრიკეთისა მაშვებელი და მამა. ესე ოთხნი შეანაწევრნა სარწმუნოებამან და საღმრთომან სიყუარულმან შეამტკიცნა ერთ-ზრახვად შეკრებულნი, ვითარცა სული ერთი ოთხთა გუამთა შინა დამტკიცებული. მაშინ ნეტარმან გრიგოლ თქუა სიტყუა იგი დავითისი, ვითარმედ: „რად - მე კეთილ ანუ რაიმე შუენიერ, არამედ დამკვდრება მმათა ერთად“. რამეთუ ვითარცა თქუა ქრისტემან სახელისა მისისათვს შეკრებულთა შორის დამკვდრება თვისი, ეგრცთვე იყავნ ჩუენ შორის თავადი უფალი, რათა სათხო იყოს სულიერი ესე საგრობა ჩუენი უცხოებასა შინა და რათა შეწირულ იყოს მსახურება ჩუენი სათხოდ მის წინაშე“. ხოლო მათ თქუეს: „იყავნ ქრისტე ღმერთი ჩუენ შორის სულიერად ძმობასა და გზავნასა ჩუენსა და უძლურსა გულს-მოდგინებასა სიტყუათაებრ შენთა ბრძენო გრიგოლ, რათა ძალი

საღმრთოდ დაემკვდროს ჩუენ შორის“. მაშინ ერთითა მით ერთობითა აღიბეჭდნეს თავნი თვისნი ძლიერებისა ბეჭდითა მით ნიშისა საუფლოვსა პატიოსნისა ჯუარისათა. და სიხარულით წარემართნეს გზასა მას, რომელი არა უწყოდეს, არამედ არა უმეცარ იყვნეს, რამეთუ უფალი მხოლოდ უძლოდა მათ, ხედვიდა რად გულსა მათსა წმიდასა და წყაროებრ დაუწყუედელსა ლოცვასა და ცრემლთა მათთა ნაკადულისა. და მოიყვანნა იგინი ქართლით ოპიზას პირველად. ხოლო იყვნეს ოპიზას ძმანი მცირედნი შეკრებულ ქრისტის სიყუარულისათვს, ვინათგან პოვნილ იყო წმიდად იგი მცირტ ეკლესიად წმიდისა ნათლის-მცემელისა. და იყო წინამძღვრისა მათისა სახელი ამბა გიორგი, რამეთუ მესამტ მამად იყო ოპიზისა, რათგან სამოელ და ანდრე გარდაცვალებულ იყვნეს. ამან ნეტარმან ამბა გიორგი, ვითარცა იხილნა სანატრელი მამად გრიგოლ და მოყუასნი მისნი, გულისხმა-ყო საღმრთოვთა ცნობითა ღირებისა მათისა მადლი და შეიწყნარნა იგინი სიხარულით არა ვითარცა მოწაფენი, არამედ ვითარცა უზეშთაცსნი მისა; უწყოდა სულითა, რამეთუ პატივი ზეგარდმო ღმრთისა მიერ მონიჭებად იყო მათდა. და ორისა წელიწდისა ჟამთა იყვნეს ოპიზას მამად გრიგოლ და მოყუასნი მისნი ღუაწლითა ფიცხლითა მონაზონებისა შრომისათა, ვითარცა იყო წესი მის ჟამისა მონაზონთა. ხოლო მამასა გრიგოლს სწადოდა მარტოდ დაყუდება, რამეთუ ესმოდა ანგელოზებრივი ცხორებად მარტოდ მყოფთად მათ სივრცესა მას შინა უდაბნოვსასა, რომელნი- იგი იზარდებოდეს მძოვრთა სახედ მწუანვილითა და ხილითა, ხოლო რომელნიმე მცირედითა პურითა, და რომელთამე ესმოდა სახელი და რომელნიმე ფარულად იყვნეს. ყოველთა მათ ნეტართა მოიხილავნ წმიდად გრიგოლ და კეთილთა ქცევათა მათთა ისწავებნ, რომელთაგანმე ლოცვასა და მარხვასა, რომელთაგანმე სიმდაბლესა და სიყუარულსა, რომელთაგანმე სიმშვდესა და განურისხველობასა, რომელთაგანმე უპოვარებასა და ქუეყანასა ზედა წოლასა, გინათუ ზეჯდომით ძილსა, რომელთაგანმე უძლურებასა და წელთ-საქმარსა დუმილით და მსგავსთა ამათთა სათნოებათა. და ესრტ სწავლათაგან სულიერთა აღსავსემან მიაქციის

საყოფლადვე თვისა, რამეთუ ესმინ წმიდათა მათგან, ვითარმედ ჰრცხუენისმცა სოფელსა ქცევათაგან ჩუენთა კეთილთა.

თავი VI

მას ჟამსა იყო ვინმე ბერი ხანძთას მარტო-მყოფი, კაცი მართალი და წმიდად, რომლისა სახელი - კუედიოს. ამან ნეტარმან ჩუენებად იხილა არა თუ ძილსა შინა, არამედ ცხადად. რამეთუ ხედვიდა ადგილსა მას წმიდასა, სადა აწ ხანძთას წმიდად ეკლესიად შტნ არს, ვითარმცა სახედ ეკლესიისა ნათლისა ღრუბელი გამოხატული დგა მყოვარ ჟამ, და სულნელებად დიდმალი გამოვიდოდა მიერ ღრუბლით. და ესმა კმად ნეტარსა მას ბერსა, ვითარმედ აღეშვენოს წმიდად ეკლესიად ადგილსა ამას კელითა გრიგოლ მღდელისა, კაცისა ღმრთისამთა. და სულნელებად ლოცვათა მისთად და მოწაფეთა მისთად, ვითარცა კეთილი საკუმეველი, აღიწეოდის წინაშე ღმრთისა. და ესე ჩუენებად ვითარცა იხილა, განიხარა დიდად ფრიად და მიელოდა უწყებულსა მას წმიდასა, რამეთუ ჩუეულებად აქუნდა ღმრთისა-მიერისა ხილვისად. ეგ[რცოვ]ე აუწყა ქრისტემან სანატრელსა მამასა გრიგ[ოლს ბერისა მის] ღირსებად და ადგილისა მის მ[ო]გ[ე]ბად მისა.

მას ჟამსა, წინამძღურებითა სულისა წმიდისამთა, მოიწია ხანძთად სათნოდ ღმრთისად მამად ჩუენი გრიგოლ წმიდისა მის ბერისა. და ვითარცა იხილეს ერთმანერთი, განიხარეს ფრიად და ყვეს ლოცვად. მაშინ ნეტარმან მან ბერმან ჰრქუა: „მაკურთხე, წმიდაო მამაო გრიგოლ, რამეთუ მღდელი ხარ შენ“. და [აკურთხა წმიდა] მამამან გრიგოლ. და ვითარცა მრავა[ლთა ჟამთა] მეგობარნი საყუარელნი, მოიკითხნეს ურთიერთას და სიხარულით დასხდეს და მიუთხრეს ჩუენებად იგი პირველი. ხოლო ნეტარმან გრიგოლ ჰრქუა: „ვჰმადლობ ქრისტესა, რომელი მომიძლუა საყოფლად შენდა შვილსა შენსა და ღირს მყო მე თაყუანის-ცემად კუალსა წმიდათა ფერწთა შენთასა გამორჩეულო ღმრთისაო! ამიერითგან იყავნ წმიდად ჯუარი შენი საფარველ ჩემდა და შეწევნად ღირსთა ლოცვათა

შენთავ ზღუდე ჩემდა“. ხოლო მან ჰრქუა: „არამედ უფრო მას ნაყოფი წმიდათა ლოცვათა შენთავ და წმიდავ ჯუარი შენი მარადის იყავნ ჩემ[ზედა] უძლურისა ამის მოხუცებულისა, და მცირედთა დღეთა შემდგომად იხილო მტუერ-ქმნული შენ. წმიდაო ღმრთისაო, დაღაცათუ დღითა უმრწემლეს ხარ, საქმით კულა უხუცლეს ხარ ჩემსა, რამეთუ შენ იყო მწყემსი კეთილი მრავალთა პირმეტყუელთა საცხოვათა ქრისტისთავ და სულისა ჩემისა საუკუნოდ გვრგვნი და სასოვ. ამისთვისცა არა თუ კორცთა და სისხლთა მოგაწიეს უქმსა ამას უდაბნოსა ქუეყანით შენით, მამაო პატიოსანო, არამედ ძალი ძისა ღმრთისა მხოლოდ მას და სიბრძნეს სულისა წმიდისად და მადლი ღმრთისა მამისად გ([II II II წინამ]ძღურად შენდა, რომლისა წინაშე [1დ II II IIმი] ლ არს ყოველი შეთხზულებად [მცბი]ერისა მანქანებათა, ვითარცა ქსელი დედაზარდლისად წინაშე ქარსა. და რამეთუ უწყის ბოროტმან ზარი სიწმიდეთა შენთავ, [რომლითა]ცა შეიკრა ვითარცა რად მფრინველი შეურაცხი, და სრულიად დათრგუნოს ქრისტემან ფერვთა ქუ[ეშე შე]ნთა, წმიდაო მამაო“. ხოლო ნეტარმან გრიგოლ [ჰრქუა მას]: „ქრისტემან აღუთქუა მოწაფეთა თვისთა, ვითარმედ: [„მე თქუენ თა]ნა ვარ ყოველთა დღეთა“, და არა ხოლო თუ თქუენ თანა ოდენ, არამედ "ვიდრე აღსასრულამდე სოფლისა" ყოველთა თანა მორწმუნეთა. იგივე თავადი უფალი მკვდრ არს შენ თანა, ღირსო მამაო, რომელმანცა ლოცვითა შენითა მომანიჭოს ძლევად ეშმაკთად და მანქანებათა მათთა ურიცხუთა. და შენ მოგცეს შრომათა შენთა წილ სასუფეველი ცათად სიტყვსაებრ მოციქულისა, ვითარმედ: "სასყიდელი იგი მოქმედსა მას შეერაცხების არა თუ მადლით, არამედ თანანადებით". ამისა შემდგომად ჰრქუა კეთილმან მან ბერმან წმიდასა მამასა გრიგოლს: „წინავსწარმეტყუელი იტყვს, რამეთუ "ტკბილ არიან სასასა ჩემსა სიტყუანი შენნი უფრო თაფლისა პირსა ჩემსა“, არამედ კორცთა საღუაწი უქმს წერილისაებრ, რომელმან მოსცა საზრდელი ყოველსა კორციელსა, რამეთუ უკუნისამდე არს წყალობად მისი“.

მაშინ განმჰზადა ტაბლად მსგავსად ჩუეულებისა სიხარულით, რომელი დახუდა დიდსა მას უპოვარებასა მისსა, და აკურთხეს მადლობით და

იწყეს ჭამად მარადის-მეტყუელთა სულისა საზრდელსა მას სიტყუასა: "უფალო იესუ ქრისტე, ღმერთო ჩუენო, შეგპწყალენ ჩუენ". და კნინითა მით საშუებლითა ფრიად იშუებდეს, ვითარცა დიდალითა სანოვაგითა, რამეთუ ღმერთი იყო შორის წმიდათა მათ, სიხარული დაუსრულებელი და კეთილი მოუკლებელი, რომლისათვისცა იტყოდეს: „არა ნაკლულევან ვართ, არამედ აღსავსე მადლითა საუნჯეთა მათგან მოუკლებელთა, უხილავთა და განუპარველთა“. და ვითარცა მიიღეს საზრდელი, კუალად იწყეს სულისა ცხორებისა ზრახვასა. და იყო განგრძობილად სიტყუად მათ შორის, რამეთუ დღვი იგი დამწუხრდა და ღამვი განთენა უძილობით ლოცვასა შინა მათსა და გალობასა ღმრთისასა. და განთიად მოახილვა ყოველი სანახები ხანძთისად, და ფრიად შეუყუარდა წმიდასა გრიგოლს. მაშინ ჰრეუა ნეტარსა ბერსა: „წარვიდე ოპიზას და მსწრაფლ ხოლო მივიდე მმათა ჩემთა თანა, რომელ დაუტევენ მუნ, რამთა მოვიდენ ჩემ თანა და იგინიცა იკურთხნენ წმიდათაგან ლოცვათა შენთა“. და ვითარცა მოიწია ოპიზას, ახარა მმათა თვისთა ხილვად წმიდისა მის ბერისად და ადგილისად მის კეთილისა საყოფლისა ღმრთივ- მოცემულისად. და მსწრაფლ ხოლო მივიდეს ამბა გიორგისა, ოპიზისა წინამძღვარისა, და მოიღეს ლოცვად

წმიდად მისი და მმათა ყოველთად, და სიხარულით მოიწინეს ხანძთად. ყვეს ლოცვად და მოიკითხეს წმიდად იგი ბერი, ვითარცა ზეცისა ანგელოზი. ხოლო მან განიხარა ხილვად ნეტართად მათ და ჰრეუა მათ: „თქუენ ხართ სიწმიდისა ნაყოფნი, მცენარენი სულნელნი, ვარდნი შუენიერნი, ფინიკნი კეთილნი და ზეთისხილნი ნაყოფსავსენი, ზეთითა მით სიწმიდისამთა პოხილნი, რომელთა ხილვითა დღეს განიპოხა სიბერჭ ჩემი და ამაღლდა სიხარული ჩემი, ვითარცა რქად მარტორქისად. ამიერითგან იხარებდინ უდაბნოდ ესე თქუენ ქრისტეს ნების-მყოფელთა ამას შორის დანერგვითა“. ხოლო მათ ჰრეუეს: „წმიდისა ანტონის მიმსგავსებულო წმიდაო მამაო, სიტყუათა შენთა პატივი ჩუენთვის ზეშთა ბუნებათა არს, არამედ დაამტკიცენ ქრისტემან ყოვლისა- შემძლებელმან ქებისა ბრძანებად ეგე მადლიერი, და კმა არს ჩუენდა, და ინებენ უფალმან

მოცემად ჩუენდა მადლი ესე, რათა ღირსად ვჰმსახუროთ სიწმიდესა შენსა

ვიდრე აღსასრულამდე, მ წმიდაო ღმრთისაო“. მაშინ ჰრქუა ბერმან: „დაღაცათუ მხიარულ არს გული თქუენი მსახურებად მოხუცებულებასა ჩემსა, ხოლო ესე უწყოდეთ, ნებითა ღმრთისათა ვიდრე სიკუდილამდე თვთ ვჰმსახურო თავსა ჩემსა, რამეთუ დავით იტყვს: "აღუთქუთ და აღუსრულეთ უფალსა ღმერთსა თქუენსაო". აწ მე აღმითქუამს უფლისადა ვიდრე აღსასრულამდე ჩემდა მარტოდ-მყოფებად, სულითა კულა თქუენ თანა ვარ და აწ ჯერ-არს ჩემდა აღნათქუემისა საქმით აღსრულებად“. ამისა შემდგომად ჰრქუა ნეტარსა გრიგოლს:

„მიმსგავსებულო ელიავსო და იოვანტსო, ნეტარო კაცთა შორის, არს მახლობელად ჩუენსა ქუაბი მცირდ, წარმიყვანე მუნ შენ და ძმათა შენთა, რათა ნეშტი დღეთა ჩემთად მას შინა აღვასრულო; რამეთუ მცირედლა ყოფად არს ჩემი წორცთა შინა ყოფად. ხოლო ესე აღმითქუთ, რომელ ჩემდა სიკუდიდმდე არა განკმრავლდეთ ადგილსა ამას შინა“. და ჯუარი დასწერა თვსსა მას სამკვდრებელსა და სიტყუად მისი განძლიერდა. და მათ არღარა იკადრეს ცილობად, არამედ მივიდეს მის თანა ქუაბად და ყვეს ლოცვად. ხოლო ბერმან თქუა: „ესე არს განსასუენებელი ჩემი უკუნისამდე, ამას დავემკვდრო, რამეთუ მთნავს ესე“. მაშინ ჰამბორს უყვეს ურთიერთას და მისცეს მშვდობად წმიდასა მას ნეტართა მათ და შთამოვიდეს ადგილსა მას ღმრთისა მიერ ჩინებულსა სამონასტრედ. ხოლო წმიდამან გრიგოლ გონებითა შემუსრვილითა ლოცვად ესე ცრემლით წელ- განპყრობით წართქუა:

თავი VII

„ჟამსა ამას უცხოებისა და უპოვარებისა ჩუენისასა, ქრისტე, არა შემეშინოს ჩუენ ბოროტისაგან, რამეთუ შენ, უფალი, ჩუენ თანა ხარ განმმზადებული ჩუენთვს ადგილსა ამას კეთილსა განსასუენებელსა ნებისა შენისასა, რომელსა შინა მარადის ვედრებასა შევსწირავთ

მოსალოდებელისა მისთვის დღისა დიდებით მეორედ მოსლვისა შენისასა, ღმერთო! რაჟამს იგი საშინელებათა ზარი და საყვრისა ოხრავ შეაძრწუნებდეს დაბადებულთა ყოველთა, რამეთუ უქადაგებდეს ცოდვილთა სატანჯველთა მათ დაუსრულებელთა, ხოლო მართალთა ახარებდეს ცხორებასა დაუსრულებელსა. მაშინ ეტყებდენ ყოველნი ტომნი ქუეყანისანი ამისთვის, რამეთუ მიეცემოდიან ყოველნი ბრალეულნი გუემათა და საარებათა, ხოლო მართალნი მათთვის იგლოვდენ, რამეთუ არს უბიწოთაცა შეძრწუნება ზარი შენი, რომლისაგან მე ვძრწი, რამეთუ განუმზადებელ ვარ არა თუ უმეცრებისა აჩრდილთა შეყენებული, არამედ უდებებისა მედგრობათაგან ძლეული ვწმობ სულთქუმით. რაჟამს მოიწიოს დაჭინად გუამთად და მხილებად ცოდვათად და კუალად განახლებად და შეერთებად სულისა და წორცთად, რომელთამე ცხორებად საუკუნოდ და რომელთამე სატანჯველად საუკუნოდ, მაშინ ვინად იყოს ჩემდა წინადა ბრალთა პატიჟისაგან? რამეთუ არა მომიგიეს მე საქმეს, რომლითამცა უბრალო ვიპოვე წინაშე საყდართა შენთა ქრისტე, არამედ ვედრებითა დედოფლისა ჩუენისა ღმრთისმშობლისა მარადის ქალწულისამთა და ყოველთა წმიდათა შენთამთა, უფალო მოწყალეო და სახიერო მეუფეო, წყალობა-ყავ და მაცხოვნენ ჩუენ რჩეულთა შენთა თანა, რამთა მათ თანავე მიგცემდეთ შენ საუკუნოდ დიდებასა, ამჟენ". ამისა შემდგომად იწყო მან ხანძთისა შლენებად. და უბრძანა ძმათა მათ დავითის გალობისა მუკლთა ამათ წართქუმად: "წყალობათა შენთა, უფალო, უკუნისამდე უგალობდე, თესლით თესლამდე მიუთხრობდე ჭეშმარიტებათა შენთა პირითა ჩემითა, რამეთუ სთქუ: "სოფელი წყალობით აღეშლენოს", „და ველნი შენნი აღივსნენ სიპოხითა. განპპოხო შენ შუენიერებად უდაბნოვსად და სიხარული ბორცუთა შეიმოსონ და ღელეთა განამრავლონ იფქლი ღმრთის-მსახურებისად. ღაღადებდენ და გალობდენ" პირნი ჩუენნი ესრცთ: "მოგუხედენ მონათა შენთა, უფალო, და ქმნულსა წელთა შენთასა! წარუძეღუ ძეთა მათთა! იყავნ ნათელი შენ, უფლისა ღმრთისა ჩუენისად, ჩუენ ზედა! საქმენი წელთა ჩუენთანი წარჰმართენ ჩუენ ზედა

და ქმნული წელთა ჩუენთად წარგვმართე", "რამეთუ უდაბნოთა ამათ და
მთათა აღვიხილენით თუალნი ჩუენნი, ვინად მოხუედ
შეწევნად ჩუენდა". „ჭეშმარიტად შეწევნა არს ჩუენდა სახელითა
უფლისამთა, რომელმან ქმნა ცანი და ქუეყანად და ყოველნი
დაბადებულნი".

და ერთობით ჯუარი დასწერეს ადგილსა მას და იწყეს საქმედ
სენაკებისათვს ქუეყანისა დავაკებად, რამეთუ კლდჲ იგი ხანძთისად
უფიცხლჲს არს უფროვს ყოველთა მათ კლარჯეთისა უდაბნოთა. და
შრომითა დიდითა ქმნეს ადგილი იგი, რამეთუ არა აქუნდა მათ ცული და
წერაქ, არცა სხუად ეგევითარი საკმარი, არამედ ოპიზელთა მამათა
მოსცეს ყოველი, რომელი იპოვა წელთა მათთა, და თანაშემწე ექმნნეს
ყოვლითა საქმრითა და წორცთა საღუაწითა, რამეთუ მას ჟამსა სხუად
მონასტერი არა შვენ იყო მათ ქუეყანათა თვნიერ ოპიზისა, და არცა
მსოფლიონი ერისკაცნი ახლვიდეს ახლად შვენებისათვს მათ
ქუეყანათავსა, რამეთუ კლარჯეთს და ტაოთა შინა, და შავშეთს და
ყოველთა მათ მახლობელთა ქუეყანათა,

მცირედნი იპოვებოდეს დაშვენებულ ტყეთა შინა ადგილ- ადგილ.

ხოლო ნეტარმან მამამან გრიგოლ პირველად აღაშვენა ძელისა ეკლესიად
და შემდგომად საყუდელი თვსი და თითო სენაკები ძმათა მათთვს მცირჲ
და ერთი სენაკი საოსტიგნედ დიდი. და დღითი-დღე აღორძნდებოდეს
ძმანი, რამეთუ შეეძინებოდეს უფალსა მუშავნი მეათერთმეტისა ჟამისანი
მოქმედად ჭეშმარიტსა მას ვენაჯსა და თანაზიარ იქმნებოდეს პირველთა
მათ მართალთა და მონაწილე წმიდათა მოწამეთა, მქნდებოდეს რაღ
ღუაწლსა მას მონაზონებისასა მსგავსად წმიდათა მოწამეთა და უფროვს
მათსა, რამეთუ მარტვლნი ერთსა ხოლო შინა ჟამსა იწამნეს, ხოლო ესე
ყოველსა ჟამსა იწამებოდეს სახელისათვს ქრისტესისა, ვითარცა დავით
იტყვს: „შენთვს მოვსწყდებით ჩუენ მარადღე". და პავლე იტყვს: „მარადღე
ქრისტესთვს მოვკუდები". უკუეთუმცა არა იყო დაუცხრომელი ბრძოლად
წმიდათად, არამცა მოიკენეს ბრძოლად იგი სიკუდილად მარადღე.
„რამეთუ წორცთა გული უთქუამს სულისათვს და სულსა წორცთათვს,

და ესე მჯდომნი არიან ურთიერთას" სიტყვსაებრ მოციქულისა, რამეთუ „რა სულისა აღმოფშვნვა მადლი იქმნების და რა სულისა აღმოფშვნვა ბრალი იქმნების ჩუენ შორის". ამისთვისცა ანგელოზ მჯდომ სახელ სდებს პავლე გონებასა კაცთასა და ვითარცა თავისა თვისისათვს ქადაგებს, ეგრცეთვე ყოველთათვს იტყვს, რამეთუ ოდესმე წმიდათა ანგელოზთა გონება პოვის ჩუენ შორის, და ოდესმე ეშმაკთავ. ამისთვისცა ქრისტემან უბრძნა პეტრე მოციქულსა: „არა თუ შვდ-გზის ოდენ შეუნდო ძმათა დღესა შინა, არამედ სამეოცდაათ ჯერ შვდ გზის“ -ო. და ამათ ესევითართა ვნებათა, დაფარულთა და ცხადთა მჯდომისა ღონეთა ძლიერად ეწყვებოდეს ღირსი ესე მამანი, მოთმინენი მრავალ- სახეთა ჭირთა და

მწუხარებათა ქრისტესთვს.

თავი VIII

მას ჟამსა ნეტარი იგი ბერი წუედიოს მოხუცებულ იყო ფრიად და მიახლებულ წორცთაგან განსლვად. მაშინ მივიდა მამა ჩუენი წმიდა გრიგოლ და ძმანიცა, რომელნი იყვნეს მის თანა, ხილვად ბერისა. და ვითარცა მოიკითხეს, ჰრქუეს: „გუაკურთხენ, წმიდაო მამაო, რამეთუ აწ მიხუალ უფლისა“. ხოლო მან ჰრქუა: „ღმერთი მშვდობისა, სიყუარულისა და კაცთ-მოყუარებისა იყავნ თქუენ თანა ყოვლადვე, არამედ ჩემთვს ლოცვა ყავთ, წმიდანო მამანო, რამეთუ მივალ დღეს ბანაკსა უცხოსა და ღმრთისა საყდართა საშინელთა!“ ხოლო მათ ჰრქუეს: „არა ხარ უცხო ბანაკსა მას წმიდათა ანგელოზთასა, რომელთა თანა სულითა მარადის იხარებ წინაშე ქრისტესა, არამედ ნუ დამივიწყებ ჩუენ, ადგილისა შენისა წმიდისა მკვდრთა და ნერგთა მადლისა შენისათა“. და მან ჰრქუა მათ: „კელთა ღმრთისათა შევჰედრებ სულსა ჩემსა და კელთა თქუენთა წორცთა ჩემთა. ხოლო ნებითა ღმრთისათა ერთად იყოს სიხარული ჩუენი საუკუნოდ“.

და დაიძინა ნეტარმან ბერმან და ტკბილ ეყო მას ჰრული მისი. და ადგილი იგი აღივსო სულნელებითა და ანგელოზთა წმიდათა გალობითა რომელთა წარიყვანეს იგი სიხარულით წინაშე ქრისტესა. ხოლო მამამან გრიგოლ და მმათა წარმოიყვანეს ძლევით შემოსილი გუამი მისი და გალობითა წმიდითა დაჭმარხეს იგი საფლავსა შინა, და მადლი მისცეს ქრისტესა ნებისმყოფელთა მისთა ძლევისა მომცემელსა და გვრგზნოსან მყოფელსა. მაშინ ნებითა ღმრთისათა განმრავლდებოდეს ძმანი ქრისტეს-მსახურნი. ხოლო მამავ გრიგოლ არავის უდებთაგანსა შეიწყნარებდა, არამედ პირველად გამოცადის ყოველსა ზედა კეთილისა საქმესა, და უკუეთუ იპოვის გულითა უმანკო, უზაკუველი და უდრტკნველად სიმდაბლით მორჩილი წადიერად ყოველსა ზედა კეთილისა საქმესა, იგი შეიწყნარის სიხარულით. ამისთვისცა ყოველნი მოწაფენი მისნი კეთილ იყვნეს ფრიად და ღირსად შემწყნარებელ სათნოებათა მისთა წმიდათა. და ემსგავსებოდეს მოძღუარსა კეთილსა, ვითარცა მოძღუარი მათი ემსგავსებოდა ქრისტესა, რომელიცა იტყვს: "კმა არს მოწაფისა მის, იყოს თუ ვითარცა მოძღუარი თვისი". და ესრცე კეთილად ცხონდებოდეს იგინი სულიერად, ხოლო ხორციელად დიდსა იწროებასა იყვნეს.

თავი IX

და მათ უამთა მფლობელი იყო ამათ ქუეყანათა ღმრთის- მსახური კელმწიფე დიდი ბაგრატუნიანი - აშოტ კურაპალატი, კეთილად მორწმუნდ, რომლისა გამო დაემტკიცა ქართველთა ზედა მთავრობა მისი და შვილთა მისთავ ვიდრე უკუნისამდე უამთა. და კელმწიფისა მის წინაშე და შვილთა მისთა დიდებულთა მათ კელმწიფეთა წინაშე შეუსწავლელ იყო წმიდამ გრიგოლ.

ხოლო იყო ვინმე აზნაური დიდებული წინაშე აშოტ კურაპალატისა, და

ერქუა მას სახელი გაბრიელ დაფანჩული, და აწ ნათესავთა მისთა ჰრეკან დაფანჩულნი. ესე აზნაური შემკულ იყო ყოვლითა სისრულითა და სიმდიდრითა, სიბრძნითა, ჰასაკითა და ახოვნებითა, და ყოველსა ზედა საქმესა განმარჯუებითა და კეთილად-მორწმუნებითა ქებულ იყო.

ამას აქუნდეს ზოგნი სოფელნი მახლობელად ვანსა ნეტარისა გრიგოლისსა, რომელმანცა მოწაფეთა თვისთა უპოვარებად იხილა რა, მიიწია ნებითა ღმრთისამთა სახლსა გაბრიელ დაფანჩულისასა. ხოლო იგი შინა არა დახუდა, არამედ ღმრთის-მოყარც მეუღლლც მისი მარიამ სარწმუნოებით მოეგება მამასა ჩუენსა გრიგოლს და ჯეროვნად პატივ-სცა და მრავლითა კეთილითა განუტევა. და თანა კაცნი წარმოაყვანნა შესასწავლელად და ჰრეკა: „წმიდაო მამაო, ამათ კაცთა ასწავე გზად მონასტრისა შენისად და საღუაწი სულიერთა შვილთა შენთად უზრუნველ იყოს შენგან. რამეთუ არა დაგაკლდეს სახლისაგან ჩუენისა, არამედ წმიდათა შინა ლოცვათა თქუენთა წსენებულ გუყვენით უფალი ჩემი გაბრიელ და მე, მკევალი შენი, და შვილნი ჩუენნი“. და ესრცე სიხარულით მივიდა მონასტრად თვისა მამად გრიგოლ და განიხარეს ძმათა მათ ფრიად, რამეთუ ღმერთმან პატივ- სცის მადიდებელთა თვისთა.

ხოლო რაჯამს მოიწია სახედ თვისა გაბრიელ მთავარი, მაშინ აუწყა ღმრთის-მოყუარემან მეუღლემან მისმან ნეტარისა მამისა გრიგოლის მოსლვად და ვითარ იგი მან სიხარულით განუტევა. და ვითარცა ესმა ესე დიდებულსა მას, მკურვალც მადლი შესწირა ღმრთისა წმიდისა მის შესლვისათვის სახლსა თვისსა და აკურთხა მეუღლლც თვისი. და მსწრაფლ ხოლო დაწერა წიგნი ვედრებისად და წარავლინნა კაცნი კეთილნი, რამთა კუალადცა ბრძანოს სახლსა მისსა. ხოლო მამად ჩუენი ნეტარი გრიგოლ მორჩილ იქმნა სიტყუათა მისთა და წარჟყვა კაცთა მათ მოვლინებულთა. და ვითარცა ესმა მისლვად ამის ნეტარისად, აღდგა და მიეგება წინა გაბრიელ, აზნაური მეფისად, და თაყუანი-სცა სიხარულით და ჰამბორს უყოფდა წადიერად წელთა მისთა წმიდასა მას და წარიყვანა პატივით სახედ თვისა და მრავალთა დღეთა განუსუენა. და

წარმოუდგინნა წინაშე მისსა ოთხნი იგი ძენი თვისნი, ყოვლად კეთილნი და ყოვლითავე მსგავსნი გაბრიელ მამისა მათისანი: პატრიკ, გუარამ, არშუშა და აბულასათ. და ჰრქუა ნეტარსა გრიგოლს: „წმიდაო ღმრთისაო, აკურთხენ ესენი წმიდათა წელთა შენთა დასხმითა. ვითარცა ისრაელ იოსების ძენი აკურთხნა, ეგრეთვე შენ ყოველნი შვილნი ჩუენნი აკურთხენ ჩუენ, მშობელთა მათთა თანა!“ და ვითარცა იხილა წმიდამან მან ფრიადი სარწმუნოება კაცთა მათ მეუღლეთა და შვილთა მათთა, მაშინ აღდგა სიხარულისა ცრემლითა სავსტ და აღიპყრნა წმიდანი წელნი თვისნი ცისა მიმართ და ჰრქუა: „უფალო! საუკუნითგანთა წმიდათა შენთა მორწმუნენი შენნი, რომელნიცა იკურთხნიან, სიტყუა მათი საქმით აღასრული, აწცა, უფალო, მოხედე ლოცვასა ჩემსა, გლახავისა მონისა შენისასა, და ლოცვითა ყოველთა წმიდათა შენთამთა აკურთხენ მშობელნი შვილითურთ და შვილნი მშობელთა თანა, კეთილად-მორწმუნენი ესე და მადიდებელნი წმიდისა სახელისა შენისანი. ვითარცა აკურთხე სახლი ნოვე მართლისად და აბრაჰამ მამათ- მთავრისად და ყოველთა ნების-მყოფელთა შენთა, ღმერთო დიდებისაო, იგივე კურთხევა საუკუნოდ დაამკვდრე ამათ შორის და უხუად მიანიჭე კეთილი ქუეყანისად დღეგრძელებასა შინა და კეთილი ზეცისად დაუსრულებელი, და ჩუენთვს წყალობად ყავ. ამზე“. და ჯუარი დასწერა ყოველთა და დაჯდა. მაშინ გაბრიელ ჰრქუა წმიდასა მას: „ქრისტემან საქმით დაამტკიცენ სიტყუა ბაგეთა შენთად ღირსო მამაო, და ჩუენ მოგუეცინ უფალმან გულს-მოდგინედ მსახურებად სიწმინდისა შენისა, რამთა სიტყუა იგი მოციქულისად ჩუენ შორის აღესრულოს, ვითარმედ „თქუენი ნამეტნავი მათისა ნაკლულევანებისად და მათი ნამეტნავი თქუენისა ნაკლულევანებისად. აწ ჩუენ თანა არს წორციელი კეთილი და თქუენ თანა არს სულიერი კეთილი, და ესე შევზავნეთ ურთი-ერთას. თქუენ მონაწილე გუყვენით წმიდათა ლოცვათა თქუენთა ცხორებასა ამას და შემდგომად სიკუდილისა, და ძუალნი ჩუენნი ღირს ყვენით დასხმად წმიდათა თანა ძუალთა თქუენთა, და ლოცვა ჩუენთვს უკუნისამდე განაწესეთ მონასტერსა თქუენსა, და ჩუენ აღგითქუამთ ცხორებასა ჩუენსა

და ცხორებასა შვილთა ჩუენთასა, შვილითი შვილადმდე თანა გუაც თქუენი ღუწად და მონასტრისა თქუენისად ჟამთა უკუნისამდე, არამედ, წმიდაო მამაო, სავანც კეთილი ადგილი დედათათვს სამკვდრებელად გამონახეთ, რათა ესე მცნებად იყოს ჩუენ შორის ნათესავისა ჩემისა: უკუეთუ მოწესც მამაკაცი იყოს, სამკვდრებელად მის ხანძთად იყოს, და უკუეთუ ერისა ჩემისა მოწესც დედაკაცი იყოს, მუნ დაემკვდროს, რომელიცა შენ გამოაჩინო ქუეყანასა ამას, ადგილი შენ მიერ კურთხეული. და ვითარცა მიცვალებულთა მამათათვს ხანძთად განმიწესებია, ეგრცითვე იყოს სამარხავი მიცვალებულთა დედათად აწ შვებულსა მას“.

ხოლო ნეტარმან მამამან გრიგოლ ძიება-ყო გულს- მოდგინედ და პოვა ადგილი კეთილი გუნათლეს მახლობელად. ჯუარი დასწერა და მუნ აღაშცნეს მონასტერი დედათად, რომელსა აწ ჰრეკან გუნათლის ვანი. და ჟამის-მწირველი მღდელი ვანისა მისთვს ხანძთით განაწესა ნეტარმან გრიგოლ ვედრებითა გაბრიელისითა. ამისთვსცა მსგავსად აღთქუმისა ხანძთას შინა ელოცვების ყოველთა დაფანჩულთა ვიდრე დღენდელად დღემდე.

თავი X

ხოლო გაბრიელ, დიდებულმან აზნაურმან, ფრიადითა კეთილითა წარმოგზავნა მამად გრიგოლ და მოსცნა კირით-ხურონი და ნივთი ყოველი ქვითკირისა ეკლესიისა სამშნებელად. და ესრცი მოვიდა მამად გრიგოლ თვსსა ვანსა. და განიხარეს მოწაფეთა მისთა, მადლი მისცეს ქრისტესა და ულოცვიდეს მოღუაწეთა მათ. ხოლო ნეტარმან გრიგოლ ადგილი იგი საეკლესიოდ დაავაკა. და ვითარ დაიწყებდა ეკლესიასა, ესე ლოცვად ცრემლით წართქუა: „ქრისტე ღმერთო! ჭორც-შესხმისა შენისა განგებულებად ღმრთეებრ აჩუენე შენთა დაბადებულთა და შიშით

ჰმსახურეს მეუფებასა შენსა წინავსწარმეტყუელთა წინავსწარ უწყებითა, მოციქულთა ქადაგებითა, მოწამეთა ჭეშმარიტითა აღსარებითა და ღირსთა წმიდათა სოფლისა კრებათა მეუდაბნოეთა მამათა მარადის დიდებითა სახელისა შენისა წმიდისათა. და ესე ოთხ კერძო კრებული საღმრთო წმიდათა ყოველთა გარე-მოდგომილი ზღუდის სახედ უძრავისა სიმტკიცე ექმნეს წმიდათა შენთა ეკლესიათა, რამეთუ შენ თვთ სიბრძნემან იშვიერ თავისა თვისისა სახლი სიწმიდისა შესავედრებლად ერთა მორწმუნეთა. და რამეთუ წმიდასა ეკლესიასა სახელ სდევ გუამად შენდა. და წმიდასა შენსა სახელსა ზედა და სახელსა წმიდათა შენთასა შეუძრველად აღაშვინენ და დაამტკიცენ წმიდანი ეკლესიანი. ამისთვის უწოდე ეკლესიად წმიდათა ყოველთა, რათა შემდგომად სიკუდილისა მათისა ნაცვალად მათა ეკლესიანი აქუნდენ სიმტკიცედ და სიქადულად შენთა სამწყსოთა, ჭეშმარიტთა ქრისტეანეთა, ვიდრემდის კუალად მოხვდე დიდებით წმიდათა თანა..„შენ, უფალო, აწცა აკურთხე ადგილი ესე წმიდისა შენისა ეკლესიისა სამკვდრებელი მადლითა შენითა და წმიდათა შენთა ოხითა, რათა ღირს ვიქმნე გლახაკი შენი სრულიად აღშვინებად ამისა სახელსა ზედა და უძლეველსა სარწმუნოებასა დიდისა მოწამისა შენისა გიორგი ჯუარითა მოქადულისა, ახოვნისა და სახელოვნად განთქუმულისა ბრწყინვალედ შორის წმიდათა შენთა მარტვლთა და მოწამეთა, რომელთაცა წორცნი მახვლითა დაიჭრებოდეს, ხოლო სარწმუნოებად არა განიკუეთებოდა. ხოლო მათ ყოველთა უმეტეს იპოვა სიმწნითა წმიდად გიორგი და მრავლით ჟამითგან უშჯულოთაგან ზარგანჯდილთა ქრისტეანეთა ასწავა სიმწნე ძლიერი, მხიარულებით რად მოითმინნა მრავალფერნი სატანჯველნი და ძლევით-შემოსილი იდიდა ცათა შინა და ქუეყანასა ზედა. ამისთვისცა ანგელოზთა თანა წმიდათა განიხარეს მოწამეთა ნეტართა სრულებად ღუაწლთა მისთავ, რამეთუ მას მისცა ქრისტემან

ძლევად ყოველთა მტერთად და აწ ნაწილთა და
სახელსა მისსა, და მეოხებად მისი მფარავს ყოველთა მადიდებელთა

მისთა მარადის და უკუნისამდე“.და ჯუარი დასწერა ადგილსა წმიდისა ეკლესიისასა და იწყეს შვენებად. და ესრული კეთილად განსრულდა ძუელი იგი ეკლესიად ხანძთისად შეწევნითა ქრისტისითა და მეოხებითა წმიდისა გიორგისითა და ლოცვითა ნეტარისა მამისა გრიგოლისითა, ხოლო წორციელად მოღუაწებითა დიდებულისა გაბრიელ მთავრისადთა და ყოველთა მართლ-მორწმუნეთადთა. მას ჟამსა ყოველთა მათ წმიდათა უდაბნოთა შინა იწყეს წმიდათა მამათა მონასტრებისა შვენებად და წმიდათა ეკლესიათა, და ესრული გამრავლდეს მსახურნი წმიდისა სამებისანი და მარადის მადიდებელნი.

თავი XI

ხოლო სანატრელი და სასწაულთა მიერ შემკული დედად ფებრონია მოიწია სამცხით და დაემკვდრა მერეს შინა. და ღირსად-ცხორებისა და სულიერად განგებისა მისისა არა იყო საზღვარ. და საღმრთოდთა სიყუარულითა წმიდითა ერთ-ზრახვა და მეგობარ იყვნეს ფრიად ნეტარნი ესე ღმრთისა კაცნი, დედად ფებრონია და მამად გრიგოლ, და ხუცესი მერისად ხანძთით არნ.

ამისა შემდგომად ღმრთის-მსახურსა მეფესა აშოტ კურაპალატსა აუწყა გაბრიელ ერის მთავარმან სანატრელისა მამისა გრიგოლის ღირსებად და უცხოებად და უქმსა უდაბნოსა მონასტრისა შვენებად და მოწაფეთა მისთა სათნოებად და მოწაფეთაგანვე ცნობად დიდებულებისად წმიდისა მის მშობელთად. ესე ყოველი ვითარცა გულისხმა-ყო კეთილად-მსახურმან კურაპალატმან აშოტ, მსწრაფლ ხოლო დაწერა ებისტოლჭ წელითა თვისითა და კაცი ერთი კეთილი წინაშე მდგომელთაგანი და ერთი გაბრიელის მსახურთაგანი მსწრაფლ წარმოავლინნა მამისა გრიგოლის წინაშე. და ვითარცა წარიკითხა წიგნი კურაპალატისად პატივით მოწერილი წოდებისად, ნეტარმან მამამან და კაცთა მათგანცა, ცნა ყოველი, მუნქუესვე წარვიდა წელმწიფისა მის წინაშე, და მი-რავ- იწია

პალატად, მოეგებნეს ძენი კურაპალატისანი.

და ვითარ მივიდა კარსა ტაძრისა მათისასა, მაშინ კურაპალატი ზე აღდგა და წინა მოეგება ნეტარსა მამასა გრიგოლს, და დიდითა სიმდაბლითა მოიკითხეს ერთმანერთი და დასხდეს. ხოლო კურაპალატმან ჰქონდა: „ღმრთისა მიერი კურთხევად პირითა შენითა იყავნ ჩუენ ყოველთა ზედა, წმიდაო“. და მან თქუა: "გაკურთხენინ

ყოველნი პირმან ქრისტესმან და ყოველთა წმიდათამან, რამეთუ ჭეშმარიტად სამართალ არს სიტყუად ესე: "სადა არს პატივი მთავრობისად, მუნ არს მსგავსებად ღმრთეებისად", რამეთუ თქუენ, კელმწიფენი, უფალ გყვნა ღმერთმან ქუეყანისა განგებასა, ვითარცა გულისხმა-ვჰყოფთ კეთილის-ყოფასა ღმრთისასა ჩუენდა მომართ მეფობითა შენითა. და ვითარცა იგი აბრაპამისთვის უფალი იტყვს, ვითარმედ "აბრაპამსა სწადოდა ხილვად ნათლისა ჩემისად, იხილა და განიხარა", მსგავსად აბრაპამისა მეცა, გლახაკსა, მწადოდა ხილვად თაყვანის-ცემად თქუენი და აწ სიხარულითა სავსე ვარ და ძღუანად შევსწირავ ლოცვასა. ქრისტემან უმეტესად დიდებით დაიცევინ მეფობად შენი დიდებასა შინა და სიხარულსა და საუკუნოდ დიდებად ზეცისა მთავრობათა თანა დაგიმკვდრენ კეთილთა თანა შვილთა". მაშინ კურაპალატმან ჰქონდა მამასა გრიგოლს: „მეფეთა

ისრაცლისათა ჟამად-ჟამად წინავსწარმეტყუელი აღუდგინის ღმერთმან სიქადულად მათა და ზღუდედ შჯულისა, და შესაწევნელად მორწმუნეთა და სამხილებელად ურწმუნოთა, ეგრცითვე ჟამთა ჩუენთა შენ გამოგაჩინა ღმერთმან ქრისტეანეთა სიქადულად, და რამთა მარადის იღუწიდე ჩუენთვის წმიდითა ლოცვითა შენითა წინაშე ქრისტესა და წმიდათა მისთა". ხოლო მან ჰქონდა: „დავით წინავსწარმეტყუელისა და უფლისა მიერ ცხებულისა შვილად წოდებულო კელმწიფეო, მეფობად და სათნოებანიცა მისნი დაგიმკვდრენ ქრისტემან ღმერთმან, რომლისათვისცა ამას მოგაწინებ: არა მოაკლდეს მთავრობად შვილთა შენთა და ნათესავთა მათთა ქუეყანათა ამათ უკუნისამდე ჟამთა, არამედ იყვნენ იგინი მტკიცედ უფროოს კლდეთა მყართა და მთათა საუკუნეთა და დიდებულ

იყვნენ „უკუნისამდე”.ამისა შემდგომად კაცმან მან მოციქულმან წარმოთქუა ქებად ხანძთისად, ვითარმედ „კეთილ არს უდაბნოდ იგი მზისა მცხინვარებითა და ჰაერისა შეზავებითა ყოვლით-კერძო. და აქუს მას წყაროდ მდიდრად გამომდინარე, შუენიერი, გრილი და ჰამოდ, და მაღნართა სიმრავლე ურიცხვ და მცირედი რამე სხუავცა ნუგეშინის-საცემელი ძალისაებრ მის უდაბნოსა, ხოლო სათესავი ყანად და სათიბელი ქუეყანად რამთურთით არა არს, არცა იქმნების ღირღოლოვანთა მათ ფიცხელთა მწუერვალთა მათ ღადოთამსა. ესე ვითარცა ესმა დიდებულსა კურაპალატსა, შეწირნა ადგილნი კეთილნი და შატბერდისა ადგილი აგარაკად ხანძთისა. მაშინ სამთა მათ დიდებულთა ძეთა კურაპალატისათა - ადარნერსე, და ბაგრატ, და გურამ - შეწირეს თითოეულად, რამცა საკმარი მონასტერსა მისსა უკმ და, ყოველი უხუებით.და ვითარცა ადგილნი იგი მოითუალნა და კურთხევად მიანიჭა კურაპალატსა და ძეთა მისთა ნეტარმან გრიგოლ, მაშინ მრავლისა კეთილისა ნაყოფითა სავსე მოვიდა ხანძთად, მონასტრად თვისა, და ახარა ძმათა ყოველი იგი განმარჯუებად მადლითა ქრისტესითა და ოხითა წმიდისა გიორგისითა. ხოლო მათ უხაროდა და ულოცვიდეს სარწმუნოებით შემომწირველთა და ჰმადლობდეს ქრისტესა კეთილის-მყოფელსა.

თავი XII

და ვითარცა კორციელად შეიმატებოდა, ეგრეთვე სულიერად შეეძინებოდა რიცხუსა მას წმიდათა კაცთასა, რამეთუ მას ჟამსა მოვიდეს მამად ეპიფანე და მღდელი მატოი ქართლით, და დიდი ზენონ სამცხით, რამეთუ ეპიფანე და მატოი პირველვე მეგობარ იყვნეს ამის წმიდისა და სახელსა მისსა მოვიდეს ხანძთად.

ხოლო ზენონ შვილი იყო საჩინოსა ვისიმე კაცისად სამცხეს და ღმრთის-

მსახურებით აღზრდილ იყო და სიწმიდით იქცეოდა, რამეთუ საღმრთო შიში მკვდრ იყო მის შორის, და სწადოდა მონაზონება აღთქუმისაებრ აღთქუმისა მმარხველთავსა. და ვითარცა აღესრულნეს მშობელნი მისნი, მონაგები მათი დაუტევეს ზენონს და დასა მისსა, რომელიცა იყო სახლსა შინა მის თანა. და ზენონ გულს ეტყოდა: „რაითამცა მამული და დედული მონაგები დასა თვისსა დაუტევა ნებისაებრ მისისა და თვთმცა იქმნა მონაზონ უცხოებასა შინა“. და ვითარ ამას განიზრახვიდა ზენონ, და იგი მისი ეშმაკისა განმარჯუებითა შეაცთუნა ვინმე უკეთურმან კაცმან და ლამე ყოველ წარვიდის შავშეთს. ხოლო ზენონ, ვითარცა ცნა, შეიჭურა საჭურველითა მარტოდ და ამჯედრდა ცხენსა და დევნა უყო. და ვითარ დიდი ქუეყანა ვლო, თქუა გულსა თვისსა, ვითარმედ: „ვარ მე ჭაბუკ სახელოვან და რომელსა ვსდევ, ფრიად შეურაცხ არს, დაღაცათუ ვეწიო და მოვკლა, საბრწე არს სულისა ჩემისა და უკუეთუ ცუდად უკუნ ვიქცე სახედ ჩემდა, სირცხვლ არს ჩემდა, არამედ აღთქუმა მონაზონებისა აწ აღუსრულო უფალსა“. და ახოვან იქმნა ნეტარი ესე, რამეთუ მონაგებთა დატევება, სისხლთა დათხევასა ემსგავსების, და დაიწერა ჯუარი ჭორცთა თვისთა და წარემართა საღმრთოსა მას გზასა და მიიწია წინაშე დედისა

ფებრონია მერეს, რამეთუ იყო იგი სახლისა მისისა და ნებითა ღმრთისა მამა გრიგოლ, და დედამან ფებრონია შეაწყნარა წმიდასა მას უმანკო იგი კრავი მწყემსსა მას კეთილსა, რომელმანცა მოიყვანა ხანძთად, ადგილსა მას მწუანვილსა ღმრთისა მადლისასა დაამკვდრა და წყალთა ზედა განსასუენებელთა სულისა წმიდისათა გამოზარდა იგი.

ესე ნეტარი ზენონ მიიწია მოხუცებულებასა და ვიდრე აღსასრულამდე არა განეშორა ხანძთასა ჭეშმარიტად სულიერი შვილი, მსგავსი მამისა, კეთილი მოწაფე, ნაცვალი მოძღვრისა ნეტარი, სათნოებათა საუნჯე, მონაზონებისა წესი წმიდა, კლარჯეთისა უდაბნოთა ზღუდე, სულთა უკეთურთა მაოტებელი, რამეთუ ცხორებასა მისსა და ცხორებასა მოძღვრის მისისასა ვერ იკადრებდა ეშმაკი დაცემად კაცთა წმიდათა

ამათ შინა ადგილთა ესე ახოვანი შემდგომად მიცვალებისა მეოხი არს ჩუენი საუკუნოდ უფლისა მიმართ მოყუასთა მისთა თანა, რომელნი იყვნეს მსგავსნი მისნი, მოწაფენი მამისა გრიგოლისნი, ღირსნი და სასწაულთამოქმედნი, მოთმინებისა სუეტნი შეურყეველნი, ვითარცა განმტკიცებულნი დაუცემელად სუეტნი ცათანი.

რამეთუ ვიდრე მოსლვადმდე გრიგოლ მწყემსისა მის კეთილისა მჯეცთაგან უხილავთა ლტოლვილნი მცირედნი იგი ცხოვარნი ქრისტესნი განბნეულ იყვნეს თითოვ ანუ თუ ორ-ორი სივრცესა მას უდაბნოთასა, ხოლო მოსლვასა წმიდისა გრიგოლისსა ცხოვარნი იგი განმჯნდეს და მჯეცნი იგი ეშმაკნი განიოტნეს და ყოველი წესი საღმრთოდ განემართა. ხოლო მამად გრიგოლ გულს ეტყოდა, ვითარმედ: "ვითარცა მონასტრისა ჩემისა მამანი სათნოებითა უზეშთაც არიან ჟამისა ამის მონაზონთა, ეგრცითცა წეს არს წესი საღმრთოდ საეკლესიოდ ეკლესიასა შინა ჩემსა დაწესებად ბრძენთაგან განუკითხველი". ამისთვის განიზრახა წარსლვად ქრისტეს საჭურჭლედ, მეორედ იერუსალემად, რომელ არს კოსტანტინეპოლისი, და ყოველთა საჩინოთა საბერძნეთისა წმიდათა ადგილთა მოხილვად და ლოცვად. მას ჟამსა იერუსალემს წარმავალი ვინმე პოვა მეგობარი თვისი და მას დაპვედრა საბა-წმიდისა წესისა დაწერად და წარმოცემად. და ძმათა თვისთა კაცნი მოღუაწენი უჩინნა და მშვდობად დაუტევა მათ და აღუთქუა კუალად ადრე მოსლვად. და თანა წარიყვანა საბა, დედის დისწული თვისი, და ერთი ვინმე სხუად მოწაფე, და წარემართა საბერძნეთად და მოიწია კოსტანტინეპოლეს, და თაყუანისცა ძელსა ცხორებისასა და წმიდათა ყოველთა ნაწილთა. და სიხარულით მოვლნნა ყოველნი წმიდანი ადგილნი სალოცველნი,

რამეთუ მრავალთა ენათა წურთილ იყო იგი და მრავალ- მოსწავლე ყოფილ კელითა კეთილად-მსახურებისამთა. და რომელიმე სახილავი მოძღუარ კეთილის ექმნის და რომელიმე განსაკრძალველ ბოროტისათვს; და ესრცი აღმოივსო გული მისი სიმდიდრისაგან დაუბეჭდველისა ახლისა შჯულისა და სულითა მადლისამთა განმხიარულებულნი

წარმოემართნეს საყოფელად თვისა.

თავი XIII

და ვითარცა მოიწინეს ტაოს, ესმა მუნ მყოფთაგან კაცთა, ვითარმედ აშოტ კურაპალატი მოიკლა და მის წილ კელმწიფებენ ძენი მისნი. მაშინ ტკივილისა ცრემლითა აღივსნეს ღმრთის-მსახურისა მის კელმწიფისა დაცემისათვს და ტირილითა სავსენი ულოცვიდეს მიცვალებულსა მას მეფესა. ხოლო ნეტარი გრიგოლ ჰმადლობდა ღმერთსა და გლოით იტყოდა: "შ მეფეო ჩემო, ძლიერო და დიდებულო, სიმტკიცეო ეკლესიათაო და ზღუდეო ქრისტეანეთაო, სადამთმე მოგელოდი, აღმოსავალით-მე ანუ დასავალით, ჩრდილომთ-მე ანუ სამხრით? რამეთუ ყოველთა ზედა ნათესავთა მფლობელი იყავ, რომელიცა წყობით კელმწიფეთა დაიმორჩილებდ, საკვრველი ეგე დიდებული, ღმრთის-მსახური კელმწიფც. აწ ვითარ-მე მიეცი კელსა შეურაცხსა უშჯულოთა და უნდოთა კაცთასა, რომელნი იგი იუდაის მსგავსად შენ, უფლისა თვისისა მკლველ იქმნეს მოსაკუდინებელად ჩუენ, გლახაკთა მლოცველთა შენთა, უკუნისამდე?" ამისსა შემდგომად ულოცვიდეს შვილთა მისსა დიდებულთა კელმწიფეთა, რამთა უფალმა დაიცვნენ დიდებით და დღეგრძელებით კეთილსა შინა ღმრთის-მსახურებასა.

თავი XIV

და ვითარცა მოიწინეს მახლობელად იშხანსა, გამოეცხადა ღმრთისა მიერ ნეტარსა გრიგოლს და ღირსსა საბას იშხნისა პირველი დიდებულებამ, დაბასა მისსა, - წმიდანი ეკლესიანი. და ეუწყა, ვითარმედ კუალად განახლებად არს პირველებრ კელითა საბანისითა. და ეცნობა გზამცა მისავალად, რამეთუ მის ჟამისა კაცთაგან მიუვალ იყო ადგილი იგი. და მი-რამ-ვიდეს იშხანს, ფრიად უხაროდა პოვნად დიდებულისა მის

ადგილისად. რამეთუ იყო მას შინა ნუგეშინის-საცემელი სულიერი და ჯორციელი. და საბას მუნქუესვე გულს ედვა დადგომად, ხოლო ნეტარმან გრიგოლ ჰრქუა: „ძმაო, პირველად ვიხილნეთ ძმანი ჩუენნი ხანძთას შინა მყოფნი და ნებითა ღმრთისათა და ლოცვითა მათითა კუალად მოიწიო ადგილსა ამას წმიდასა“. და მიერ წარმოსლვასა მათსა მიიწინეს წინაშე ძეთა კურაპალატისათა და დაულოცეს ნუგეშინის-ცემით სიკუდილისათვს მამისა მათისა.

თავი XV

და ესრცხ მოვიდეს ხანძთად, მონასტრად თვსა, და მოიყვანნეს ნაწილნი წმიდათანი და ხატნი წმიდანი და სხუად ევლოგიად ფრიად, და პოვნეს ძმანი ცოცხლებით და მშვდობით ყოველნი მხიარულნი შეუშფოთებლად საღმრთოთა სიყუარულითა სავსენი და განიხარეს, რამეთუ კუალად მაცხოვრისა მადლმან შეკრიბნა ნების- მყოფელნი თვსნი.

და შემდგომად მცირედთა დღეთა საბა განუტევა იშხანს და ორნი მოწაფენი მისცნა მას და თვთ განაგებდა სულიერსა ცხორებასა ხანძთისასა ნებისაებრ უფლისა.

თავი XVI

მაშინ იერუსალემით მოიწია კაცი, რომელმან მოართუა საბა-წმიდისა განგებად და წერილი. ხოლო ნეტარმან გრიგოლ მას უამსა განაწესა წესი თვსისა ეკლესიისად და მონასტრისად, სიბრძნით განსაზღვრებული და მეცნიერებით განბრწყინვებული და ყოველთაგან წმიდათა ადგილთა გამორჩევით შეკრებული, ვითარცა საფასტ დაულევნელთა კეთილთად.

თავი XVII

ხოლო აწ წესთა მათგანი სულიერთად მცირედი რამე გპყრიეს, ვითარმცა ზღვსაგან წუეთი ერთი წყალი ვინმე აღმოიღო, რამეთუ ესრცეთ იყო ცხორებად ნეტართად მათ: სიმართლესა შინა მათსა მარადის თავთა თვისთა ბრალობად აქუნდა და სიყუარულისა ძირი, მტკიცც მოთმინებად სიმდაბლით და სიმშვდით, მარხვად ლოცვითა შეზღუდვილი, სარწმუნოებასა თანა მართალსა დამტკიცებული სიწმიდც გულისად, და ჭეშმარიტებად ენისად და უბიწოებით კრძალვად სრულიად ყოველსავე ზედა. ხოლო წმიდასა ეკლესიასა ლოცვასა მათსა არა აქუნდა უბნობად ურთიერთას, არამედ შიშით დგანედ, ვითარცა ზეცას წინაშე ღმრთისა. და რაჟამს დავითს იტყვედ, ვიდრე ალილოვსა განსრულებამდე მემკრეთა ვერ იკადრიან მუკლისა აღებად დაწყნარებულსა მას ლოცვასა მათსა, რამეთუ არა აქუნდა ჩუეულებად სწრაფით თქუმისად ყოველსავე ზედა საგალობელსა მათსა, არამედ მდაბლად და გვანად იყო ლოცვად მათი. და კედელსა თვისთა ბერთაისა არავინ მიეყრდნებოდა, ხოლო ძილსა და უკრძალველად ჯდომასა ყოვლადვე არა იკადრებდეს ეკლესიასა შინა. და ესევითარი მრავალი სათნოებად კეთილი სხუაცა დამკვდრებულ იყო შორის მათსა, რომლისათვის არა არს აწ თითოეულად ყოვლისათვის, სიტყუად რამეთუ შემოკლებულ არს ჟამი ესე და გონებად ისწრაფის, რამთა არა იყოს ნამეტნავ სასმენელსა მსმენელთასა. ამისთვის განგებად ყოველი ვერ დაიწერა წიგნსა ამას, არამედ თოთოო სიტყუად ყოვლისაგან, რომელ აქამდე წესი აქუნდა ხანძთასა და აწ რომელ აქუს ესრცეთ. ყოველთა ღამის-თევათა შემწუხრებითგან განთენებამდე ლოცვად, და ღამის-თევათა წინადღით დღისა ჟამთა ყოველთა ლოცვად, და ჟამის-წირვად ჟამსა ცხრა-ჟმისასა, და კუერექსთა შემატებად. ხოლო ჟამის-წირვასა ყოველსა „წმიდაო ღმერთო“-სა წინა კუერექსი ზეცით გარდამოდ და კკრიაკეთა ჟამის-წირვასა „წმიდაო ღმერთო“-ი ექუსი, და საკურთხეველისა მსახურებასა ფესუედითა სამოსლითა და ტყავითა არა იკადრებოდა მსახურება. ხოლო გარდაცვალებულთათვის ყოველთა

გარდაიქდიან, გარდაცვალებითგან რასაცა დღესა მიხუდის, სამი დღე და შვდი, ორმეოცი და წელიწადი. და მათ დღეთა ჟამის- წირვად არა შეათუალიან ორასთა მათ დღეთა განწესებულთა ხანძთას დამარხულთათვს. და განყოფად პაქსიმადისად პირველითგანვე განწესებული არს, გიორგი-წმიდობისა თთუე რად დადგეს, მარხვად წუელითა ვიდრე გიორგი-წმიდობამდე, ეგრეთვე ქრისტეს-შობისა მარხვანი და წმიდათა მოციქულთანი საეკლესიოდ დიდითა მოღუაწებითა და კეთილად-კრძალულებითა აღასრულნიან. ხოლო ნოემბრისა თვა დადეგითგან ყოველთა შაბათთა ცისკრად ვიდრე პირმარხვადმდე კანონი ოთხი, და დიდთა მარხვათა ვიდრე ბზობამდე ყოველსა ცისკარსა კანონი ოთხი, ეგრეთვე წიგნის კითხვად ოთხი და ვნებისა კვრიაკისა ფრიად განგებად იყო. ხოლო აღვსებითგან ვიდრე ახალ-კვრიაკემდე ჭირისა კანონი არა თქვან, და სერობასა „ხადილსა ჩემსა“ წართქვან და ადგომისა წარდგომანი და ცისკრად დაწესებულნი და თითო კანონი ახალ-კვრიაკემდე. ხოლო სულთა ქსენებასა შემდგომად აღვსებისა ცისკრად „ნეტარ არიან“-ნი და გალობანი წართქუნიან, ვითარცა ყოველი წერილ არს განგებასა ეკლესიისასა ამის ყოვლისა ნეშტი, ეგრეთ ჰყოფდიან ყოველსა მამანი ჟამთა შინა ჩემთა.

თავი XVIII

არამედ პირველთა მათ დღეთა ნეტარისა მამისა ჩუენისა გრიგოლისთა ფიცხელ იყო ფრიად კანონი მოწაფეთა მისთავ, რამეთუ სენაკთა მათთა შინა იყო მცირდ სარეცელი და შეურაცხი საგებელი და თითოვ სარწყული წყლისათვს. ხოლო სხუად ნუგეშინის-საცემელი ჭორცთად არა აქუნდა საჭამადისა და სასუმადისა ყოვლადვე, არამედ რომელი ტრაპეზსა ზედა ერთბამად ჭამიან, მით იყო ცხორებად მათი. და მრავალნი მათგანნი არა სუმიდეს ღვნოსა ყოვლადვე; და რომელნიცა მიიღებდეს, მცირედ იჯუმევდეს. და სენაკებსა მათსა საკუამი არა აქუნდა, რამეთუ ცეცხლი

არა აღეგზებოდა, და არცა ღამტ სანთელი აღანთიან, არამედ ღამტ იყო ფსალმუნებად და დღისი წიგნის-კითხვად და ლოცვად მარადის, ვითარცა იტყვს დავით: „დღისი ამცნო უფალმან წყალობად მისი და ღამტ გალობად მისი“.

ხოლო ნეტარმა მამამან გრიგოლ თავადნი დიდნი მარხვანი გარდავლნის მცირედითა კალნაბითა უმბგვრითა. ხოლო მრჩობლად საზრდელად მისა იყო ყოველთა დღეთა მისთა, პური ნაკლულევანებით დღესა შინა ერთ ჭამის და წყალი წონითვე მცირედი. ღვნოდ კულა სიყრმითგანვე არა ესუა და უმრავლესნი სათნოებანი მისნი და მოწაფეთა მისთანი ღმერთმან მხოლომან უწყნის.

თავი XIX

ხოლო პირველითგან მოყუასთა მათ კეთილთა ნეტარისა გრიგოლისათა, თეოდორეს და ქრისტეფორეს, აქუნდა გულსა მათსა საღმრთო შური მონასტრისა შცნებისად და არა გამოუცხადეს მამასა გრიგოლს განზრახვად მათი, არამედ ფარულად წარვიდეს აფხაზეთს და თანა ძმანიცა ვინმე წარჰყვეს. და ვითარ მოიწინეს სამცხეს, ბრძანებითა ღმრთისათა ძლი დიდისა მირეან აზნაურისად დაიმოწაფეს, სახელით არსენი, რომელსა ეწოდა ღირსად დიდი არსენი, ქართლისა კათალიკოზი და მცხეთისა საყდრისა გვრგვნი დაუჭნობელი. ხოლო ყრმად იგი მცირდეს იყო ჟამითა, ვითარ ექუსისა წლისად, და სახლსა შინა მამისა თვსისასა იზარდებოდა. არამედ კაცთა მათ ღმრთისათა განზრახვითა მირეანისითა მოწესეთა სამოსლითა შემოსეს ყრმად იგი და მარჯუენად მისცეს ფიცისად მირეანს და ჰრქუეს: „მოძღუარი ჩუენი გრიგოლ არს, მამად ხაძთელი, და უფალსა თუ უნდეს, ესეცა მოწაფე იყოს მისი ჩუენ თანა სადაცა ჩუენ ვიყვნეთ“, და წარვიდეს აფხაზეთად. ხოლო მეფემან აფხაზთამან დემეტრე, დიდითა პატივითა პატივ-სცა და ადგილსა კეთილსა დაამკვდრნა.

თავი XX

და რაჟამს ცნა ნეტარმან გრიგოლ წარსლვად თეოდორცისი და ქრისტეფორცისი, შეწუხნა ფრიად და თანა წარიყვანნა ოთხნი ძმანი და წარვიდა ძიებად კრავთა მათ რჩეულთა მწყემსი იგი კეთილი. და ვითარ მოიწია ქართლისა სანახებსა, ნებითა ღმრთისამთა ძიებასა მას ძმათასა პოვა ეფრემ ყრმად, ჭაბუკი ღირსი და ღირსებასა შინა იხილვა მამაკაცებასა სრულსა მიწევნული სიწმიდითა, და სიწმიდესა შინა აწყურისა ეპისკოპოსი სასწაულთა მოქმედი. ხოლო ეპისკოპოსობასა შინა მიიწია მოხუცებულებასა კეთილსა, და აღესრულა საკრველებით, და ნაწილნი მისნი წმიდანი მიეცნეს ნათლად სამცხესა. ესე ეფრემ ღირსი ღმრთისად დაიმოწაფა ნეტარმან გრიგოლ და უბრძანა ესრცთ: „რაჟამს მოვიქცე აფხაზეთით, თანა წარგიყვანო შენ ხანძთად“, და თვთ წარემართა აფხაზეთს. და მი-რაო-იწია წინაშე კელმწიფისა მის, ზე აღდგა, და წინა მოეგება, და სიმდაბლით მოკითხა, რამეთუ ზარი აჰეთ მადლთაგან სიწმიდეთა მისთავსა და დიდებულებისაგან პირისა მისისა. რამეთუ ვითარცა პირი მოსე წინამდებარებულისად იყო დიდებულ ამის ნეტარისაცა ხატი მადლითა ღმრთისამთა.

და შემდგომად მოკითხვისა, დასხდეს მეფე და ნეტარი გრიგოლ. ხოლო წმიდამან განგრძობილად ულოცა და მრავლითა კურთხევითა შეამკო. და მეფემან მან თქუა: „კურთხეულ არს ღმერთი, რომელი მოგიძლუა აქა, წმიდაო მამაო, არამედ ვინად არს მიზეზი მოშრომისა შენისად, მაუწყე მე“. და ნეტარმან გრიგოლ ჰრქუა: „მეფეო ღმრთის-მსახურო და დიდებულო! მოწევნულ არიან წმიდანი მამანი, ძმანი ჩემნი, წინაშე შენსა. და აწ არიან სამეუფოსა ამას, და მათთვის არს მოსლვად ჩემი აქა. არამედ ბრძანენ კელმწიფებამან შენმან და მოვიდენ იგინი ჩუენდა“. ხოლო მეფესა დაუმძიმდა ძიებად მათი და ჰრქუა: „არა მოსრულ არიან აქა ეგევითარნი

მონაზონნი, რომელთასაცა ბრძანებს სიწმიდჲ შენი“. მაშინ ნეტარი მამავ გრიგოლ სიტყუასა ზედა მეფისასა განრისხნა და ჰრქუა: „მეფეო, ნუ შრომასა შემამთხუევ, მომცენ ძმანი ჩემნი, რომელნიცა მოიწინეს შენდა“. და ვითარ ღონჲ სიტყვსად არღარა აქუნდა მეფესა მართლმხილებისაგან მის წმიდისა, უბრძანა მოყვანებად ძმათად მათ. და ვითარ იხილეს მამავ გრიგოლ, შეუვრდეს ცრემლით. ხოლო წმიდამან მან აღადგინნა და შეიტკბნა სიყუარულით და ჰმადლობდა ქრისტესა პოვნისა მათისათვს. და რამეთუ იყვნეს ბუნებით მომლოდებელ წმიდისა მის ძმანი იგი, მათცა უხაროდა ურთიერთასი იგი შეკრებად თვსი. და მეფემან მან ჰრქუა ნეტარსა გრიგოლს: „წმიდაო მამაო, აპა იქმნა წადიერებად ნებისა შენისა, არამედ უფალმან ყავნ ნებადცა გულისად ჩემისა. რამეთუ მაქუს სულსა ჩემსა მონასტრისა ახლად შცნება. აწ ბრძანე და მოვიხილნეთ მრავალნი ადგილნი აფხაზეთისანი და სადაცა სიწმიდემან შენმან ინებოს, მონასტრად აღვაშცნოთ ადგილი იგი“. და მოვლნეს ქუეყანანი, საგონებელნი სამონასტრედ, და არა სთნდეს წმიდასა მას. და ჰრქუა მეფესა მას „არა არს მიწად არცა წყალი ქუეყანასა ამას, სადამცა მონასტერი აღეშცნა, რამეთუ ტალანტი მონაზონისა მარხვად არს. და ამას მიწასა ზედა ვერ ეგების მარხვად სულისაგან ხორშავისა მაკუდინებელისა“. და შეწუხნა ფრიად მეფჲ იგი ამის მიზეზისათვს და ჰრქუა მათ: „არა სამართალ არს კეთილთა თქუენთაგან უნაწილობად ამის ქუეყანისა“.

თავი XXI

მაშინ მამამან გრიგოლ, სარწმუნოებისაებრ მეფისა, აღაშცნა მონასტერი და უწოდა სახელი მისი უბჲ, და ილარიონ ვინმე, იერუსალემით მოსრული, სარწმუნოდ მოხუცებული, დაადგინა მამასახლისად, რამეთუ ხანძთით წარყოლილ იყო იგი თეოდორეს და ქრისტეფორეს თანა და აქუნდეს მას კეთილნი წიგნნი. და მამამანცა გრიგოლ თვსნი წიგნნი, რომელ აქუნდეს, და-ვე-უტევნა მონასტერსა მას. ხოლო წელმწიფჲ იგი სიხარულითა აღივსო მონასტრისა მის შცნებისათვს და შეწირა საშცნებელად მისა ფრიად შესაწირავი და მიანიჭა მამასა გრიგოლს და

მოყუასთა მისთა დრამად ათი ათასი და ყოვლითა კეთილითა აღავსნა.

თავი XXII

ხოლო ჟამსა წარმოსლვისა მათისასა გამოჰკითხა მეფემან დიმიტრი მამასა გრიგოლს გულს მოდგინედ სახლ კლარჯეთისა უდაბნოთამ, რათა აუწყოს მას ადგილთა მათ წმიდათა ნიშანი ყოველი. და მამამან გრიგოლ პრქუა მას: „ღმრთის-მსახურო მეფეო, დაღაცათუ ფრიად განვამრავლო სიტყუად, ვერვე მისწუთების გონებად ჩემი ყოველსა მას უდაბნოთა მათ სიკეთესა უწყებად შენდა, ვინამთგან წესი მონაზონებისად მათ შორის აღორძინებულ არს და უფროდსად ყუაოდის და აღემატოს მომავალთა ჟამთა, არამედ ვთქუა მრავლისაგან მცირედი ესრცეთ, რამეთუ ბუნებით ერთგუამ არს ქუეყანად უდაბნოთად მათ და კეთილად შეზავებულ მზისაგან და ჰაერისა, რამეთუ არცა ფრიადი სიცხლ შესწუავს მათ და არცა გარდარეული სიცივც შეაურვებს მყოფთა მისთა. არამედ განწესებით დგას თვესა საზღვარსა უნოტიოდ, უხორშაკოდ, უმიწოდ, მზუარც, რამეთუ კაცთა ნახჭნი ფერწთანი არა ოდეს თიკიან ექმნებიან სლვასა მათსა. ხოლო წყალი კეთილი და შეშად ნებისაებრ უნაკლულოდ აქუს აღმოცენებული ქვეთა მათ შინა, ურიცხვ მაღნარი და სიმრავლც წყალთა ჰამოთად, ბუნებით მხიარულებად მიცემულ არს ღმრთისაგან. და არს იგი უგზო და მიუვალ რამთურთით სოფლისა წესითა მცხორებელთაგან, რამეთუ ღადოთა მთათა შინა მაღალთა არს მკვდრობად მათი. და მორტყმულ არს ერთ კერძო მთად იგი და ერთ კერძო შავშეთისა დიდთა წყალთა შეკრებისა გარემოსლვად გარემოადგს ზღუდის სახედ უმრავისა. და ესრცეთ ყოვლითა კერძო შეზღუდვილ არიან მთათა მიერ, და წევნებისა, და წყალთა მათგან საშინელად ძნელოვანთა ადგილთა მავალთამსა. და მონასტერთა მათ შინა არა არს სათიბელი ქუეყანად, არცა ყანად საკნავი,

არამედ დიდითა შრომითა როჭივისა მისლვად აქუს კარაულისა

ზურგითა. და მცირედ ვენაქნი ჭირით და ურვით დაუნერგვიან და ეგრცეთვე მტილები. ხოლო მხალთა ველისათავ არს სიმრავლეს ურიცხვ. და ამას ყოველსა თანა უშიშ არს გული მათი უქრისტოთა მათ ურწმუნოთაგან შერყევისაგან და ყოვლისა ძრვისა ჟამსა კელმწიფეთა მტერობისასა. და ესრცეთ მრავლითა მშვდობითა მყუდროებით არიან ყოვლადვე და ქრისტესა ადიდებენ. რამეთუ ღმერთმან დასაბამსავე დაბადებისასა უკუანახსთათვს ჟამთა დაპბადნა იგინი მონაზონთა სამკდრებელად და ყოველთა ქრისტეანეთა შესავედრებელად ორ კერძოვე. და რამეთუ განგებასა ღმრთისასა ესე ჩუეულებად აქუს, რათა წმიდათა მათ უდაბნოთა მონასტერნი კელითა გლახავთამთა აღაშვინეს, რომელნიცა სრულიად თავისუფალ იქმნეს

სოფლისა საცოტურთაგან. დაღაცათუ წმიდათა უდაბნოთა კელმწიფენი იღუწიან, ხოლო წოდებად სახელი გლახავთავ ჯერ იჩინა ქრისტემან შვენებასა წმიდათა მონასტერთასა, არამედ მისცა ღმერთმან კელმწიფებად მორწმუნეთა მეფეთა აღშვინებად საყდართა საებისკოპოსოთა და ქალაქთა სოფლებითურთ და ყოველსა ერსა ზედა მთავარ ყვნა, რათა სიმართლით განიკითხვიდენ მათ შემკობილნი სამოსლითა ბრწყინვალითა. ხოლო რათა არა დაუტეონ გონებად მათ ხილულთა მათ ნივთთა შინა, არამედ კეთილთა მათ საუკუნეთა გულისხმა ჰყოფდენ, რამეთუ სიბრძნემან საღმრთომან სამოსელთა მრავალ-სახეთა მიერ გულისხმა უყო ყოველთა კაცთა პატივი თითოეულისა წესისა მათისად ღმრთის-მსახურებით. ხოლო სარწმუნონი და ჭეშმარიტნი მონაზონნი ქუეყანასა ზედა არა ვისსა კელმწიფებასა ქუეშე არიან, ვინამთგან მოპრიდეს საშუებელთა საწუთროვსათა ნებსით და აღირჩიეს ღმრთისათვს მწუხარებად ადგილთა გლოვისათა, მსგავსად პირველთა მათ მამათა წმიდათა, რომელთა სიგლახაკესა შინა დიდსა მყოფთა აღაშვინეს წმიდანი უდაბნონი თვნიერ ქუეყანისა მეფეთა ბრძანებისა შეწევნითა ყოვლისა შემძლებელისა ღმრთისამთა. და აწცა ჟამთა ჩუენთა არიან მსგავსნი პირველთა მათ ნეტართა კაცთანი მაშვინებელ მონასტერთა ადგილთა უქმთა შინა ღმრთისა სამკდრებელად. ხოლო

კელმწიფენი კეთილად მსახურნი შრომასა მათსა თანამონაწილე იქმნებიან საფასეთა უხუად მიცემითა, ვითარცა ესე დღეს დიდებულებამან შენმან მეფობამან განამდიდრა სიგლახაკე ჩუენი ფრიადითა კეთილითა და ყოვლადვე მოზიარე ხარ ლოცვასა ჩუენსა თანა“. ხოლო მეფე განმხიარულდა სიტყუათაგან ნეტარისა გრიგოლისთა და ფრიადი სარწმუნოებად და სიყუარული დაამტკიცნა გულსა მისსა უდაბნოთა მიმართ კლარჯეთისათა და ჰმადლობდა ქრისტესა, კეთილის მყოფელსა ნების მყოფელთა მისთასა. და ესრცე მშვიდობად დაუტევეს კელმწიფებასა მას და წარმოვიდეს აფხაზეთით.

თავი XXIII

და მგზავრ სლვასა მათსა ჰრქუეს ნეტარსა გრიგოლს სანატრელთა მათ თეოდორე და ქრისტეფორე: „წმიდაო მამაო, უამსა მას წარმოსლვისა ჩუენისასა ხანძთით სამცხეს რად მოვიწიენით მახლობელად ადგილსა მირეან აზნაურისასა, და გვხილნეს ჩუენ კაცთა მისთა, რამეთუ სადგური ჩუენი უამსა მწუხრისასა ველსა ზედა ვყავთ, და აუწყეს უფალსა თვესა, და მსწრაფლ ხოლო მოვიდა მირეან თვთ და მოგვკითხნა სიმდაბლით და წარგვევანნა ტაძრად თვსად და განგვსუენნა კეთილად. და ვითარცა განთენა, შემიყვანნა წინაშე მეუღლისა თვესისა, რომლისად არს სახელი კრავი, რამეთუ არს იგი მჯევალი ქრისტესი. და ვითარცა ულოცეთ მას და ვსხედით, მაშინ მირეან დიდებულმან უფალმან დაადგინნა წინაშე ჩუენსა ძენი თვენი ბრძანებით, სამნი იგი ყრმანი ყოვლად-კეთილნი და შუენიერნი. და ვითარცა ულოცეთ მათ, ჰრქუა კრავის: „აწ ვყოთ ჩუენ სასწაულ კეთილ და ერთი ძეთა ჩუენთაგანი განვაწესოთ მონაზონად და მოწაფე ამათ ქრისტეს მოწაფეთა. და ამათითა ლოცვითა მოეცეს მადლი, რამთა იხილონ მოძულეთა ჩუენთა და ჰრცხუენოდის. აწ თქუ, რომელი იყოს მოწესედ შორის შვილთა ჩუენთა!“ ხოლო მან ჰრქუა: „უფალო ჩემო, შვილნი შენნი არიან წინაშე შენსა, რომლისადცა ჰბრძანო, უფალმან გამოირჩიენ რჩეულად მოწესედ“. ხოლო მან ჰრქუა: „მრწემი ესე იყოს

მონაზონ და სულიერად შვილ უდაბნოესა მამათა ამათ“. და მოიყვანა პელითა თვისითა და ჯუარი დაწერად გუცა ჩუენ და სამოსლითა მოწესეთამთა შემოსა, და ჩუენ სახელი არსენი უწოდეთ, და აღუთქუთ შენდა მოწაფედ შვილი მისი ყოფად მსგავსად ჩუენდა და მან უფროს განიხარა. აწ ვითარცა სათნო უჩნს სიწმიდესა შენსა, ეგრეშთცა ქმენ“. ხოლო წმიდამან ჰრეუა: „ძმანო სანატრელნო, ნებად არს ღმრთისათ, რამთა პელითა ჩუენითა იქმნეს იგი რჩეულ შორის მოწესეთა და მიიწიოს საზომსა დიდსა“. და მანცა წარმოუთხრა ამისვე პასუხისა მსგავსად ღირსისა ყრმისა და ჭაბუკისა ეფრემისთვის ყოველი. და განიხარეს ძმათა მათ სიტყუასა ზედა მოძლურისა თვისისასა. და მოიწინეს ერთობით, სადაცა იყო ეფრემ, და წამოიყვანეს და ეგრეშთვე სანატრელი არსენი. ხოლო წმიდად ეფრემ იყო დღითა უხუცეს, რომელთათვისცა თქუა ნეტარმან გრიგოლ სიტყუად იგი დავითისი, ვითარმედ: „განცხადებად ღმრთისა სიტყუათად განმანათლებელ არს და გონიერ ჰყოფს ჩჩვლთა“, რომელთა მიერ დაემტკიცოს ქებად ქრისტესი. ჭეშმარიტად უბიწონი და წრფელნი ესე შემომეყვნეს ჩუენ დათმენად ღუაწლსა მონაზონებისასა მოსრულნი ბრძანებისაებრ უფლისა, ვითარმედ: „ნუ აყენებთ ყრმებსა მაგას მოსლვად ჩემდა, რამეთუ ეგევითართად არს სასუფეველი ცათად“. არამედ ესე უწყოდეთ ძმანო, დრტვნვად ყოფად არს ჩუენთვის სამართალი ძმათა შორის ჩუენთა, ხოლო უფალმან იზრუნოს თვთ ამათთვის, რომელმანცა თქუა: „ეკრძალენით, ნუ ვინმე დააბრკოლოთ ერთი მცირეთაგანი, რამეთუ ანგელოზნი მათნი მარადის ხედვენ პირსა მამისა ჩემისა ზეცათავსა“. და აწ თქუენ, ძმანო თეოდორე და ქრისტეფორე, ძლევა- შემოსილნო, ექმნენით ამათ მზარდულ კეთილ ნებისაებრ ღმრთისა!“ ხოლო მათ აღუთქუეს და თავს იდვეს მოღუაწებად მათი. მაშინ ჰრეუა მათ ნეტარმან გრიგოლ: „ძმანო, უფროს არს ესე ყოველთა სათნოებათა თქუენთა, რამთა თუალნი თქუენნი იყვნედ მარადის ამათ ზედა და გენერედ დიდებულებად მშობელთა ამათთად და სარწმუნოებად მათი ქრისტეს მიმართ, და ჩუენ გლახავთა მომართ, ვითარ იგი მათ ქრისტეს სიყუარულისათვის შვილობისა

სიყუარული დაივიწყეს და კელითა ჩუენითა უფალსა მსხუერპლად მიუპყრნეს და ჩუენ, უცხოთა, ვითარცა ძმათა თვისთა, სასოებით მოგუანდვნეს. აწ ვითარცა წარმოვიყვანენით მშობელთაგან უბიწონი დასამარხველად წმიდად, ეგრეთვემცა ჰპოვებს ქრისტე, რაჟამს ითხოვდეს კელთაგან ჩუენთა სამკვდრებელად თვისად!“

და რაჟამს მოიწინეს ხანძთას, ფრიად განიხარეს ძმათა, ქრისტეს მიერ კრებულთა, მათ საღმრთოთა სულიერისა მამისა და ძმათა მათ მოსლვა. ხოლო დრტვნვად იყო მათ შორის ყრმათა მათთვის მოყვანებისა. და მოვიდეს წინაშე მამისა გრიგოლისა და ჰრქუეს: „წმიდაო მამაო, მოციქული იტყვს: „სრულმან სიყუარულმან შიში განდევნოს“-ო. უკუეთუ ბრძანოს სიწმიდემან შენმან, უშიშად ვიტყოდით, რომლისათვისცა მოსრულ ვართ“. ხოლო მან ჰრქუა: „ძმანო, ჭეშმარიტად ძირ-მტკიცე არს ჩუენ შორის სიყუარული, და შიში არა არს მას შინა. ბრძანეთ, რამცა გნებავს“. ხოლო მათ ჰრქუეს: „საქმენი შენნი განუკითხველ არიან ყოველნი თვისიერ ამისა, რომელ ყრმანი ესე მოიყვანენ, და წესსა შენგან დამტკიცებულსა შენ ზევე გამოეკუების მომავალთა უამთა საკდემელად ჩუენდა. დაღაცათუ უშიშ არს გული ჩუენი უამისა ამისთვის, არამედ გარეშე წესისა არს საქმეს ესე, და აწ ესე არს სიტყუად ჩუენი, წმიდაო ღმრთისაო“.

ვითარცა ესმა კეთილი იგი გულის-სიტყუად, ცხადად განიხარა ნეტარმან მამამან გრიგოლ და ჰრქუა მათ: „შ ძმანო სანატრელნო, ნუ იყოფინ ჩემდა წესისა მის პირველთა წმიდათა მამათაგან შეკრებულისა ცვალებად ჯორციელისა რამსამე მიზეზისათვის, არამედ ჭეშმარიტსა ვიტყვ წინაშე ღმრთისა, რამეთუ არა ოდეს გასმია ნაცილი სიტყუად პირისაგან ჩემისა. ესრცეთ არს ყრმათა ამათ მოწევნად აქა, რამეთუ ქრისტემან ღმერთმან წმიდისა ანგელოზისა პირითა მაუწყა ამათი საქმეს ყოველი, რამეთუ ვითარცა ეფრემ ასური და არსენი ჰრომაელი, კაცთაგან განშორებულნი და ღმრთისა მიახლებულნი, ესრცეთ იყვნენ ღირსნი ესე ყრმანი აღზრდილ უბიწოდ ხანძთას შინა ვიდრე უამადმდე პატივისა მათისაო. აწ უკუე შემძლებელ ვართა ცილობად უფლისა ბრძანებასა? „რამეთუ

უნებელი ზედა მაც“ სიტყვსაებრ მოციქულისა: „უკუეთუ არა ვახარებდე, ვად არს ჩემდა“. ხოლო თქუენ ნეტარ ხართ, რამეთუ უფალმან გამოგირჩინა ამათ მონათა თვისთა. არამედ თვისთა ესევითარისა მიზეზისა, უკუეთუ ვინმე ცვალოს წესი პირველი და ყრმად მოიყვანოს ყოფად მონასტერსა ამას, პატიჟეულ იყოს იგი ფრიად დიდებულსა მეორედ მოსლვასა უფლისა და ღმრთისა ჩუენისასად!“

ხოლო ძმანი იგი დაჯერებულ იქმნეს და აღეშვინეს ამას ზედა და ჰმადლობდეს ქრისტესა, მოქმედსა საკვრველებათასა. მაშინ თეოდორე და ქრისტეფორე, რამეთუ სენაკი მათნი ერთგან იყვნეს და სხუათა ძმათაგან განშორებულ, წარიყვანნეს ღმერთ-შემოსილნი იგი ყრმანი, სულიერთა მათ მამათა, სენაკად თვისად, მცნებისაებრ ნეტარისა მამისა გრიგოლისსა და აღზარდნეს კეთილად ნაცვალად სძისა ღმრთისა მადლითა.

თავი XXIV

მას ჟამსა ბაგრატ კურაპალატმან, ნებითა ღმრთისათა და ნებითა ძმათა თვისთათა და ბრძანებითა ბერძენთა მეფისათა, მოიღო კურაპალატობად ნაცვალად აშოტ კურაპალატისა მამისა თვისისა, რამეთუ მიეცა მას ფლობად კელმწიფებისად ზეგარდამო. და ძმანი მისნი ყოველნი და დიდებულნი კელმწიფენი - ადარნერსე უხუცესი, და გუარამ მრწემი, - მშუვალესა მას ძმასა მორჩილ ექმნეს საღმრთოვსა ძმობისა სიყუარულითა, რამეთუ ერთზრახვა, ერთსულ და ერთნება იყვნეს იგინი.

ხოლო ბაგრატ უმთავრეს მათსა იყო სიბრძნითა, სახითა, და სიქველითა და ყოვლითა ღმრთისა-მსახურებისა სისრულითა, რამეთუ მსგავსი იყო წინავსწარმეტყუელისა დავითისი და ნეტარისა ბაგრატ მოციქულისა და მღდელ-მოწამისა, მოწფისა წმიდისა პეტრე მოციქულისა, ყოვლითავე კეთილად- მსახურებითა. და მადლითა ქრისტესითა განდიდნა მეფობად სამთა მათ ძმათა კელმწიფეთად, რამეთუ შეწევნითა ღმრთისათა

კრმლითა მათითა დაიპყრნეს ფრიადნი ქუეყანანი და განიოტნეს აგარის ნათესავნი. ხოლო ნეტარი მამამ გრიგოლ მიიწია წინაშე დიდებულისა ბაგრატ კურაპალატისა და ჯერისაებრ შესხმამ კურაპალატობისა. მიულოცა. ხოლო ქებამ იგი შესხმისამ, უამისა მის ბრძენთა მიერ შეუცავი, ფრიად სთნდა კეთილად-მსახურსა კურაპალატსა და ჰრქუა მას: „შ წმიდაო მამაო, ღმერთმან შეგამკო სიბრძნითა, ჰასაკითა და სულითა წმიდითა წსნისა ზღუდედ ჩუენდა, შუამდგომელად შორის სიკუდილისა და ცხორებისა, რომლითაცა ვრცელ იქმენ ყოველსა ამას ქუეყანასა თანა ზრუნვითა და საღმრთომთა მოღუაწებითა შენითა. ხოლო მე თანა მაც სიყუარული და პატივი მამობისა შენისამ. აწ ბრძანენ სიწმიდემან შენმან მეფობისა ჩუენისაგან მსახურებამ ღირსებისა შენისამ, რამეთუ ღმრთისა მიერ მონაწილე ხარ ჩუენ თანა, შვილთა აშოტ კურაპალატისათა“. ხოლო წმიდამან მან ჰრქუა: „კეთილად-მსახურო მეფეო, უმეტეს და უფროვს კეთილად-მსახურისა მამისა შენისა ფრთეთაგან საუფლოვსა ჯუარისათა შეცვულო, მარჯუენამ დამბადებლისამ და წმიდათა ოხამ მარადის გფარავს. და მცველი იგი დაუძინებელი ყოვლადვე მცველ არს შენდა, და ნათელი დაუღამებელი უძღვს მეფობასა შენსა, და არა საკმარ არს მისსა ბრწყინვალებად სანთლისამ, გარნა მრუმეთათვს ხოლო. არამედ მე გულს- მოდგინედ ლოცვამ შენი მიპყრიეს, რამთა არა მოგაკლდეს კეთილი საქმე მეფობისა მიზეზთაგან. არამედ აწ ამას ვითხოვ შენგან; არს აშოტ კურაპალატისა შეწირული აგარაკი ხანძთას და იქმნების კეთილად მონასტრად. უკუეთუ მიბრძანოს მეფობამან შენმან, აღვაშცნო სადიდებელად ღმრთისა და საცხორებელად სულისა შენისა, და ვიდრე ეგოს ცად ქუეყანამ, ეგოს მას შინა ლოცვამ შენთვს!“

თავი XXV

მაშინ სიხარულით უბრძანა ბაგრატ კურაპალატმან შშნებამ მისი და მისცა ყოველივე საკმარი საშცნებელად. და რაჟამს მივიდა ნეტარი მამამ

გრიგოლ შატბერდს, მაშინ ცრემლთა მისთა მდინარითა ირწყვოდა ადგილი იგი, იტყოდა რად ლოცვასა ამას: „მეუფებითა სუფევისა შენისათა, ღმერთო, უშრომელად დაჰადებულნი ყოველნი და პელმწიფებით განმგებელ ხარ ყოველთა ქმნულთა შენთა, რამეთუ ცათა შემოქმედი, და ანგელოზთა დამბადებელი, და ქუეყანისა დამამტკიცებელი, და ზღუათა დამამყარებელი, და წულილადთაცა საქმეთა მოქმედვე ხარ, ვითარცა თქუა დავით: „არა თუმცა უფალმან აღაშტნა სახლი, ცუდად შურებიან მაშტნებელნი მისნი“. აწ, უფალო, იყვნედ ყურნი შენნი მორჩილ ჭმასა ლოცვისა ჩუენისასა და აკურთხე ადგილი ესე მადლითა შენითა და აღაშტნე მონასტერი განსასუენებელად სიწმიდისა სამკვდრებელთა შენთა და მოეც ამას სახელი კეთილად სახელოვანი შორის თესლებსა მრავალსა სადიდებლად შენდა, ყოველთა მეუფეო, უხილავად შეწევნითა ძლიერისა მკლავისა შენისათა, და განანათლე ნათლითა სულისა შენისა წმიდისათა და მეოხებითა წმიდისა ღმრთისმშობლისათა და წმიდათა ყოველთათა დაიცევ უკუნისამდე ჟამთა, ამცნ“.

და ჯუარი დასწერა ადგილსა მას ჩინებულსა და იწყეს საქმედ ეკლესიისა და სენაკებსაცა. და ესრცთ დღითი- დღე აღორძინდებოდა იგი კეთილად. და იქმნა ღელე გლოვის მტერთა მათ უხილავთა და ხილულთა, ხოლო ნავთსადგურ ცხორების ქრისტეს სამწყსოთა მეფეთა და მთავართა და ყოვლისა ერისა ქრისტეანეთა მართლ- მორწმუნეთავსა. მსგავსად ხანძთისა ღმრთისა მიერ ზეგარდმო ჩინებულისა, ეგრცთვე შატბერდი აღეშტნა საღმრთომთა შეწევნითა და ლოცვითა ნეტარისა მის კაცისათა, რომელმანცა შეაერთნა ორნივე იგი უდაბნონი ერთად შენაწევრებულნი და შემტკიცებულნი ძმობრივსა ზედა სიყუარულსა, ვიდრე ჟამთა აღსასრულამდე.

ამისა შემდგომად უწოდა კურაპალატმან წმიდასა მას. და ვითარცა მიიწია მის წინაშე, ყოველი აუწყა კეთილად განმარჯუებად მონასტრისა მის ქრისტეს მიერ. მაშინ უბრძანა ადგილნი მარჯუენი აგარაკად შატბერდსა, და ყოველი, რაცა უკმდა, მისცა მისთვის სრულიად

საშცნებელად.

თავი XXVI

მას უამსა ნეტარსა გრიგოლს გულმან უთქუა ჭიენებად საბან იშხნელისად და აუწყა ყოველი პირველ ყოფილი ღმრთის-მსახურსა კურაპალატსა. ხოლო მას ვითარცა ესმა, ფრიად განიხარა და მსწრაფლ დაწერა წიგნი და წარავლინნა კაცნი კეთილნი და პატივით უწოდა მას. ხოლო მივლინებულნი იგი მოვიდეს და აუწყეს კურაპალატსა, ვითარმედ არა ჰერებავს კაცსა მას ღმრთისასა მოსლვად აქა. მაშინ ბრძანა კურაპალატმან გზათა იშხნისათა საქმშ, რამეთუ მახლობელად იყო უამსა მას და ჰრქუა ნეტარსა მამასა გრიგოლს: „განუგებელად ვქმენ, რამეთუ წიგნი არა მიწერად გეც. აწ ვითარ წეს-არს, მიუწერე“. და თვთ კუალად დაწერა წიგნი სხუად და წიგნიცა მამისა გრიგოლისი წარსცა. ხოლო ნეტარი საბან დაემორჩილა მეორედ ბრძანებასა კურაპალატისასა და უფროხს ხოლო წიგნსა მამისასა. და მივიდა მათდა სასურველი იგი კაცი ღმრთისად მოსურნეთა მათ თანა. ხოლო კურაპალატი წინა-მიეგება და პატივით მოიკითხა, და მან კურთხევით ულოცა. და ვითარ დასხდეს, ჰრქუა კურაპალატმან წმიდასა მას: „ჯერ-არს კელმწიფეთა მორჩილება, რაისათვს არა მოხუედ პირველსა წოდებასა, წმიდაო მამაო?“. ხოლო მან ჰრქუა: „დიდებულო მეფეო, შენ ქუეყანისა კელმწიფე ხარ, ხოლო ქრისტე ზეცისა და ქუეყანისა და ქუესკნელთაო. შენ ნათესავთა ამათ მეფე ხარ, ხოლო ქრისტე ყოველთა დაბადებულთაო, შენ წარმავალთა ამათ უამთა მეფე ხარ, ხოლო ქრისტე საუკუნოდ მეუფლ და სრული ჰგიეს უცვალებელი, უჟამო, დაუსაბამო, დაუსრულებელი მეუფლ ანგელოზთა და კაცთაო. და უფროხს შენსა ჯერ-არს სმენად სიტყუათა მისთაო, რომელმანცა ბრძანა, ვითარმედ: „ვერვის კელ-ეწიფების მონებად ორთა უფალთაო“. არამედ აწ სიტყვთა ძმისა და მოძღურისა ჩუენისა გრიგოლისითა მოვედ წინაშე შენსა“. ხოლო კურაპალატმან

ჰრქუა: „სამართლ არს სიტყუად შენი, წმიდაო, არამედ უმჯობეს არს განათლებად სულთა მრავალთად სასანთლესა ზედა განბრწყინვებითა შენ, ბრწყინვალისა სანთლისამთა. ვითარცა ჰრქუა ქრისტემან მოწაფეთა თვისთა, ვითარმედ ვითარცა მცხინვარებად მზისად განანათლებს ცასა ქუეშე მყოფთა, „ეგრცე ბრწყინევდინ ნათელი თქუენი წინაშე კაცთა, რამთა იხილნენ საქმენი თქუენნი კეთილნი და ადიდებდენ მამასა თქუენსა ზეცათასა“. ამისა შემდგომად კურაპალატი მივიდა იშხანს და ნეტარნი იგი კაცნი მამად გრიგოლ და მამად საბა თანა. და ფრიად შეუყუარდა კურაპალატსა ადგილი იგი, არამედ რამსალა განვაგრძობ სიტყუათა? ნებითა ღმრთისამთა

იქმნა საბა ებისკოპოს იშხანსა ზედა, ნეტარისა ნერსე კათალიკოზისა ალშენებულსა კათოლიკე ეკლესიასა და საყდარსა მისსა, რომელი წელიწადთა მრავალთა დაქურივებულ იყო. აწ კუალად იქმნა სულიერი ქორწილი და მეორედ აღეშვნა ამის ნეტარისა მიერ, ხოლო წორციელად მოღუაწებითა ღმრთის-მსახურთა მათ მეფეთამთა. და რაჟამს მამად გრიგოლ სტუმრად მიიწიის იშხანს, ეპისკოპოსმან საყდარსა იგი დასკა, და თვით თანა დაჯდის, რამეთუ არა თავს იდვის ურჩებად ნეტარისა გრიგოლისი, ვინათგან მოძღვარ და უზეშთან იგი იყო. და ესრცე წარემართა იშხანი კეთილად ვიდრე აქამომდე და უკუნისამდე.

თავი XXVII

არამედ აწ კუალად პირველსავე სიტყუასა მივიდეთ. რამეთუ ნეტარი მამად ჩუენი გრიგოლ პიტივ-ცემულ იყო ზეგარდამო ღმრთისა მიერ. და უამთა მისთა არავინ ურჩ იყო სიტყუათა მისთა, უფროდ ხოლო კელმწიფენი მის უამისანი. ხოლო იყო უამი, რომელსა ერთგან იყვნეს ძმანი იგი დიდებულნი, და ნეტარმან მან გულსმოდგინედ მოაწენა, რამთამცა ბრძანეს და იხილნეს მისნი იგი შენებულნი მონასტერნი და ყოველნი კლარჯეთისა უდაბნონი. ხოლო მათ ისმინეს მოწინებად წმიდისად მის, რომელიცა წინა წარმოუძლუა მთავართა მათ. და

პირველად მიიყვანნა შატბერდს, და ფრიად შეუყუარდა ადგილი იგი და შეწირეს მრავალი შესაწირავი კელმწიფეთა, და აზნაურთა და ყოველმან ერმან. მაშინ მოღუაწედ შატბერდისა გამოჩნდეს დიდებულნი აზნაურნი. და რაჟამს წარმოვიდეს შატბერდით კელმწიფენი იგი და ნეტარი გრიგოლ წინა-უძლოდა მათ, მაშინ მოვიდა ზაქარია ანჩელი ეპისკოპოსი, ღირსი და სასწაულთამოქმედი, და პატივით მოიკითხეს კელმწიფეთა მათ და თანა წარმოიყვანეს, და მოიწინეს ჯმერკს და ბერთას წმიდისა ღმრთისმშობლისა ეკლესიათა და დაბასა წმიდისა მოწამისა გიორგის ეკლესიასა. ხოლო დოლის-ყანად მონასტრად უკუანადს იქმნა. და მოილოცნეს წმიდანი ადგილნი და ფრიადი განუყვეს განსაყოფელი, რამეთუ სამთა მათ კელმწიფეთა აქუნდეს დიდნი შესაწირავნი. და მიიღეს მადლი ლოცვითა ამათ ნეტართა მამათამთა. და მოიწინეს ოპიზას და განმხიარულდეს მადლითა ნათლის-მცემელისამთა და ლოცვითა ნეტართა მათ კაცთამთა და აჩუენეს მოღუაწებად ძლიერი შესაწირავთა მიცემითა, და წარემართნეს ხანძთად. ხოლო ნეტარმან

გრიგოლ წინამძღუარნი იგი მონასტერთანი თანა- წარმოიყვანნა მის თანა და მოვიდეს ხანძთად საყოფელსა დიდისა მოწამისა გიორგისა. და უმეტეს განკვრდა გონებად კელმწიფეთად მათ, რაჟამს იხილნეს მოწაფენი ნეტარისა გრიგოლისნი უფიცხლტსსა მონაზონებისა კანონსა, რამეთუ იყვნეს იგინი ვითარცა ზეცისა ანგელოზნი და პირველად მტერთა ძლევისა საჭურველი მიიღეს ოხითა წმიდისა გიორგისითა და შემდგომაც ლოცვითა მათ სანატრელთამთა, კორცითა სულთა თანა განათლდეს. რამეთუ იხილეს ადგილიცა იგი ნაყოფთაგან უღუაწი, უფრომსი მიანიჭეს კეთილთა მათგან შესაწირავი. და ჟამსა მასვე მოიწია წინამძღუარი მიძნაძოროვსად დიდი მამად სანატრელი დავით, მაშტენებელი მონასტერთად, და მოწაფენი მისნი, ნეტარნი, ილარიონ, მამად და მაშტენებელი წყარომსთავისად, რომელიცა კათალიკოზ იქმნა მცხეთას, და მამად ზაქარია, მაშტენებელი ბარეთელთისად, წინა-მიგებებად კელმწიფეთა მათ. და ვითარცა იხილეს მფლობელთა მათ შეკრებად იგი წმიდათა მამათად, იყვნეს რად მსგავს წმიდათა უკორცოთა, განიხარეს.

რამეთუ ესმოდეს მათგან მოძღვრებანი საღმრთოება მცნებისანი, რომლისათვისცა თქუეს დიდთა მათ ხელმწიფეთა: “წმიდანო მამანო, ვინათგან გიხილენით თქუენ, დაგუავიწყდა მებრ თუ ქუეყანასა ზედა ვართ ჩუენ, არამედ ვჰგონებთ, ვითარმედ ზეცას წმიდათა ბანაკსა დამკვდრებულ ვართ. რამეთუ თქუენ სულითა მარადის წინაშე ღმრთისა მდგომარე ხართ, და სადაცა არიან საყოფელნი თქუენნი, მუნცა არიან გულნი თქუენნი, არამედ იყავნ მეოხებად თქუენი ჩუენ ზედა აქა და საუკუნესა!“ ზოლო წმიდათა მათ ფრიადითა ლოცვითა შეჭურნეს და აკურთხნეს კელმწიფენი იგი და პრქუეს: „ღმრთის- მსახურნო მეფენო, ჭეშმარიტად გულნი თქუენნი კელთა

შინა ღმრთისათა არიან, რომელმანცა ჩუენ, გლახაკთა, გულსა ნუგეშინის-სცა პირითა თქუენითა და კეთილთა თქუენთა უხუად მონიჭებითა. და თქუენ მოგცა უფალმან დანერგვად უკუდავთა კელმწიფეთა წმიდათა ეკლესიათა მოკუდავითა მეფობითა. და შეწევნამცა მათი უხილავად საჭურველ-ყო თქუენდა უფროდს ხილულთა საჭურველთა და უმრავლეს ბევრთა შედართა. და ესე უწყოდეთ, რამეთუ სულიერად განწყობილნი ლაშქარნი თქუენნი ესე წმიდანი, უდაბნოთა მამანი, არიან კორციელად განწესებულთა ლაშქართა თქუენთა სიმტკიცენი და საჭურველნი ყოველთა მორწმუნეთა მეფეთანი მწყობრთა შინა წყობისათა თქუენდა, უმეტესად ამისთვის, რამეთუ მეფობისა სიმაღლესა თანა გაქუს თქუენ ქრისტეს მიმსგავსებული სიმდაბლე და მოღუაწებად წმიდათა ეკლესიათა, და ნუგეშინის-ცემად გლახაკთად და ყოვლისა ერისა სიმართლით განკითხვად სიტყვსაებრ უფლისა, ვითარმედ: „ნუ თუალ-ხუმით შჯით, არამედ საშჯელი სამართალი საჯეთო“. რათა ქუეყანისა ამის მეფობასა თანა მოიღოთ ზეცისაცა მეუფესა თანა მკვდრობად უოხჭნო. და მოგეცინ ქრისტემან დიდებად სრული ზეცისა და ქუეყანისად, რათა სიტკბოებით მოხსენებად ჩუენი არა ოდეს უდებ ჰყოთ ვანის მყოფთა ამათთვის. გულის-ხმა ყავთ, ვითარცა იგი აბრაჟამ მამათ-მთავარმან და დავით წინააღმარმეტყულმან სწორად მეპომეთა მისცა ნატყუენავთა მათგან ნაწილი, ეგრცითვე კეთილთაგან თქუენთა გლახაკნი

და ეკლესიანი ნაწილეულ არიედ მარადის, ვითარცა ლევიტელთათვს უფალი ბრძანებს: „ნაწილი მათი მე ვარო“. ეგრცელცა გლახაკთა ნაწილი თქუენ მიერ განწესებულ არს, რამთა ნაცვალად უფალი მოიგოთ სასოდ ორისავე ცხორებისა, რამეთუ გლახაკთა არავ აქუს თვნიერ ღმრთისა სახიერისა მოწყალებისავ“.

თავი XXVIII

ამისა შემდგომად მამისა გრიგოლისთვს ზრახვა ყვეს ეპისკოპოსისა მის თანა წმიდათა მამათა, რამთა დაადგინონ გრიგოლ არქიმანდრიტად ყოველთა კლარჯეთისა უდაბნოთა ზედა და მოაწვენეს ჭელმწიფეთა მათ. ხოლო მათ ფრიად განიხარეს და ერთობით დიდითა დაპატიჟებითა მოღუაწებისა მის საქმედ დაადგინეს. და მრავალთა წელიწადთა ვიდრე გარდაცვალებამდე განაგებდა წმიდათა მათ მამათა წესსა კეთილად.

ხოლო ჭელმწიფეთა მათ მოილოცნეს მიძნაძოროვ, წყაროვსთავი, და ბარეთელთავ და ადგილნი მათნი, და მუნცა მისცეს შესაწირავი და მიიღეს მადლი წმიდათა მათ ეკლესიათაგან და ნეტართა მამათა ღირსთა და წმიდათა მოღუაწეთაგან. და ყოველთა მათ უდაბნოთა ზღვარნიცა გან-ვე-უთვსნეს. და წარსლვასა მათსა თანა წარიყვანეს ნეტარი გრიგოლ, და ადარნერსე ჭელმწიფემან ძღვით გურგენ ნათლითა მისცა მას. და რამეთუ ბაგრატ კურაპალატისა მღვიმე, დავით კურაპალატი, ნეტარისა მამისა გრიგოლისვე აქუმული იყო, ორნი ესე ჭელმწიფენი - დავით კურაპალატი და გურგენ კურაპალატი - რომლისათვსცა გარდაცვალებისა უამსა ანდერძ ეყო გურგენ კურაპალატსა, ვითარმედ: „ნათლისმამისა ჩემისა ძუალთა მახლობელად დამდევით ფერწთა თანა მისთა და სხუათა მათ მამათა ძუალნი ჩემ ზედა დაუსუენენით“, რომელ ყვესცა ეგრცელ. არამედ შემდგომად გურგენ კურაპალატისა, ძემან მისმან, აშოტ ერისთავთა ერისთავმან, ხანძთას ახალი ეკლესიად დაიწყო წადიერად და ურიცხვ შესაწირავი გარდაპეტა მას. ხოლო იყო უამსა მას ხანძთას წინამდღურად მამავ არსენი, ნათესავით აზნაური. ამისითა განზრახვითა

იქმნა დაწყებად ახლისა მის და შუენიერისა ეკლესიისად ფიცხელსა მას კლდესა ზედა, რომელიცა ფრიადითა შრომითა და ქვითა-კირითა მყარითა მრავალთა უამთა დაავაკეს და ესრულებოდა შეპრაცხეს შემზადებად ადგილისად მის, ვითარმცა სრულიად აღეშვნა. არამედ აკურთხენ ქრისტემან ამონა, სიბრძნით სრულიად მაშვნებელი, და შემწენი ყოველნი, რომელთაგან კეთილად განემარჯუებოდა შვნებად ეკლესიისა მის. ხოლო ქვად და კირი ფრიად შორით მოაქუნდა ძნელთა მათ გზათა კაცთა ზურგითა, და ყოველი სასწორითა იწონებოდა, რამეთუ იყიდდეს მაშვნებელნი იგი. მას უამსა გარდაიცვალა ღმრთის-მსახური იგი ჰელმწიფლი, წმიდათა ეკლესიათა მაშვნებელი და მონაგებთა შემწირველი და გლახაკთა მოღუაწე, და დაემარხა

ხანძთას არსენის გზითა და მისა მისისა მცხუედისათა. არამედ მამად არსენი და ჯიბრილისა მმად, სანატრელი იოვანე, ახლისა ეკლესიისა განმასრულებელი, ორნივე ესე ხანძთას მამობასა შინა აღესრულნეს. ქრისტემან განსუენებად მიეცინ მათ! ხოლო გურგენ, ძმისწული აშოტისი, დიდი იგი ჰელმწიფლი ფრიადთა ნათესავთად, ღმრთისა მიერ დაჯდა ერისთავთა-ერისთვად და მან განასრულა ეკლესიად იგი ახალი ხანძთისად და მის თანა ყოველთა დიდებულთა ჰელმწიფეთა, და აზნაურთა, და ყოველმან ერმან მორწმუნეთამან; და უფალმან კეთილი მოუკლებელი მიეცინ ყოველთავე!

თავი XXIX

არამედ აწ კუალად ნეშტი იგი პირველი განვაახლოთ. რამეთუ რაჟამს განდიდნა სახელი ნეტარისა მამისა გრიგოლისი და მიიწია ქართლად და ესმა სანატრელსა დედასა მისსა დიდებულებად ძისა თკსისად, რამეთუ იყო იგი ცოცხალ და მიწევნულ მოხუცებულებასა, მას უამსა განმხიარულდა სულითა და განძლიერდა წორცითა და მადლი შეეწირა ქრისტესა, რომელმან კეთილი სახარებად ისმინა ძისა მასისად ყოვლად-კეთილისად, წორციელად სიქადულისად და სულისა მისისა გვრგვნოსან-

მყოფელისათვის, რამეთუ იგი ხოლო მარტო ესუა შვილად და თვითმისი მისი შობისა მამაკაცი არღარა იცოდა, არამედ სიწმიდით დადგრომილ იყო ლოცვასა შინა და მარხვასა და მარადის შიშსა ღმრთისასა. ხოლო გული მისი იგლოვდა ძისა თვისისა განშორებისათვს, არამედ სიხარულისა ქმამან განამტკიცა და მიცვალებულთა მისთათვს, რომელ გულის-კლება აქუნდა, დაავიწყდა ამით ნუგეშინის-ცემითა, და მსწრაფლ ხოლო წარმოვიდა საჯედრითა. და თანა იყვნეს მსახურნი მისნი, მამანი და დედანი. და მოიწია დედისა ფეხბრონიასსა მერეს. ხოლო მან სიხარულით შეიწყნარა და მსწრაფლ ხოლო აუწყა წიგნითა ნეტარსა გრიგოლს. ხოლო წმიდა იგი, ძღვიუბიშო, მალიად მივიდა დედისა წინაშე მორწმუნისა და თაყუანისცა მას და ქრისტეს- მიერი კურთხევა და მშვდობა მისცა. ხოლო იგი სიხარულითა მოეგება ძესა თვისსა, ჰამბორს უყოფდა და ეტყოდა: „შვილო ჩემო ტკბილო, გიხილე, რომლისათვსცა მსუროდა, რამეთუ ხილვითა შენითა განმეშორნეს ყოველნი იგი პირველნი ტკივილნი“, და მრავალფერითა სიტყვთა განგრძობილად იყო უბნობა მათი.

ხოლო ნეტარმან მამამან გრიგოლ ჰრესუა: „შენდობა იყავნ ჩემდა შენ მიერ, დედაო ჩემო, არამედ არა ნებითა ჩემითა განგეშორე, გარნა ნებასა ღმრთისასა ესრცო სათნო უჩნდა, ვითარცა აწ იქმნა. ხოლო შენ ცხორებასა ამას წუთსა არა გაკლდა წორცელად და სულიერად, ვიდრე აქამომდე, არამედ აწ თანა მაც მოღუაწებაი შენი სულიერად და წორციელად მცნებისაებრ უფლისა, რომელსა ბრძანებს პატივისათვს მშობელთამასა. და სიბრძნესა წერილ არს: „შვილო მიაგე მშობელთა შენთა, რა იგი მოგაგეს, რამეთუ თვითმის მათსა შენმცა არა იყავ“. და კუალად იტყვს: „საგმობელ არს, რომელმან შეურაცხ- ყოს მამად თვისი, და წყეულ არს უფლისაგან, რომელმან განაწყოს გული დედასა“, რამეთუ „კურთხევამან მამისამან და დედისამან დაამტკიცნის სახლნი უკუნისამდე, ხოლო წყევამან მათმან აღჭყბურნის სრულიად“. და პავლე ესრცო მრავალ-გზის ამცნებს მშობელთა პატივის-ცემასა ყოველთა და აწ ესე სიტყუანი და მსგავსნი ამათნი გუესმიან ღმრთივსულიერთაგან

წიგნთა სასწავლებლად მორწმუნეთა. ხოლო მე, მადლითა ღმრთისათა, კურთხევად შენი დავიმკდრო, ვითარცა შვილმან მშობლისა მოყუარემან მორჩილებით მსგავსად ძალისა, ნებისაებრ გულისა შენისა“. ფრიად ნუგეშიანს სცა მას ნეტარმან მან ღმრთისა კაცმან და აღაშვინა ფრიად სანატრელი იგი მოხუცებული. და მან პირველად აკურთხა ღმერთი და მერმე ძვე იგი თვისი და თანამოსრულნი იგი სახლეულნი თვისნი შეპვედრნა და ჰრქუა: „ჩემდა მსგავსად ესენი გვედიან, შვილო, რომელთა გულს-მოდგინედ მსახურებად ჩემი თავს იდვეს“. ხოლო წმიდამან მან ჰრქუა: «მოციქული იტყვს: „უკეთუ ვინმე თვისთა და უფროს სახლეულთა არა იღუწიდეს, ეგევითარსა მას სარწმუნოებად უვარუყოფიეს და არს იგი ურწმუნოთა უძროს“. ხოლო მე თანა მაც, დედაო, ბრძანებისა შენისა სმენად და ზრუნვად

ყოველთა ამათ შენთა საურავთად”. და ვითარცა ჯერ იყო, დაიურვნა ყოველნი კეთილად.

მაშინ ნეტარმან დედამან ფეხით ჰრქუა მოხუცებულსა მას სარწმუნოსა: “ღმრთის მოყუარეო დედაო, შვილისა შენისა და მმისა ჩემისა გრიგოლის თანა მე ვარ აწ შვილი შენი. და არა დაგაკლდეს ჩუენგან მსახურებად ყოვლადვე, რამეთუ გხედავ შენ ვითარცა ანნა წინამდებრებულსა, რომელი არა განეშორებოდა ტაძრისაგან უფლისა დღე და ღამე ლოცვითა და მარხვითა. ეგრეცა შენ მცნებათა ღმრთისათა დამტკიცებული ჰგიე მარადის და ნაყოფისაგან საცნაურ არს სიკეთო ხისად”. ხოლო იგი სიხარულით ჰმადლობდა ქრისტესა და წმიდათა მათ. მაშინ ნეტარმან გრიგოლ ჯერისაებრ განაგო ცხორებად დედისა თვისისად და მისთანათად მათ. და მსახურსა ვისმე დედაკაცსა დედისა თვისისასა ქმარი უსუა, და ბასილი, მამად ხანძთელი, მისგან იშვა, რომელიცა ფრიადთა წინამდღურობდა ხანძთას კეთილად ვიდრე სიკუდიდმდე და მისლვად მისა წინაშე უფლისა. არამედ შემდგომად ჟამთა მრავალთა სანატრელი მშობელი მამისა გრიგოლისი გარდაიცვალა მერეს შინა და მივიდა უფლისა, რომლისაცა სუროდა. ხოლო ნეტარმან გრიგოლი დაიღუაწა სული მისი და დიდებად

შეწირა ღმრთისა, რომელმანცა მოჰმადლა მას კეთილად-მსახურებად დედისა თვისისად და სრულიად კურთხევად მისგან მიიღო.

თავი XXX

არამედ თეოდორე და ქრისტეფორე, სანატრელთა მათ დიდთა მამათა, რაჟამს იხილნეს განჭაბუკებულნი და სრულნი სიბრძნითა და ჰასაკითა ღირსნი იგი ღმრთისანი არსენი და ეფრემ, გულპყრობილ იქმნეს ფიცებისაგან მამისა გრიგოლისა, რომლისადა აღეთქუა, ვიდრე ყრმათა მათ აღორძინებადმდე არა განეშორნეს მათგან. მაშინ ფარულად ხანძთით ღამე გამოვიდეს, და ძმანიცა ვინმე თანა წარიყვანეს და კუალად წარვიდეს კერძოთა ქართლისათა, რამეთუ უფალი უწოდდა მათ უხილავად ბრძანებით და აღაშვინებდა წმიდათა მათ მონასტერთა მათ მიერ ნეძუსა და კვრიკე-წმიდისასა. ხოლო ნეტარსა გრიგოლს ეუწყა უფლისა მიერ, რათა არღარა დააბრკოლნეს გულს-მოდგინებისა მისგან მათისა,

არამედ თანამდგომ ექმნეს კეთილსა მას საქმესა. და ძიება-ყო მამამან გრიგოლ და პოვნა იგინი სამცხეს და აბრალა ფარულად წარსლვად მათი. ხოლო იგინი შეუვრდეს და ჰრქუეს: „შენდობა იყავნ ჩუენდა, წმიდაო მამაო, რამეთუ ამის მიზეზისათვს იქმნა გამოსლვად ჩუენი ხანძთით, რათამცა ნაყოფი რამე ნაწილ ჩუენდა ჩნდა ახლად შვინებითა მონასტერთავთა“. ხოლო წმიდამან მან ჰრქუა: „კეთილ არს განზრახვად ეგე თქუენი ნებითა ღმრთისავთა, არამედ მე თანამონაწილე მყავთ გულს-მოდგინებასა მაგას, რამეთუ არა ვარ მახრწეველ კეთილისა“. და წარვიდეს ზოგად სამცხისა და ქართლისა, არეთა მათ უდაბნოთა, და პოვნეს ორნი ადგილნი სამონასტრედ და აღაშვინეს სენაკები ორგანვე. და უწოდეს თეოდორწს ვანსა ნეძკ, ხოლო ქრისტეფორწსსა კვრიკე-წმიდაო და მოწაფენი დაუტევნეს. და სამნივე ესე ნეტარნი: გრიგოლ და თეოდორე და ქრისტეფორე, წარმოვიდეს ხანძთად ძმათა განყოფად ჯერისაებრ. და

ვითარცა მოიწინეს კრებულსა მას თანა, ღმრთისა სათნოსა, და მოიკითხნეს იგინი, სიტყუად იწყო ნეტარმან გრიგოლ ძმათა მათ მიმართ: „ერნო ქრისტფსნო, ისმინეთ ჩემი! პირველად ჩუენ ზოგად მოვიწიენით უდაბნოსა ამას წმიდასა მე, გლახაკი გრიგოლ, და საბან, იშხნისა ეპისკოპოსი, და თეოდორე და ქრისტეფორე, ოთხნი ესე, და მრავალთა წელიწადთა ვითარცა მოწაფენი მორჩილ იყვნეს ჩემდა ვიდრე ჟამადამდე ღმრთის- წოდებისა დიდნი ესე მამანი სათნონი ქრისტფსნი. და ოდეს ინება ქრისტემან, საბა ეპისკოპოს-ყო იშხანსა ზედა, და წარიყვანნა მან ძმანი აქამთ. ხოლო აწ ქრისტე აღაშვებს ორთა მათ მონასტერთა ფრიად კეთილთა ქართლს შინა თეოდორცს და ქრისტეფორცს მიერ. და ვითარცა იგი წორციელად-მშობელთა მონაგები შვილთა განუყვიან, ეგრციანი ხანძთად სულიერად-მშობელი არს ჩუენ ყოველთად. დაღაცათუ ხატი მონაზონებისად გუაქუნდა პირველ მოსლვისა, ხოლო კურთხევად ყოველი აქა მოგვლების ჩუენ. და აწ ამათ, შვილთა თვისთა, წელითა ჩემითა ძმათა უბოძებს, რამთა ახლად შვებასა მათსა უზრუნველ იყვნენ კეთილად-გამოცდილთა მონაზონთა თანადგომითა, და რამთა მტკიცედ ეგოს სულიერი სიყუარული ჩუენ მიერ აღშვენებულთა მონასტერთად“. და ვითარცა სიტყუანი ესე დაასრულნა, უბრძანა შემოკრებად ძმათა ყოველთად. და თეოდორცს და ქრისტეფორცს განზრახვითა გამოირჩინა მათ შორის ძმანი ათსამმეტნი ხანძთისათვს საუხუცესოდ, და სხუანი ყოველნი სწორად განყვნა სამად გუნდად, რამეთუ შატბერდისა ხუედრნი წარეგზავნნეს პირველვე შატბერდსა. და უბრძანა აღთქუმისაებრ წილით განყოფად. ხოლო თეოდორე და ქრისტეფორე განმხიარულდეს, არამედ მცირედ მკანინვარებად იყო მათ შორის, რამეთუ ეფრემ და არსენი გრიგოლის ნაწილსა იყვნეს, ხოლო ეფრემ მიანიჭა თეოდორეს და არსენი თვთ იჩინა და სწორი მისი სხუად ძმად მისცა ქრისტეფორეს, და დაჯერებულ იქმნეს იგინი სიხარულით.

ხოლო საკვრველ ესე იყო ნეტრეულთა მათ სამწყსოთად, რამეთუ არა აცილობდეს მწყემსთა მათ კეთილთა, ვითარმცა სიტყუას უგებდეს ადგილისათვს, სადამცა ვისმე ჰმარჯუდა, რამეთუ ვითარცა საცხოვარნი

შეპრაცხნეს თავნი თვისნი მარადის ქრისტის თანა მყოფთა მათ ქრისტის გამორჩეულთა. ესრცეთ იყო მორჩილებად ძლევით შემოსილთა მათ კაცთად. და ნეტარნი იგი მამანი ჩუენნი წარუძღვეს ძმათა მათ და კუალად მიიწინეს ნეძუს და კპრიკეწმიდას. ხოლო მამად გრიგოლ თანადამდგომ ექმნა მათ ყოვლითა გულითა ახლად შშნებასა მათსა. და აკურთხეს ადგილნი წმიდათა ეკლესიათანი და დასხნეს საფუძველნი. და ვითარცა წარმოვიდოდა ნეტარი გრიგოლ, მაშინ ძმათა მათ ყოველთა ტირილით ჰრქუეს: „შ წმიდაო ღმრთისაო, სიტყუად იგი უფლისად აწვე აღესრულების ჩუენ ზედა, ვითარმედ „ინატრიდეთ ხილვასა მოძღურისა თქუენისასა და ვერ იხილოთ!“ შ სიწმიდეთა შენთა მძლავრებად, არამედ იყავ ნებად შენი და ნუ ნებად ჩუენი. შენ, წმიდაო, დაღაცათუ საწუთროსა ამას განგვშორენ, საუკუნოდ ნუ გნებავს განშორებად ჩუენი და გაქსოვთმცა მარადის წმიდათა შინა ლოცვათა შენთა, გამორჩეულო ღმრთისაო!“. და აკურთხნა ყოველნი იგი ნეტარმან მან ცრემლით და ნუგეშინის-სცა გულთა მათთა და შეპვედრნა ქრისტესა და სანატრელთა მათ მამათა, და ჯუარი დასწერა წმიდათა მათ მონასტერთა. და წარმოსლვასა მისსა გზა-ჰევეს მამად თეოდორე და მამა-ქრისტეფორე და ცრემლით ჰამბორს უყვეს ურთიერთას. და იგინი თვისთა მონასტერთა დაადგრეს, ხოლო ნეტარი მამად ჩუენი მოვიდა ხანძთად. ესე მცირედი ვაკსენე სამთა მათ წმიდათა, თეოდორცესი, და ქრისტეფორცესი, და საბან იშხნელისა ცხორებად ამით, რამეთუ ფრიად განგრძობად იქმნებოდა საქმეთა მათთად სრულიად აღწერითა ჭეშმარიტად.

თავი XXXI

რაჟამს ხანძთად იქმნა სახელოვან მადლითა და სახარულევან სულიერთა შვილთაგან, მას ჟამსა მიძნაძოროდთ ხანძთად მოვიდა დიდი მეუდაბნოც მიქელ მამად, რომელიცა დაემკვდრა პარეხთა, რამეთუ იყო იგი მეგობარ ნეტარისა მამისა გრიგოლისა. და ეძიებდა მარტოდ-მყოფებასა და პოვა თავისა თვისისა სამკვდრებელი ბერთისა პარეხთა და, განზრახვითა ამის

წმიდისამთა, დაემკვდრა მათ შინა და კეთილად წარემართა სათნოებათა მიმართ უფლისათა.ხოლო მტერი, ეშმაკი, იგლოვდა ფრიად, რამეთუ ხედვიდა წმიდათა კაცთა განმრავლებითა ჟამისა თვისისა შემოკლებასა და მიქელისთვის დიდსა საუცრებასა ცხადად და ფარულად ჰყოფდა, რამთამცა განიოტა უდაბნოეთ.ხოლო იგი ძლიერად მოითმენდა გუემათა დაუძინებელისა მის მჯდომისათა და არცხუენდა თითო- სახეთა მათ მანქანებათა მისთა შეწევნითა ქრისტესითა და წმიდათა ყოველთა ობითა.

თავი XXXII

ხოლო იყო ჟამსა რომელსამე მამად მიქელ განშორებულად სენაკსა თვისსა, მდგომარე მაღალსა კლდესა ზედა მცირედ რამე უდბად, და კადნიერ იქმნა მის ზედა ბელიარ და სიმაღლისა მისგან გარდამოაგდო ქუე. ხოლო დაიცვა ყოვლად-უვნებელად ყოველთა მეუფემან ქრისტემან ღმერთმან. არამედ მამად მიქელ შეზრუნდა მიმდემი სამარადისოსა მას ბრძოლასა და მოწაფე თვისი მიავლინა სულიერად მოძღურისა თვისისა მამისა გრიგოლისსა და აუწყა ყოველი იგი განსაცდელი სულთა ბოროტთად. და წმიდად იგი მსწრაფლ მივიდა შეწევნად ძმისა თვისისა ძალითა უფლისამთა და განამჯნო იგი სულითა, და ახლად კელითა თვისითა შექმნა ძლევისა მომცემელნი ქრისტეს ბეჭედნი, ორნი ჯუარნი ძელისანი, საფარველად მისა და განსაოტებელად მტერთა, და იმიერ და ამიერ

განშორებულად სენაკსა მისსა აღჭმართნა და საზღვრად უჩინნა წმიდასა მას, ვითარმედ: „ორთა ამათ ჯუართა ქრისტესთა შუა უშიშად იყავ შეწევნითა წმიდისა სამებისამთა და ძალითა პატიოსნისა ჯუარისამთა. ხოლო უკუეთუ წარპვლო, კუალად განიცადო უძროსსად პირველისა“. და ლოცვა ყვეს და წარმოვიდა სანატრელი გრიგოლ. ხოლო ნეტარმან მიქელ პოვა სრულიად განსუენებად, რამეთუ სიმდაბლითა დასცა მტერი ამპარტავანი, ვინავთგან არა სიმართლეთა თვისთა ესვიდა, არამედ ღმრთისა მხოლოდსა მინდობითა მოიყვანა მოძღუარი თვისი და სულიერი

მმავ გრიგოლ შემწედ, ვითარცა წერილ არს: "მმავ მმისა შემწე ვითარცა ზღუდჲ დაუცემელი"; სიტყვსაებრ იაკობ მოციქულისა, ვითარმედ: „ერთი ერთისათვს ლოცევდით, რამთა განიკურნეთ, რამეთუ ფრიად შემძლებელ არს ლოცვად მართლისად შეწევნად“.და ესრც მტერთა ზედა მძლე ექმნა სრულიად მადლითა ღმრთისავთა.ხოლო იყო ნეტარი მიქელ ქუეყანისა შავშეთისად, სოფლისა ნორგიალისად და მიმნაძოროს მონაზონ იქმნა, ხოლო პარეხთა შინა მრავალთა წელიწადთა ცხოვნდა და აღრავ-ესრულა, მუნვე დაემარხა. და აწ საფლავი მისი და დიდებულისა მამისა ბასილისი, რომელიცა შემდგომად მისსა პარეხთა მკვდრ იყო, ერთგან არიან და კაცთა კურნებასა მიჰმადლებენ, რომელნი სარწმუნოებით მივლენან მათდა.

თავი XXXIII

ხოლო ნეტარი მამავ ჩუენი გრიგოლ, ორთა მათ მისთა შცნებულთა მონასტერთა შინა, ხანძთას და შატბერდს, იქცეოდა მარადის და მოძღურებისა მისისა სწავლითა აღავსებდა გულსა მოწაფეთა თვისთასა. რამეთუ არა ხოლო თუ წიგნთა საღმრთოთა ოდენ სიბრძნის-მეტყუელებდა ყოვლით კერძო, არამედ წმიდისა კათოლიკე ეკლესიისა საქადაგებელსა გალობასა სრულიად წელიწადისა განგებითა მოძღუარ იყო განუკითხველად, და ყოველთა დღესასწაულთა განგებად კეთილად იცოდა, რამეთუ, რომელიცა დაესწავა, დაუვიწყებელად აქსოვდა. და აქუნდა ჭმისა ნებიერობად და ტკბილობისა შეუნიერებად, ხოლო განსაკვრვებელ იყო ჭსოვნებად მისი.

რამეთუ აწ არს ხანძთას ჭელითა მისითა დაწერილი სულისა მიერ წმიდისა საწელიწდომ იადგარი, რომლისა სიტყუანი ფრიად კეთილ არიან. ხოლო ახლისა შჯულისა დაბეჭდულნი წიგნნი ზეპირით იცოდნა და მრავალნი წიგნნი ძუელისაცა შჯულისანი. არამედ დაუბეჭდველნი წმიდათა მოძღუართა თქუმულნი აღურაცხელნი წარმოითქუმოდეს უწიგნოდ ენითა მისითა უმეტეს ზეშთა ბუნებისა ჩუენისა, რამეთუ ძალი ღმრთისად სადაცა დაადგრეს, ყოველსავე აღასრულებს უფრომ ბუნებისა

და ცნობისა კაცობრივისა. და ადამისდაცა პირველ მცნებისა შეურაცხებადმდე ყოველი დამორჩილებულ იყო. ხოლო ამას მცნებათა უბიწოდ დამარხვითა ყოველივე კეთილად განემარჯუებოდა. და ამის მიერ არა ხოლო თუ მონასტერნი მისნი განმტკიცნებოდეს, არამედ სიბრძნისა მისისა მდინარეთაგან ირწყვოდეს ყოველნი უდაბნონი კლარჯეთისანი. და მრავალგზის მოვიდიან წმიდანი იგი მამანი, წინამძღვარნი მონასტერთანი, მრავალთათვს მიზეზთა და სიბრძნითა მისითა პოვიან განსუენებად ყოველსა ზედა საქმესა.

თავი XXXIV

ხოლო ყოველთა დღეთა ამის ნეტარისათა წმიდათა მათ მამათა მონასტრებისათა აღებად ამას წინაშე გარდაიკადიან ხანძთას და პირმარხვად მიიღიან კანონი დიდთა მარხვათათვს და წარვიდიან. და იყო ოდესმე ერთად შეკრებად ამათ ნეტართად წმიდისა ამის წინაშე, და თვნიერ ოპიზისა წინამძღვარისა ყოველთა მათ ასწავებდა კეთილთა მათ სიტყუათა სულისა ცხორებისათა მამად გრიგოლ. ხოლო ოპიზელი მამად შეწუხნა და ჰქონდა მას: „წმიდაო მამაო, რაღასათვს

თანაწარმედი სულიერთა სიტყუათა შენთა?“ ხოლო მან ჰქონდა: „მამაო პატიოსანო, არა თუ შეურაცხებისათვს თანაწარგვედ შენ, არამედ ამის მიზეზისათვს, რამეთუ ამათ ყოველთა უდაბნოთა უწინარცს აღშლენებულ არს ოპიზად, და არა განვაგებ ოპიზასა ზედა, არცა წინამძღვარსა მისსა ზედა“. ხოლო მან სიმდაბლით დაარწმუნა წმიდასა მას თავისა თვისისა სწავლად სწორად სხუათა მათ მამათა, რაეთუ ესრცთ აქუნდა ყოველთა, ვითარცა წმიდათა მოციქულთაგანი შუამდგომელად ღმრთისა და კაცთა.

თავი XXXV

არამედ მრავალ-გზის მის ჟამისა წელმწიფეთა განიზრახეს დამტკიცებით ამის ნეტარისა ეპისკოპოსობად და ფრიადითა შრომითა აწყინეს, რაღამცა დაემორჩილა. ხოლო მან არა ინება დიდებად ესევითარი და გულისხმა- უყო მათ განმარტებულად, ვითარმედ „მსოფლიოთა მათ

წმიდათა საყდართა არა უმრჩემეს არიან წმიდანი უდაბნოთა ეკლესიანი, საყდარნი ღმრთისა დიდებისანი. დაღაცათუ მღდელობა ეპისკოპოსთაგან მიეცემის ყოველთა მღდელთა, არამედ პირველთა წმიდათა მამათა მეუდაბნოეთაგან ესრულ ვისწავეთ, ვითარმედ: რომელი მადლი მიეცემინ კაცსა ჟამსა ნათლის-ღებისასა, იგივე მადლი ვიხილეთ, ოდეს ხატი მონაზონებისა მიაქუნ ახლად მონაზონსა და ეგრეთვე წმიდისა სქემისა მიღებისასა. და სხუავცა წამება ფრიად არს, არამედ ვითარცა-იგი ისრაცლსა შორის ქალაქნი განეწესნეს შესავედრებლად კაცისმკვლელთა, ეგრეთვე წმიდანი უდაბნონი ყოველთა შესავედრებელ არიან. რამეთუ უმანკოთა მფარველნია ვნებისაგან მსოფლიოსა, და ვნებულთა ნავთ-სადგურნი არიან სასოებით სინანულისა მიცემითა და შჯულის-დებითა. და კმა არს ჩემდა ორ-კერძოვე დიდებად, უკუეთუ შევითა-უძლო მოღუაწება წმიდათა ამათ უდაბნოთა ჯერისაებრ, რომელთა შინა პოვეს კაცთა თავისუფლება ვითარცა თქუა პავლე: „აზნაურებითა მით, რომლითა ქრისტემან ჩუენ განგუაზნაურნა“, და „სადა სული უფლისა მუნ აზნაურება“. რამეთუ მოეცა მათ კელმწიფება შვილ ღმრთისა ყოფად“, სიტყვსაებრ იოვანე მახარებელისა“. და ესევითარითა სიტყვთა აღეშვინეს კელმწიფენი იგი და ადიდებდეს ქრისტესა.

თავი XXXVI

ამისა შემდგომად იხილა ნეტარმან მამამან გრიგოლ აღორძინებული ერი საღმრთო შატბერდს და წმიდა ეკლესია პირველი განსრულებად და კურთხევად. მაშინ სიხარულითა აღივსო, რამეთუ მოჰმადლა უფალმან გულისაებრ მისისა საქმე იგი კეთილი მადლითა და მეოხებითა წმიდისა ღმრთის-მშობლისა მოსავთა და მაქებელთა მისთახსა აწ და უკუნისამდე, რომელიცა უფროს ყოველთა კელმწიფებისა თვისისა დაბადებულთა გამოუთქუმელად ადიდა ძემან მისმან და ყოველთა

ღმერთმან. რამეთუ აწვე დაამკვდრა სუფევასა წარუვალსა სულითა და კორცითა შეერთებული წინაშე დიდებისა ღმერთებისა თვისისა, ვითარცა არს პირმშოდ ყოველთა წმიდათა, ნათელი იგი ქრისტეანობისათ. და მეოხებითა მისითა და ყოველთა წმიდათა მაცხოვნებს ჩუენ უფალი ყოველთა მორწმუნეთა მისთა. უფროდ ხოლო რჩეულთა მისთა ადიდებს, ნებისა წმიდისა მისისა აღმასრულებელთა, რამეთუ იტყვს: „მადიდებელნი ჩემნი ვადიდნე“ და „მივანიჭო ასი წილი აქავე და ცხორებად საუკუნოდ დაუმკდრო“. ხოლო ესე ბრძანებად უტყუველი აღუსრულა ქრისტემან ნეტარსა გრიგოლს. წარუვალისა დიდებისა პატივად მიჰმადლა შცნებად დიდებულთა უდაბნოთად და კორცთა შინა ყოფასა მისსა შიში და ზარი სიწმიდეთა მისთად მიჰფინა მეფეთა და ყოველსა ერსა ზედა, ვითარცა მძლავრებად წინააღუდგომელისა კელმწიფისათ. ხოლო შემდგომად სოფლით ჯმნისა, უმეტს ცნობათა ჩუენთა ადიდა ცათა შინა ანგელოზთა

თანა. და აწ ქუეყანასა ზედა პირითა მოწაფეთა და მაქებელთა მისთამთა იდიდების მარადის.

თავი XXXVII

ხოლო სანატრელი დედამ ფებრონია ზრუნვასა შინა იყო, რამეთუ მწყემსად მათდა ჩინებული სარწმუნოდ მღდელი, მამისა გრიგოლის მივლენილი, გარდაიცვალა. არამედ ეუწყა ღმრთისაგან, ვითარმედ უმჯობს მისსა აწ იყოს სხუად მღდელი მწყსად თქუენდაო. და წიგნი მიწერა ნეტარისა გრიგოლისსა და ითხოვდა მღდელსა ღირსსა. მაშინ წმიდამან მან ჰრეუა წმიდასა მატოის: „შვილო საყუარელო, მჯედარი ვიდრე წყობასა არა შესრულ არნ, ძლევად მისი სიმრავლესა შინა ლაშქართასა არა საცნაურ არნ, არცა მეფეთაგან ნიჭი მიიღის, ხოლო ვინავთგან ახოვნად გამოჩნდის ძალი ბრძოლისა მისისად ყოველთა ზედა, საცნაურ იქმნის, და ნიჭი დიდძალი მიანიჭის მას სამართლად მეფემან. და შენცა იქმენ მორჩილ სიტყუათა ჩემთა, ვითარცა ყოვლადვე თავს დევ ყოვლადვე წმიდისა ღმრთისმშობლისა ეკლესიასა მერეს მღდელობად

ვითარცა ძლევით-შემოსილმან მჯედარმან უფლისამან. და ვესავ ქრისტესა, კეთილი ღუაწლი მოიღუაწო“. ხოლო იგი ცრემლით შეუვრდა და ჰრქუა მას ლმობიერად: „შემინდვე მამაო, რამეთუ უწყის სიწმიდემან შენმან, არაოდეს ურჩ ქმნილ ვარ ბრძანებასა შენსა. ხოლო აწ ვერ ძალ მიც ამისა ყოფად, რომელიცა მიბრძანე“ და წმიდამან მან ჰრქუა: „შემძლებელ ხარ ძალითა უფლისადთა. აწ კეთილთა სათნოებათა შენთა თანა მოიპოვე სრული მორჩილებად. ჯუარითა ქრისტისითა ჯუარი დამიწერია, რათა მიზეზი ყოველივე დაჰკვისნა“. და ვითარცა იხილა მოძღუარისა თვისისა უცილობელი ბრძანებად, თვინიერ ნებისა თვისისა დაემორჩილა სიტყუათა მისთა და იქმნა მღდელ მონასტრისა დედათავსა ნებითა ღმრთისადთა სანატრელი და სასწაულთამოქმედი მატოი დიდი და დიდებული საქმითა თვისითა. რამეთუ წელიწადთა ორმეოცთა მერეს მღდელობასა შინა მისსა უქმი სიტყუად და უსარგებლოდ პასუხი არავის ესმა მისგან, რომელი კაცთა ცოდვად ეყოფვის, ვითარცა უფალი იტყვს: „ყოვლისათვს სიტყვსა უქმისა, რომელსა კაცნი იტყვან, სიტყუად მისცენ მისთვს დღესა მას საშჯელისასა“. და არა ხოლო ესე ოდენ, არამედ რომელნი ხედვედ მას, ვერ იკადრიან უდბად განცხრომად კრძალულებათაგან მისთა და სიწმიდით და უბიწოდ ქცევისა, რამეთუ ექმნა ყოველთა სახე კეთილის. და ამან დაიმარხა ჭეშმარიტი ქალწულებად არა ხოლო კორცითა ოდენ, არამედ სულითა და სიტყვთა, სასმენელითა და თუალითა. რამეთუ ნეტარმან მან თქვს, ვითარმედ მონაზონებად ჰრქვან კრძალვასა, რომლისათვსცა ღმრთის-მოყუარემან მან დედაკაცმან თემესტია, მერისა დეკანოზმან, თქუა, ვითარმედ: „ორმეოც წელ დეკანოზობასა ჩემსა და მატოის მღდელობასა საცეცხურნი მან წელისა ჩემისაგან არა ოდეს მიმიხუნაო“. ხოლო გარდარეულისა შრომისაგან მოუძლეურდა, რამეთუ მოუკლებელი ლოცვად, წყურილი და შიმშილი მარადის, და უძილობად, ზედგომად და მუკლთა მოდრეკად ფრიადი აქუნდა ნეტარსა მას, და სცემდა ვნებასა კორცთასა და სულისა მტერნი მოაუძლეურნა. ხოლო უამის-წირვად არა ოდეს დააცადის თვინიერ მიზეზისა და უძლეურებისა. და სამოსელი მისი ყოვლადვე შეურაცხი იყო

და საზრდელი ეგრეთვე.

თავი XXXVIII

ხოლო იყო მატოი ოდესმე თვისსა მას საყოფელსა მახლობელად მერესა. და ცნა მოსლვად მპარავთად და დღისივე დაჰმზადა მათთვის პური. და ვითარცა მოიწინეს დამე მპარავნი იგი, ჰრქუა მათ: „გრწმენინ ჩემი, შვილნო, წმიდად ღმრთისმშობელი გიბრძანებს არა ვნებად ჩემდა, არამედ მოვედით და ჭამეთ პური, რომელი განგიმზადე თქუენ“. ხოლო ერთი იგი, რომელსა მოეყვანნეს, კადნიერ იქმნა წარღებად, რადცა იგი აქუნდა წმიდასა მას. და მან ჰრქუა: „წინაშემდგომელი ვარ წმიდისა ღმრთისმშობლისად, რომელმანცა პატიჟეულ გყოს შენ წარმდები ეგე“. და მუნჯუესვე დაეცა იგი მტერისაგან ბოროტისა. მაშინ მოყუასნი მისნი ცრემლით შეუვრდეს წმიდასა მას, რადთა განკურნოს იგი. ხოლო მან ჯუარი დასწერა და ჰრქუა: „განგკურნებს წმიდად ღმრთისმშობელი“ და მსწრაფლ განმრთელდა იგი. და წმიდამან მან ჰრქუა: „საწყალობელო, რადსათვის წინამდლუარ ექმენ კაცთა ამათ ბოროტის-ყოფად ჩემდა?“ და ისტუმრნა და განუტევა მშვდობით. და ესევითარნი სასწაულნი მრავალნი ქმნა წმიდამან მან და მიიწია სიბერედ, რამეთუ სნეულებავცა შეემთხვა ძლიერთა მათ შრომათაგან და ვერ ეძლო თავისა თვისისა მსახურებად. მაშინ თქუა ნეტარმან მატოი: „ესე ღონშ მკდომისად იქმნა, რადთამცა დედანი მმსახურებდეს მე. დაღაცათუ ნებისა ღმრთისანი არიან დანი ესე, ხოლო უწესო არს მონაზონისა კელითა დედათათა მსახურებად, არამედ მე ღონშ მაქუს, რომლითა განვთავისუფლდე“. და იყვნეს ვინმე ბერთას მამისა გრიგოლის დედისა მსახურთაგანნი, ნათესავნი მატოისნი, კეთილნი მონაზონნი და მეგობარნი მისნი. მათ აცნობა და მოვიდეს სიხარულით წარყვანებად მისსა ცხედრითა, რამეთუ ფრიად უძლურ იყო დიდისა მოღუაწებისაგან. ხოლო დანი იგი ყოველნი გოდებისა ცრემლითა აღივსნეს, რამეთუ ობოლ იქმნებოდეს სულიერისა მამისა და მოძღურისაგან. და აკურთხნა ყოველნი ცრემლითა სავსემან. ჯუარი დასწერა და მშვდობად დაუტევა და ჰრქუა: „ქრისტემან დაგიცვენინ

მადლითა მშობლისა თვისისა ქალწულისათა და ყოველთა წმიდათათამთა, არამედ ჩემთვს ლოცვა ყავთ მარადის“. და წამ უყვნა ძმათა მათ და აღიქუს იგი ცხედრითა. და ვითარ მცირედ ვლეს, უბრძანა დადგომად და თქუა: „უფალო, სიტყუამან შენმან გუამნი უძლურთანი გუამ ცხოველ ყვნა, მეცა მომეც ძალი, უძლურსა მონასა შენსა“. და მსწრაფლ სრულიად განძლიერდა და თვისითა ფერწითა მიიწია ბერთას. და დაყვნა ჟამნი წელიწდისა ერთისა დღეთანი ყოვლად მრთელად და მერმე გარდაიცვალა საჭირველისა ამისგან სოფლისა, და მივიდა სოფელსა მას ცხოველთასა, ვითარცა მჯნც, ახოვანი მოღუაწც ქრისტცისი და სრულიად ძლევით-შემოსილი წინაშე ღმრთისა სიხარულით და მეოხ არს ჩუენთვს უკუნისამდე.

თავი XXXIX

ხოლო ჟამსა გარდაცვალებისა მისისასა ჩუენებად იხილეს მერეს შინა სანატრელთა მათ დედათა თემესტია დეკანოზმან და ანატოლე (რომელსა უწოდეს ანტონიოს) დაყუდებულმან, ორთავე, შუა ღამეს ოდენ. და ეკლესიად მივიდა მარტოდ-მყოფი იგი უწინარცს ჟამის რეკისა, და ეგრევე დეკანოზიცა მიიწია სტოვასა ეკლესიისასა და მოიკითხნეს ურთიერთას. ხოლო დეკანოზმან ჰრქუა: „რაისათვს არს მოსლვად შენი? მაუწყე რად იხილე?“ ხოლო მან ჰრქუა: „მსგავსად ხილვისა შენისა ვიხილე, რამეთუ აწ აღესრულა მაკურთხეველი ჩუენი მატოი“. და წარმოუთხრა ყოველი, ვითარმედ: მო-ვინმე-ვიდა კაცი ბრწყინვალედ შემკობილი და მრქუა მე: „დიდი მატოი მიიცვალების წინაშე ღმრთისა, არამედ შემომიდეგ მე, რამთა ღირს იქმნე ხილვად დიდებით მიცვალებასა მისსა ამიერ სოფლით ზეცისა სასუფეველსა“. ხოლო მე შეუდეგ და მიმიყვანა ბორცუსა მახლობელად ბერთისა და მრქუა მე: „მიხედე ბერთას ზედა და იხილე დიდებული ხილვად!“ და მე ვხედევდ სუეტსა ნათლისასა, რომელი შთამოიწეოდა ზეცით ზედა მონასტერსა მას, და სიმრავლც წმიდათა ანგელოზთად სუეტსა მას თანა გარდამომავალი. და ერთი ვინმე დიაკონის სახედ ოლარითა მათ თანა,

რომელნი უგალობდეს ღმერთსა ბრწყინვალითა ქმითა. და კუალად ვიხილე კრებული იგი წმიდათა ანგელოზთავ, ეგრცეთვე სახედ აღმავალი ზეცად და საშუალ მათსა წმიდად მატოი, კელ-პყრობით აღჰყვანდა ნათლითა-შემკობილთა მათ უკორცოთა დიდებითა გამოუთქუმელითა გალობით მაღალთა შინა. ესე არს ხილვად ჩემი წმიდისა მისთვს“. ხოლო მან ჰრქუა: „ჭეშმარიტად სარწმუნო არს ჩუენებად ეგე შენი, არამედ აწ ისმინე ჩემი. რამეთუ ვითარ-იგი პირველ სიჭაბუკესა იყო სანატრელი მატოი, ჰასაკოვან და შუენიერ, უმეტსად აწ ვიხილე შემკობილი დიდებითა, შემოსილი ჟამის-წირვად სამოსლითა მოუგონებელად ბრწყინვალითა, და კელთა აქუნდეს ოქრომასა საცეცხურნი. და მე დამიკვრდა ხილვად იგი და მე ვარქუ: „ვითარ განძლიერებულ ხარ უძლურებისაგან, მოძლუარო!“ ხოლო მან მრქუა: „საკურთხეველსა, რომელსა ვჰმსახურებდ სიყრმით ჩემითგან, აწ ამით საკურთხეველით დაუსრულებელად მისსა მსახურებად მივიცვალე, რამეთუ ღირს ვიქმენ ზეცისა საკურთხეველსა წინაშე წარდგომად და მარადის მსახურებად“, ესე ვითარცა იხილეს, მო-ხოლო-ვინმე-ვიდეს ბერთით და უთხრეს მატოის გარდაცვალებად მასვე ჟამსა შინა და ჰმადლობდეს ქრისტესა საკრველთ-მოქმედსა.

თავი XL

ხოლო სხუანი მოწაფენი ნეტარისა გრიგოლისნი მრავლნი უდიდესსა საზომსა მონაზონებისასა მიწევნულ იყვნეს, რამეთუ ოდესმე იხილვებოდა წმიდათა ანგელოზთა ბრწყინვალებად გუამთა მათთა შემოსილი უფროს მატოისა. და სასწაულნი დიდნი მათ მიერ იქმნებოდეს ჭორცთა შინა ყოფასა მათსა და შემდგომად სიკუდილისა მათისა. არამედ ვთქუა სარწმუნომასა მისთვს შვილისა ქრისტე-შემოსილისა, რომელსა სახელი ეწოდა დიმიტრიოს. რამეთუ იგი ნეტარსა დედასა ფებრონიას განეზარდა და მამისა გრიგოლისდა დაემოწვა, რომელიცა შერაცხილ იყო პირველთა თანა მოწაფეთა მისთა.

თავი XLI

და მრავალ-გზის იხილვა მის ზედა სუეტი ნათლისად კაცისა მიერ ღმრთისა ღამე ყოველ ლოცვასა მას ღირსებისასა, რამეთუ სული წმიდამ განისუენებდა მის ზედა მარადის. ესე წარემართა იერუსალემად. და ვითარცა მიიწია ჰემსას, მცირედ დასნეულდა და ცნა სულითა ღმრთისა-მიერი წოდებად და დაწერა ეპისტოლებ ჭელითა თვისითა ესრტ: „რჩეულნო ქრისტესნო, სამკვდრებელნო სიწმიდისანო, მამაო გრიგოლ და დედაო ფებრონია, სულიერად მშობელნო ჩემნო, რომელთა ნაცვალად სძისა აღმზარდეთ სულიერითა მოძღურებისა საზრდელითა და საღმრთოვსა სწავლისა საგზლითა წარმგზავნეთ კეთილსა ამას გზასა, აწ სიტყუად ჩემი დადუმნების თქუენდა მომართ უფლისა დიდებით მოსლვადმდე, რამეთუ მე ჰემსას მივიწიე და მუნ დამიძინებია მეორედ მოსლვადმდე ქრისტესა. რაჟამს მოწაფეთა თქუენთა მოითუალვიდეთ, მუნ მიკითხეთ შვილი თქუენი და მარადის ჭისენებულ მყავთ წმიდათა ლოცვათა თქუენთა, წმიდანო ღმრთისანო“. და მასვე ჟამსა აღესრულა და მუნვე ჰემსას დაეფლა.

თავი XLII

არამედ პირველ-ჭისენებულნი და ყოვლად- მოსაჭისენებელნი იგი ღირსნი არსენი და ეფრემ, მოწაფენი და აღზრდილნი გრიგოლისნი, მოვიჭისენნეთ, რომელნიცა სათნო იყვნა ნებამან ღმრთისამან მწყემსთ-მთავრად სამწყსოთა მათ თვისთა პირმეტყუელთა. რამეთუ დიდი ეფრემ, უწინარტს მრავლით წლით არსენისა, იქმნა ეპისკოპოს აწყურისა საყდარსა სამცხეს. ხოლო შემდგომად დიდი არსენი კათოლიკე ეკლესიასა, ქრისტეს კუართისა სამკვდრებელსა მცხეთას, ქართლისა კათალიკოზ იქმნა. და იყო სიყუარული მათ შორის ერთად ზრდილობისათვს. არამედ ქართლისა ეპისკოპოსნი მირეან არსენის მამისათვს ფრიად გულწყებულ იყვნეს ამის მიზეზისათვს, რამეთუ თვისი განზრახვისა მათისა მძლავრ სამცხისა ერითა მც თვისი დაადგინა კათალიკოზად დანადგომითა და კურთხევითა მცირედთა ეპისკოპოსთამთა. არამედ მცირედ

მხილებისათვს უფლისა მიშუებითა იყო აღმრვად ეპისკოპოსთად მათ, ვიდრემდის ნეტარი ეფრემ მი-ვე- ერჩდა მათ, რამეთუ სამართალ იყო სიტყვს-გებად იგი. და რომელ ჟამსა მას წელმწიფე იყო მამფალი გუარამ დიდი, მირეანისთვს გულძრად იყო. და მსწრაფლ ხოლო ბრძანა შეკრებად ეპისკოპოსთად და უდაბნოვსა მამათად. და ყოველნი შემოკრბეს ჯავახეთს, არამედ მამად გრიგოლ არა მუნ იყო, არცა ყოველნი კლარჯეთისა უდაბნოთა წინამდლუარნი მამანი. რამეთუ იყო ნეტარი გრიგოლ არქიმანდრიტი და წადიერად მოელოდეს ყოველნი და მარტოდ ანჯმნობდეს წესისა წინამდლუარნი იგი არსენი კათალიკოზისათვს და ვერად დაამტკიცეს სიტყუად მათი. მაშინ ერუშნელმან ეპისკოპოსმან მის ჟამისამან ჰრეკუა ყოველთა: „ოდეს მოვიდეს ვარსკულავი უდაბნოთად, მაშინ განემართოს საქმე და განზრახვად ყოველთად“. და მათ ჰრეკუეს: „ვისთვს არს სიტყუად ეგე დამტკიცებითი?“ ხოლო მან თქუა: „გრიგოლ არქიმანდრიტისათვს, ხანძთისა და შატბერდისა მაშნებელისა“. მაშინ ერთმან ვინმე ეპისკოპოსმან სილადით თქუა შორის შეკრებულთა მათ: „იგი ოდენ არსა ვარსკულავი მნათობი?“ ხოლო სხუათა მათ ყოველთა თქუეს: „ჭეშმარიტსა იტყვს, რამეთუ იგი არს მოძღურებისა ნათლითა განმანათლებელ და შემკულ სულითა წმიდითა“. და მეყსეულად იხილეს წმიდად იგი მომავალი კარაულითა შორის კრებულსა მას მამათასა საკრველად ხილვითა, რამეთუ სამოსელი იგი შეურაცხი, რომელ ემოსა მოხუცებულსა მას, ესრცთ ჩნდა, ვითარცა სამოსელი ნათლისა ბრწყინვალისა განუცდელისა. ხოლო თავსა მისსა კუკული იხილვებოდა, ვითარცა გვრგვნი სამეუფოდ პატიოსანთა თუალთა და მარგალიტთაგან ფასდაუდებელთა აღმკული. და ვითარცა იხილეს ღმრთისა-მიერი დიდებულებად მისი, ყოველნი სიხარულით მიეგებნეს და შეუდგეს სიტყუათა მისთა სიხარულით. მას ჟამსა მოვიდა ეფრემ ეპისკოპოსი და პირველად მოიკითხა მოძღუარი თვისი მამად გრიგოლ და მერმე ძმანი თვისნი ეპისკოპოსნი. ხოლო ნეტარმან გრიგოლ ფარულად მოუწოდა ნეტარსა ეფრემს და ჰრეკუა მას: „შვილო, პატივსა მაგას წმიდისა მლდელთმთავრობისასა გაფუცებ, ნუ უშლი სულიერად ძმასა შენსა

არსენის!“ ხოლო მან ჰრქუა: „წმიდაო მამაო, ვერ ეგების ძმათა ჩემთა ეპისკოპოსთა ცილობად სამართლისათვს. და მეცა შემინდვე, რამეთუ არა ვარ ამიერითგან არსენის ცხოვარი და არცა იგი ჩემი მწყემსი“. მაშინ წმიდამან მან მკაფიოდ ჰრქუა: „უკუეთუ ამას იქმ, ეფრემ, მე უვარ მყავ, ვითა არა შენი მოძღუარ ვარ!“ ხოლო ნეტარი ეფრემ სიტყუასა მას ზედა სულიერისა მამისა და მოძღურისასა ატირდა და ჰრქუა: „ფიცხელ არს ბრძანებად ესე განმკუეთელ უფროს მახვლისა. აწ ნებად შენი იყავნ და ნუ ნებად ჩემი, წმიდაო ღმრთისაო!“ ხოლო მან ჰრქუა: „ეფრემ სანატრელო, გისმინენ ქრისტემან, რაცა ითხოო მისგან შენ, უმანკოო გულითა და წრფელო გონებითა, მიმსგავსებულო მოძღუარსა შენსა ქრისტესა, სიტყვსაებრ დავითისა: „რამეთუ წრფელ არს უფალი ღმერთი ჩუენი და არა არს სიცრუე მის თანა“. და შენ უწყი სულითა შენითა ღმრთისმხილველითა, ვითარ ღმერთსა ებრძანა კათალიკოზობად არსენისი სისრულისა მისისათვს, არამედ მირეან მამამან მისმან აუგიანუო უჟამოდ შესწრაფებითა, ვითარცა ადამ ჭამა ხილი იგი, რომელ არღა მწიფე იყო. აწ შენ კეთილად ჰყავ სმენად ჩემი, რამეთუ გულის-წყრომამან კაცისამან სიმართლე ღმრთისად არა ქმნის, ხოლო ბრალი ესე არსენისი ჩემ ზედა იყავნ“. ამისა შემდგომად რაჟამს ესმა გუარამ წელმწიფესა მოსლვად ნეტართად მათ, მოეგება წინა სიხარულით და მოიკითხნა სიმდაბლით. და ვითარცა დასხდეს, ბრძანა ხოლო გუარამ შემოკრებად ყოველთა მოწესეთად და მოვიდეს, მაშინ ჰრქუა: „წმიდანო მამანო, ეპისკოპოსნო და მეუდაბნოენო, იცით ყოველთა კანონი შჯულისად, რამეთუ არა ბრძანებს ეპისკოპოსისა და კათალიკოზისა მძლავრებით დაჯდომასა“. და ამას სიტყუასა შინა აუგისა სიტყუანი განამრავლნა და ელოდა პასუხსა მათგან. ხოლო თუალნი ყოველთანი ხედვიდეს მამასა გრიგოლს და ეპისკოპოსსა ეფრემს, და მათ დაიდუმეს ჟამ ერთ. მაშინ ეპისკოპოსთა ჰრქუეს ეფრემს: „ბრძანე პასუხი, რად ჯერ არს!“ ხოლო მან თქუა: „სადა მამად გრიგოლ იყოს, მე მუნ არა ვიკადრებ სიტყუად“. მაშინ წელმწიფემან ჰრქუა ნეტარსა გრიგოლს: „მამაო, ყოველნი შენ გელიან სიტყუად ჭეშმარიტებისა, რამეთუ უხუცეს ხარ ყოველთა დღითა და

სათნოებითა ნებისა ღმრთისამთა და შენგან წამს დასაბამი სიტყვსად“.

ხოლო მან თქუა: „ჯერ იყო პირველად მღდელთ- მოძღვართაგან ბრძანებად, ხოლო აწ სიტყვთა შენითა ვიტყვ ესრცთ: ჭეშმარიტთა ქრისტეს სამწყსოთა ისმინეთ გლახაკისა ამის მოხუცებულისად, რამეთუ არსენი კათალიკოზი ნებითა ღმრთისამთა კათალიკზს არს, და ძვრისმეტყუელთა მისთა, რომელთა არა შეინანონ, კდემულ იყვნენ და სრულიად ჰრცხუენეს ამას საწუთროსა და მას საუკუნესა“. ხოლო ჭელმწიფე იგი დაღაცათუ იყო ბრძენ და ღმრთის- მსახურ, არამედ მართლმხილებისაგან მართლისა მის კაცისა შეშფოთნა ფრიად, რამეთუ ნებად სიბრძნესა სძლევდა და შური პატივსა არა ჰრიდებდა. გესლი რად გულისად ბაგეთაგან იცნობა განუგებელად სიტყვსა განტევებითა ესრცთ, ვითარმედ: „მრავლით ჟამითგან არა მეხილვა მამად გრიგოლ, არამედ მასმიოდა, ვითარმედ ბრძენთაგან შეუცავი სიბრძნე მისი შეცვალებულ არს სიბერითაო და პირველ სმენილი ვიხილე თუალითა“. და შჯულისაცა მრავალთა სიტყუათა იტყოდა, რომელი არა შეჰვავს ერის-კაცთა, რამეთუ იყო იგი ფრიად სიტყუანელოვან. ხოლო ნეტარმან მამამან გრიგოლ ჰრქუა მას: „შ ჭელმწიფეო, რად განრისხნები ჭეშმარიტებისათვს, ესე უწყოდე, რამეთუ პირველთა წმიდათა მათ მამათა შეკრებასა ეპისკოპოსთა და წინამძღვართა წესისათა მონაზონთა თანა იყვნეს პირველნი მორწმუნენი მეფენი. არა თუ მათ თანა შჯულის-მოძღვრებასა იკადრებდეს, არამედ შჯულის გამოძიებასა მათსა იკითხიან და ითხოიან სიტყვსა გამოცხადებად, რამეთუ მათ მიერ ისწავებდეს მცნებათა ღმრთისათა და მოწამედ იყვნეს თქუმულთა მათთა. და წმიდათა მოციქულთა და ღირსთა მათ მღდელთ-მოძღვართაგან განსაზღვრებულსა კანონსა შინა არავე ბრძანებულ არს ერის-კაცისად, ვითარმცა ეპისკოპოსთა და წესისა წინამძღვართა მამათა განსაგებელისა შჯულის-მოძღვრებისა იკადრებდა, გინა ახალ-სახიობასა მოიღებდა, დაღაცათუ სამართლად საგონებელ იყოს, არამედ შჯულისა და მღდელთმოძღვართა შეურაცხებად არს. ხოლო მე აწ სიტყვსაებრ შენისა, გუარამ, ვარ ბუნება შეცვალებულ, გარნა ოდეს სამართალმან

დაგასამართლოს, მაშინ იხილო თავი შენი ცნობამიღებულ და სიტყუანი ჩემნი არღარა განჰვევნე“. ხოლო კელმწიფე იგი შეძრწუნდა გონებითა და პრქუა ეპისკოპოსთა მათ: „თქუენგან ჯერ არს განსაგებელი თქუენი განგებად, აწ თქუთ! „და მათ პრქუეს: „ღმრთის- მსახურო გუარამ, ქრისტეს მიერმან სასწაულმან უტყუ

ქმნა ენავ ჩუენი, რამეთუ ვიხილეთ დღეს გრიგოლის ზედა მიუწდომელი დიდებად“. და აუწყეს ხილვად იგი ყოველი, რომელი იხილეს შემოსლვასა მისსა. მაშინ ზარ ჰქდა კელმწიფესა მას, რამეთუ იყო იგი მდაბალ და ღმრთის მოშიშ, იძლია სიმდაბლისაგან და შეუცრდა ნეტარსა გრიგოლს და პრქუა: „წმიდაო ღმრთისაო, შემინდვე, რამეთუ დაგაბრკოლე“. ხოლო მან პრქუა: „ქრისტემან ყოველნი ბრალნი შეგინდვენ“. მაშინ გუარამ, დიდმან კელმწიფემან, კეთილად ისტუმრნა ყოველნი და პურისჭამასა შინა, რაჟამს განმხიარულდა გუარამ ღვნითა, მაშინ ეპისკოპოსთა მათ ერთობით თქუეს: „ჯერ-მე იყო მხილებად ესე არსენისთვის! არამედ აწ ამიერითგან არსენი იყავნ კათალიკოს ქართლისა ყოვლისა და სულიერად მამად ყოველთა, და ყოველთა შორის იჭკ პირველი და-მცა- კსნილ არს სრულიად, რათა ქრისტეანობისა პატივი

ჩუენი მშვდობით და მყუდროებით აღვასრულოთ და კეთილი სიტყვს- გებად ვპოოთ წინაშე საყდართა ქრისტესთა“. და გუარამ კელმწიფემან და ყოველმან ერმან თქუეს: „ამცნ იყავნ!“

ხოლო კელმწიფემან ივითხა ეპისკოპოსთა მათგან: „წმიდანო ღმრთისანო, უკუეთუ ქუეყანისა ჩუენის ერის- კაცი ვინმე წიგნთა საღმრთოთა მეცნიერი და ენათაცა წურთილი მიიწიოს იერუსალემად, ანუ სხუათა წმიდათა ადგილთა, და იხილოს რამე კეთილი წესი, რომელ ქრისტეანობასა შუენოდის და ჩუენ შორის არა იყოს, გინათუ წიგნთაგან წმიდათა გულისხმა-ყოს და თავით თვისით ერსა უსწავლელსა აუწყებდეს, კეთილ არსა ანუ არა?“. ამას რად იტყოდა, ასმენდა ვიეთმე მრავლის- მეტყუელთა. ხოლო მათ თქუეს: „წერილ არს: „ტპრთი განწესებული ეყოფინ ნავსა, უკუეთუ დაუმძიმო, დაინთქას, და უკუეთუ სუბუქად იყოს, ქართა და ღელვათა წარიტაცონ“. ეგრცითცა ტპრთი

შჯულისათვის და წესი ქრისტეანობისათვის, რომელი აწ ქუეყანასა ჩუენსა უპყრიეს, ფრიად კეთილ არს და ღმერთი დაჯერებულ არს, და ამისთვის ჩუენ ვართ თავს-მდებნი. უკუეთუ ვინმე მტკიცედ იპყრას და შეუცვალებელად საქმით ჰყოფდეს და არა სიტყვთ ვაჭრობდეს, „ასი წილი აქავე მიიღოს და ცხორება საუკუნოდ დაიმკვდროს“, სიტყვსაებრ უფლისა. და შევიწყნარეთ პირველი მამისა გრიგოლის სიტყუად, რომელ წარმოთქუა. და ჩუენ ამას ვიტყვთ: უკუეთუ ახალი რამე კეთილი წესი ერის-კაცმან გულისხმა-ყოს, მსგავსად ბრძანებისა შენისა, უმჯობეს დუმილი არს, ვითარცა თქუა იაკობ მოციქულმან, ვითარმედ: „ნუ მრავალნი ჰმოძღვრით, ძმანო“. და უკუეთუ დუმილი ვერ ძალ ედვას, არა თავით თვისით ქადაგებდეს, არამედ აუწყოს თვისსა ეპისკოპოსსა, და თუ ჯერ

იყოს, მან ასწაოს თვისსა სამწყსოსა. უკუეთუ კულა სილადით წარმდებობდეს ერის-კაცი იგი და ერსა ახლად სხუასა წესისა დაუდებდეს, ეგევითარი იგი ნაცვალად შესაძინელისა მაცილობელთა და წინააღმდეგომთა თანა დაისაჯოს დიდებით უფლისა მოსლვასა“. ხოლო კელმწიფემან მან თქუა: „ჭეშმარიტად სამართალ არს სულიერი ეგე საბჭო საღმრთოსა განგებისათვის. და უკუეთუ წიგნის-მკითხველსა კითხვად უკმის, უფროვსად ჯერ არს კითხვად წესისა და შჯულისა მასწავლელისათვის და ყოვლადვე შევრძალება თავისა, ვითარცა იტყვს: „მკურნალო, პირველად განიკურნე თავი თვისი!“ ხოლო ერის-კაცთა მათ შეიკდიმეს მხილებად იგი უმეცართა წესის დადებისათვის და შეინდვეს შჯულისა წინამძღვართაგან. და ვითარცა განასრულებეს პურის ჭამად, მისცეს მშვდობა მთავარსა მას დიდსა და მან სიხარულით განუტევნა ყოველნი. მას ჟამსა ახარეს არსენის, რამეთუ არა იყო კრებასა მას, ვითარმედ: „შემდგომად ღმრთისა მოძღვარმან შენმან გრიგოლ მამამან დაამტკიცა კათალიკოზობად შენი“. ხოლო იგი სიხარულით ჰმადლობდა ქრისტესა და წმიდასა მას. ხოლო ეფრემ ეპისკოპოსმან, მცნებისაებრ მამისა გრიგოლისსა, სიყუარული არსენი კათალიკოზისათვის პირველებრვე განაახლა. რამეთუ მოკლედ დააწყნარა შფოთი გრძელად მოსაცალებელი,

რამეთუ იყო შორის კათალიკოზისა და ეპისკოპოსთა, უფროვს ხოლო გუარამ წელმწიფისა. და სანატრელნი ესე არსენი კათალიკოზი და ეფრემ ეპისკოპოსი მოვიდიან ხილვად მოძღვრისა თვისისა მამისა გრიგოლისსა. არამედ ძუელი ხანძთისა ეკლესიად არსენი კათალიკოსმან აკურთხა და ქართლისა ეკლესიათა ყოველთა სიხარული მიჰთინა, რამეთუ საყდარი მამათ-მთავრობისად შეამკო სრულიად და შეიმკო მადლითა. ხოლო რაჟამს მამად გრიგოლ გარდაიცვალა, დამარხვასა მის თანავე იყო არსენი, რომელიცა ოცდაშვდ წელ კათალიკოზობდა და მერმე გარდაიცვალა ამიერ სოფლით და მხიარულებით მიიჩია წინაშე ქრისტისა და აქუს მადლი შეწევნად ჩუენდა.

თავი XLIII

არამედ დიდი ეფრემ მრავლისა კეთილისა მომატყუებელ იქმნა ქუეყანასა ჩუენსა, რამეთუ პირველად აღმოსავალისა კათალიკოსთა მიჰრონი იერუსალემით მოჰყვანდა. ხოლო ეფრემ ქრისტის-მიერითა ბრძანებითა მიჰრონისა კურთხევად ქართლს განაწესა იერუსალემისა პატრიაქისა განწესებითა და წამებითა სიხარულით. არამედ ქართლად ფრიადი ქუეყანად აღირაცხების, რომელსაცა შინა ქართულითა ენითა ჟამი შეიწირვის და ლოცვად ყოველი აღესრულების, ხოლო კვრიელებისონი ბერძნულად ითქუმის, რომელ არს ქართულად: „უფალო წყალობა-ყავ“, გინა თუ „უფალო შეგვწყალენ“.

ესე ნეტარი ეფრემ ორმეოც წელ ეპისკოპოსობდა შემკული სულითა წმიდითა, რამეთუ დაფარულსა კაცთა საქმესა, ვითარცა ცხადსა ამხილებდა და სიკუდიდ განწირულთა სნეულთა სიტყვთ მსწრაფლ განპკურნებდა. ხოლო ურჩთა სიტყვთვე მოაკუდინებდა, და სხუათაცა სასწაულთა იქმოდა მრავალთა. და კეთილსა შინა სიბერესა მადლითა სავსე გარდაიცვალა და მიიჩია სიხარულით წინაშე ქრისტისა, და ჩუენ მორწმუნეთათვს მეოხ არს უკუნისამდე.

თავი XLIV

ესევითარნი იყვნეს ღმერთ-შემოსილნი მოწაფენი მამისა გრიგოლისნი. ხოლო დიდი ეპიფანე სიმდაბლითა თვისითა მიიწია საზომსა თვისისა მოძღურისასა და ცრემლთა დათხევითა სულთა უკეთურთა განასხმიდა და სწორი მსწრაფლ განკურნებდა და მრავალთა სხუათა სასწაულთა იქმოდა, ურჩთა რა გუემითა განსწავლიდა და მორწმუნეთა ლოცვითა სიკუდილისაგან იქსნიდა. რამეთუ ოდესმე ზაფხულისა ჟამსა მთათა მათ ხორასუნთა გარდამოვიდოდა იგი და მის თანა ძმანი, და იხილეს ადგილი მარჯულ და პურისაჭამად დასხდეს. და მასვე გზასა დედაკაცი ერთი ვინმე მოვიდოდა და თანა ჰყვანდა ძვე შვდისა წლისათ. და იყო ყრმად იგი ხილვითა კეთილ და გონებითა ფრთხილ და ვითარ მოიწინეს საჩინოსა ნეტარისა მამისა ეპიფანცისა, ყრმასა მას სალმობანი სიკუდილისანი ეწინეს, და სენისა მისგან წრტიალისა ისწრაფდა სული განსლვად გუამისა მისგან. ხოლო დედამან მისმან გოდებითა მწარითა აღიტაცა ძვე თვისი და მირბიოდა წმიდისა მის და კმობდა ესრცე საწყალობელად: «შ წმიდაო ღმრთისაო, შემეწიე შეუწევნელსა ამას, რამეთუ მომიკუდების შვილი ესე ჩემი, და შემდგომად ღმრთისა შენდა მოვივლტი». და ძვე იგი თვისი დააგდო წინაშე ფერწო ეპიფანცისთა. ხოლო იგი ცრემლითა სავსც აღდგა, რამეთუ იყო ბუნებით მოწყალე, და დავარდა წინაშე ქრისტცისა და თქუა: „უფალო, ღმერთო ჩუენო იესუ ქრისტე, იხილენ ცრემლნი ჩემნი და ცრემლნი საწყალობელისა ამის დედაკაცისანი და წყალობა ყავ ყრმასა ამას ზედა და უბრძანე სულსა ამისსა მკვდრობად თვისსა შინა გუამსა მრავალთა წელიწადთა ნუგეშინის-საცემელად ამის გლახაკისა და სადიდებელად შენდა, მხოლომსა ძისა თანა მამით და სულით წმიდითურთ საუკუნეთა მიმართ. ამცნ“.

და ჯუარი დასწერა, უპყრა კელი და ჰრქუა: „განგკურნებს უფალი იესუ ქრისტე, აღდეგ ყრმაო და ცოცხალ იქმენ!“ და მსწრაფლ განეშორა სალმობად და უძლურებად გუამსა მისსა და ყოველი ურვად სულსა მისსა.

და აღდგა მხიარული და მისცა იგი დედასა თვესა და უბრძანა მიცემად ჭამადისამ. და დედაკაცმან მან სიხარულით მადლი შეწირა ღმრთისა და წმიდისა მის, და მშვდობით წარვიდეს ზოგად იგი და ძვე მისი გზასა თვესა. და ყრმად იგი ვიდრე სიბერედმდე კეთილად ცხოვნდებოდა და ადიდებდა ღმერთსა.

თავი XLV

და კუალად სხუათა ვიეთმე მორწმუნეთა კაცთა ესუა შვილი, ყრმად წული, მტერისაგან ვნებული შობითგანვე, რამეთუ იყო იგი ყრუდ და უტყვ და გონება-ნაკლული. ხოლო ჰასაკისა ხილვითა ჩნდა მრთელად და იზარდებოდა ვითარცა სხუად ყრმად. და ვითარ იქმნა იგი ათის წლის, მას ჟამსა მამად ეპიფანე ითქუმოდა სასწაულთა-მოქმედად. და მიიწია სოფელსა მას, სადაცა იყო ყრმად იგი ვნებული. ხოლო დედამან მის ყრმისამან წარიყვანა იგი გზასა მას, რომელსაცა წარჰვლიდა მამად ეპიფანე. და ვითარცა იხილა, ევედრებოდა მას მწარითა ცრემლითა და სარწმუნოებითა მტკიცითა ძისა თვესისათვს. ხოლო ნეტარი იგი ცრემლოოდა სულ- თქუმით, და ლმობიერად ჯმა ყო: „ქრისტე ღმერთო, რომელი კაცთ-მოყუარებისათვს განჰკაცენ და ივნე

ვნებულთა განკურნებისათვს, აწ უფალო მოწყალეო, რადსათვს უცოდველი ესე დაბადებული შენი ცოდვათა ჩუენთა სამხილებელად იგუემების ეშმაკისაგან? შენ, წყალობა აღურაცხელო ღმერთო, ულხინე და განათავისუფლე ესე ყოველთაგან ჭირთა და სიხარული მიეც მშობელთა ამისთა!“ და ჯუარი დასწერა ყრმასა მას და მისცა დედასა მისსა განკურნებული, რამეთუ მსწრაფლ ხოლო სიბრძნით აღიტყუა უტყვ იგი და კეთილად ესმოდა უსმსა მას, რაჟამს განიოტა მისგან ეშმაკი იგი ბოროტი ლოცვამან ნეტარისა მის კაცისამან. და რომელთა იხილეს საკვრველი ესე, ადიდებდეს ღმერთსა.

თავი X LVI

ხოლო დედაკაცმან მან მოიყუანა ქმარი თვესი და შესაწირავად ორი

ზროხად მიუძღვანა ეპიფანეს.არამედ მან მიანიჭა ზროხანი იგი ყრმასა მას განკურნებულსა და აკურთხნა იგინი და სიხარულით წარვიდეს და მადლი მისცეს ღმერთსა.

თავი XLVII

ესევე ნეტარი ეპიფანე ოდესმე მივიდა წინაშე დიდისა აბულასადისა ჟამსა მკისასა როჭიკისა თხოვად ხანძთისათვს. ხოლო მან პრქუა: „მმათა შენთა დღესა შინა ერთსა რაო მკონ, მიმიცემია“. და აბულასად ესევე ამცნო ცოლსა თვესა, რამეთუ იყო გუნათლეს, და თვთ წარვიდა სხუად ქუეყანად. ხოლო ეპიფანე შეიკრიბნა მმანი თვესნი კეთილად-მომკალნი და მიიწინეს გუნათლეს სიტყვსაებრ პირველ-თქუმულისა და იწყეს მკად კეთილსა ყანასა, ვიდრე განზოგებადმდე დღისა მის, ფრიადითა გულს-მოდგინებითა. ხოლო კაცთა ვიეთმე უკეთურთა აუწყეს დედუფალსა თვესა, ვითარმედ სრულიად მოჰკიან ვიდრე მწუხრადმდე იფქლსა მას ფრიად კეთილსა. ხოლო შეიურვა და მიავლინა კაცი, რათა არღარა მკიდენ. და ეპიფანე მმათა მათ ეშორა და მივლინებულსა მას არა უსმინეს.

ხოლო მან რისხვით სხუანი კაცნი მიავლინნა და მძლავრებით განასხნეს ყანისა მისგან. მაშინ მამად ეპიფანე მმათა მათ დაუბრკოლდა არა სმენისა მისთვს, რომელცა იგი პირველ მოევლინა კაცი, რამეთუ ჭეშმარიტად იყო იგი ქრისტის მონად და არა უნდა შთოთისა ხილვად, ამისთვს თქუა ესრცი: „უფალო, შეუნდვე მჯევალსა შენსა ჩუენი ესე შეურაცხებად და უმჯობესი იზრუნვე მისთვს განსაცდელთა მიშუებითა მცირედ, რათა ისწაოს არა გმობად გლახაკთად“. და მუნქუესვე დასცა იგი სულმან უკეთურმან, რამეთუ კადნიერებისა მისთვს განეშორა სული მადლისად. და მსწრაფლ ხოლო აცნობეს ეპიფანეს, ხოლო იგი მივიდა და მმანი მისნი მის თანა და ყოვლითა გულითა ულოცეს. ფრიად საწყალობელად იყო იგი და მსწრაფლ განიკურნა, რამეთუ კუალად დაემკვდრა მის თანა სული მადლისად მცველად უკუნისამდე და არღარა ივნო. და მიერითგან

კეთილად შეიცვალა იგი და შეუვრდა ეპიფანეს და მმათა მათ, და დიდითა კეთილითა განუტევნა იგინი სიხარულით.

თავი XLVIII

რამეთუ ქრისტემან შეამკვნა სასწაულითა და სიმდაბლითა ვითარცა მამად გრიგოლ, ეგრეთვე მოწაფენი მისნი სიტყვსაებრ მოციქულისა, ვითარმედ: „სიმდაბლც ეგე თქუენი ცხად იყავნ“. ამისთვისცა ცხადად იხილვა გარდარეული სიმდაბლც ეპიფანესი ესრცთ. იყო ოდესმე, ჟამსა რომელსამე ძმანი ვინმე კეთილნი მონაზონნი მოსრულ იყვნეს ნეძვთ და მარტოდ უბნობასა შინა ნეტარმან მამამან გრიგოლ ჰრეს მათ: „სიმდაბლც სრული საქმით და არა სიტყვთ არსა მონასტერსა თქუენსა შორის ძმათა?“. ხოლო მათ ჰრეს: „არს ლოცვითა შენითა, ვითარცა თვთ უწყი“. და სიტყუასა მათსა თანა ჟამსა ხოლო ჰრეს ჟამის-წირვისათვს, და ვითარ ჟამსა დაიწყო ნეტარმან გრიგოლ, ჰკითხა დეკანოზმან საერთოდ ჟამის-მწირველისა. ხოლო მან ეპიფანესი ბრძანა ჟამის-წირვა, რამეთუ იგი დაედგინა მამასახლისად ხანძთას. და ეპიფანე შეიმოსა ჟამის-წირვად და სხუანიცა მღდელნი მის თანა, რამეთუ იყო დღც იგი კვრიაკე. და ვითარცა აღვიდეს საკურთხეველად და ეპიფანე „წმიდაო ღმერთოვსა“ წინააღსამაღლებელსა იწყო თქუმად, აღვიდა ხოლო საკურთხეველად მამად გრიგოლ და კუერთხითა სცა თავსა და ჰრეს: „დადუმენ“. ხოლო იგი შეუშფოთებელად დადუმნა. და უბრძანა სადიაკონედ წარსლვად და განძარცუად.

მაშინ ყოველი ერი განკვრვებისა ზარმან აღავსო. ხოლო იგი წარვიდა და განიძარცუა, და მივიდა და დადგა წინაშე მოძღურისა თვსისა მყოვარ ჟამ. და კუალად უბრძანა შემოსად და ჟამის-წირვა. და იგი სიხარულით შეიმოსა და შეუვრდა ნეტარსა გრიგოლს. ხოლო მან ჯუარი დასწერა და აღვიდა იგი საკურთხეველად მძლე ამპარტავანებისა სენთა და იწყო შეწირვად მსხუერპლთა

მათ უსისხლოთა. არამედ მიზეზი საქმისად ამის ვერვინ იკადრა კითხვად წმიდისა მის, ვიდრემდის თვთ უბრძანა ძმათა მათ ნეძუელთა: „იხილეთდა ძმანო საყუარელნო, სიმდაბლც საქმით სრული ეპიფანესი?

გრწმენინ ჩემი, ჭეშმარიტსა ვიტყვ წინაშე ღმრთისა: არარად ბრალი უქმნიეს მას, რამეთუ ღმრთისმოშიშებისა და სიწმიდისა და სიმდაბლისა მისისათვს მარადის მადლი სულისა წმიდისა დადგრომილ არს მის თანა. ხოლო არს სიმდაბლც დამდაბლებულისამცა ბრალთაგან, არამედ რად სწორებად არს ნათლისა და ბნელისა, რამეთუ ჭეშმარიტისა ნათლისა სამოსელი ჰმოსია სიმდაბლითა სარწმუნოთა შემკობილთა მრავალთა შორის ძმათა ამათ. და ესე თქუენისა ხილვისათვს ვყავ, რამეთუ სთქუთ ძმათა თქუენთა სრული საღმრთოდ სიმდაბლც“.

ხოლო იგინი შეუვრდეს და ჰრქუეს: „რამეთუ დაღაცათუ კეთილ არიან სათნოებითა ძმანი მონასტრისა ჩუენისანი, არამედ ესე სიმდაბლც ვერ ძალ უც“. და ვითარცა ჟამი შეწირა ღირსმან ეპიფანე, ეზიარნეს ყოველნი წმიდასა მას საიდუმლოსა წორცსა და სისხლსა ქრისტესსა და ერთობით მადლი მისცეს წმიდასა სამებასა, დამბადებელსა ყოველთასა.

თავი XLIX

ხოლო შატბერდისა მამათა შორის ფრიად იყვნეს შემდგომითი-შემდგომად მონაზონებისა სიმჯნითა რჩეულ და რომელნიმე წინავსწარმეტყუელებისა მადლითა ბრწყინვალე სხუათა მათებრ უდაბნოთა ჟამითი-ჟამად წმიდათა კაცთა გამობრწყინვებითა, რომელთა შორის ჟამთა ჩუენთა ბრწყინვიდა კევსა მას მიძნაძოროვსასა დიდი იაკობ, ვითარცა მთიები შორის ვარსკულავთა, ზეშთა სიტყვსა ჩუენისა შემკობილი მრავალ-ფერითა მადლითა მოყუასთა თანა საღმრთოთა. არამედ წიგნისა ამის განგრძობისათვს მათ ყოველთა თანაწარვპჭედ და მივედ სასწაულთა ნეტარისა მამისა ჩუენისა გრიგოლისთა, რომელნიცა ვისწავენ სარწმუნოთაგან კაცთა. ხოლო ყოველი ვერ შეუძლე აღწერად უმეცრებისა გზითა, რამეთუ ვჰგონებდ ცხორებისა ამის დაწერად ბრძენთაგან და სრულთა მამათა, რომელნიცა იყვნეს ჟამთა ჩუენთა: დიდი სოფრონ, სანატრელი მამა, შატბერდისა ეკლესიისა განახლებით აღმაშენებელი და უკუნისამდე გპრგპნი მისი, და ღმერთ-შემოსილი მამა ილარიონ პარეხელი, და ქრისტეს მღდელთ-მოძღუარნი ღირსნი

გიორგი მაწყუერელი ეპისკოპოსი და სტეფანე მტბევარი ეპისკოპოსი პირველი და სხუანი მსგავსნი მათნი. და ვითარცა მათ ნეტართა დაიძინეს, მაშინდა რეცა განმეღვივა უცებსა ამას და ფრიად ცოდვილსა კელყოფად და აღწერად ცხორებად და სასწაულნი ესე, რომელ აწ გესმნენ.

თავი L

რამეთუ ოდესმე იყო ნეტარი გრიგოლ თვალსა მას საყუდელსა სენაკსა. და სენაკსა მას შინა ცეცხლი არა ოდეს აღზნებულ იყო, არცა კანდელი აღნთებულ იყო, და არცა სხუათა ძმათასა. და ჟამსა ცისკრისასა დეკანოზმან ჰრესუა მნათესა: „მივედ მამისა და ისმინე, სძინავს-ძი ანუ ჰლვაცს“. და ვითარცა მივიდა, იხილა ბრწყინვალებად დიდმალი შინავთ გამო სენაკსა მას. მსწრაფლ მორბიოდა და ქმა-ყო, ვითარმედ „ცეცხლი აღდებულ არს სენაკსა შინა მამისასა“. ჰრესუა მას დეკანოზმან: „დუმენ შვილო, და ნუ გეშინინ! არა არს იგი ცეცხლი შემწუველი, გარნა სული ღმრთისად განმანათლებელი“. რამეთუ მრავალ-გზის ეხილვა დეკანოზსა მას ხილვად იგი დიდებული. და მი-ხოლო-

ვიდა სენაკად და შთახედნა კედლისა ნაპრალსა და იხილა წმიდად იგი კელგანპყრობით და გუამით მისით გამოვიდოდეს ნათლისა ისარნი ჯუარის სახედ. და დიდებითა შემკულ იყო იგი და ესროტ ბრწყინვიდა, ვითარცა მზტ. ხოლო დეკანოზი იგი სიხარულით ჰმადლობდა ქრისტესა და მყოვარ ჟამ დააცადა ჟამის რეკად, ვიდრემდის შეიცვალა სახილავი იგი.

თავი LI

და კუალად ოდესმე ჟამსა ყინელისასა ძმანი ტყესა მას ხანძთისასა შთამოპყრიდეს ძელსა, და მათ თანა იყო ნეტარი გრიგოლ, მდგომარე ადგილსა საჩინოსა. და ძმად ვინმე მოხუცებული ძნელსა ადგილსა ძელისა სავალსა განვიდოდა, და ძმათა მათ სხუათა უმეცრად ძელი ფრიად დიდი განუტევეს. და ვითარცა იხილა ძმამან მან ძელი იგი მძაფრიად მიმავალი, შეშინდა ფრიად და სივლტოლად მისგან წარწყმდა.

კმა-ყო დიდითა წმითა: „მამაო, შემეწიე!“. ხოლო მან ჯუარი დასწერა ძელსა მას და ჰრქუა: „სახელითა ქრისტესითა დადეგ, ძელო!“. და სიტყუამან მისმან, ვითარცა კლდემან უძრავმან, დააყენა ადგილსა მას მყაფარსა მყინვარსა ზედა მოქანებული საშინელად, და უბრძანა ძმასა მას გულდებულად განსლვად. და ვითარცა იხილეს სასწაული ესე, დაუკრძა ძმათა მათ და ადიდებდეს ღმერთსა.

თავი LII

ამისა შემდგომად ესე ნეტარი იყო ოდესმე მახლობელად შატბერდისა. და სარწმუნოებით მო-ვინმე-ვიდა მისსა დედაკაცი, რომელსა აქუნდა ჭელთა ძღვი თვისი მცირდე ვითარ ორისა წლისათ, რომლისა ჭელნი და ფერწნი მტერისაგან მიხუმულ იყვნეს და პირი გარემიქცეულ იყო. ესე მოვიდა მრავლითა ცრემლითა და ძღვი თვისი დააგდო წინაშე ფერწთა მის წმიდისათა და ჰრქუა ესრცთ: „წმიდაო ღმრთისაო, კაცთაგან განწირულისა ამისთვის წყალობა ყავ, რამეთუ შემდგომად ღმრთისა შენდა მოვივლტი“. და იხილა რაო წმიდამან მან ფრიადი გოდებად მისი, შეეწყალა, და იწყეს ცრემლთა მისთა დინებად, რომელნიცა საკუმილ მკდომსა ექმნეს, რამეთუ კაცთაგან უხილავად შესწუვიდა მძლავრსა მას უკეთურსა ეშმაკსა ლოცვანი გრიგოლისნი და განიოტებდეს მას. მაშინ თქუა: „სახელი ქრისტესი განგკდის, ეშმაკო, განეშორე უკუნისამდე ჩჩკლისა ამისგან უმანკოდა“, და ჯუარი დასწერა. და მეუნქუესვე ივლტოდა სული იგი ბოროტი და განიკურნა ყრმად იგი სრულიად. და მშობელი მისი სიხარულით ჰმადლობდა ღმერთსა და წმიდასა მას, და მხიარულნი წარვიდეს სახიდ თვისა, და ყრმად იგი კეთილად ცხოვნდა სრულიად.

თავი LIII

და კუალად სხუად ვინმე იყო დედაკაცი სისხლის- დინებითა გუემული მრავალთა ჟამთა. მას ესმა სასწაული ესე და მივიდა გულსმოდგინედ წმიდისა მის და ვერ შემძლებელ იყო თვისსა მას სენსა საანჯმნო ყოფად,

არამედ მდუმრიად სულ-თქუმით დაალტობდა ფერწთა მისთა ცრემლითა და ითხოვდა კურნებასა. ხოლო ძმანი იგი მცირედ განეშორნეს წამის-ყოფითა ამის წმიდისათა, რამეთუ ცნა სულითა ვნებავ იგი დაფარული და მისცა მარჯუენც თვისი, რათა შეიმთხვოს. და მან ყო ეგრცთ, და მასვე ჟამსა განიკურნა უძლურებისა მისგან და წარვიდა სიხარულით სახედ თვისა და ადიდებდა ღმერთსა.

თავი LIV

რამეთუ კეთილი სათნოებად. ნეტარისა მამისა გრიგოლისი საკრველებითა სავსე არს. რამეთუ მახლობელად შატბერდისა იყო ვინმე კაცი მდაბიოდ, და ესუა მას ცოლი და ესხნეს შვილნი და აქუნდა ფრიად მონაგები. და სიხარულსა შინა იყო ცხორებად მათი, რამეთუ კეთილად-მორწმუნე იყვნეს იგინი. ხოლო დედაკაცსა მას უმჯობესისა მისისათვის უძლურებად შეემთხვა, რათა მართლისა მის კაცისა წელითა ქრისტემან განკურნოს და მჯდომი სირცხვლეული განაქიქოს, რომელმანცა მანქანებითა მისითა წელთა მისთა ათნივე თითნი ნებთა მისთა ზედა დაჰკრნა და ძლიერად ჰეგუემდა ტეხითა ბოროტითა. მას ჟამსა საღმრთომან ცნობამან გულისხმა უყო ნეტარისა მამისა გრიგოლის ღირსებად, და მსწრაფლ ხოლო დედაკაცმან მან თანა წარიყვანა ერთი ძლი თვისი და მიიჩია წინაშე ნეტარისა მის. ხოლო ნებითა ღმრთისათა იყო წმიდად აგარაკსა ერთსა შატბერდისასა და იწყო ვედრებად მისა მრავლითა ცრემლითა და გოდებითა უძლურებისა მისთვის, რომელი შეემთხვა მას. და ვითარცა იხილა სარწმუნოებად და ცრემლნი მისნი, შეეწყალა იგი ფრიად. მაშინ უბრძანა ერთსა მღდელთაგანსა წარსლვად ეკლესიად და მოღებად ევლოგიად, ზეთი კანდლისა მისგან, რომელიცა უკუდავად ენთებინ წინაშე ხატსა წმიდისა ღმრთისამშობლისასა. და თვთ დადგა წელ- განპყრობით ლოცვად წინაშე ღმრთისა სულ-თქუმითა დაუდუმებელითა და ცრემლითა წყაროებრ მდინარითა, ვიდრე მოსლვამდე მღდელისა მის. და რაჟამს მოიღო ზეთი იგი კანდლისად მის, მოუწოდა დედაკაცსა მას და წელთა მისთა ჯუარი დასწერა, და ზეთი იგი

ჯუარის სახედ სცხო სახელითა წმიდისა

სამებისათა და მეოხებითა წმიდისა ღმრთისმშობლისათა და თქუა: „იქმნენინ განკურნებულ ჭელნი შენნი“. და მუნქუესვე განემართნეს ყოველნი იგი თითნი მისნი და ყოვლადვე არღარა იპოვა ვნებად მის თანა, რამეთუ მავნებელი იგი ეშმაკი ზარგანჯდილი ივლტოდა ლოცვათაგან ნეტარისა გრიგოლისთა. და ესრცე სიხარულით წარვიდა სახიდ თვისად და ადიდებდა ქრისტესა ღმერთსა. და კუალად დედაკაცმან მან წარიყვანა ქმარი და შვილნი თვისნი და ფრიადი შესაწირავი მიუძღუანა წმიდასა მას, და ყოველთა მიიღეს კურთხევად და წარვიდეს მხიარულნი სასწაულისა მქადაგებელნი შორის მრავალთა.

თავი LV

ხოლო უამთა ამის წმიდისათა ჭელმწიფემან აშოტ კურაპალატმან დაიპყრნა მრავალნი ქუეყანანი და აღაშცნა ციხც არტანუჯისად საცხორებელად დედუფლისა, მეუღლისა თვისისა. და მას შინა კეთილად ცხოვნდებოდა მრავალთა წელიწადთა. ხოლო აცთუნა მტერმან ჭელმწიფც იგი და მოიყვანა მან დედაკაცი სიძვისად ციხესა მას შინა, რომლისა თანა იმრუშებდა, რამეთუ ეშმაკი ტრფიალებისად ფრიად აზრზენდა, რომელსა პირველ არა აქუნდა ეგევითარი ჩუეულებამ, არამედ ძლეულ იქმნა ბოროტითა მით ცოდვითა. და ვითარცა ესმა ნეტარსა გრიგოლს საქმც იგი სულისა განმხრწნელი, შეწუხნა ფრიად. და აუწყა წმიდასა გრიგოლს, დიდსა მას მოხუცებულსა, რომელი მკვდრ იყო ეკლესიათა, რამეთუ იყო იგი სასწაულთა-მოქმედ და პატივ-ცემულ ღმრთისა და კაცთაგან, და განზრახვითა მისითა ამხილა პირის-პირ ჭელმწიფესა მას. ხოლო მან აღუთქუა ცოდვისა მის განტევებად, და დედაკაცისა მის წარგხავნად, ვინავცა მოეყვანა იგი. და ვერ დაამტკიცა თვისი ბრძანებამ, მის განტევებამ, და რამეთუ დაემონა გულის-თქუმასა. ხოლო ნეტარმან გრიგოლ პოვა უამი მარჯუც. ოდესცა კურაპალატი შორს იყო, არტანუჯსა დღესა ერთსა შატბერდით წარვიდა და მიიწია მიმწუხრი მირსა მას ციხისასა. და კაცი მიუვლინა დედაკაცსა

მას ჭამადისა თხოვად და მუნ დადგომისა მიზეზი შეუთუალა. ხოლო მან სიხარულითა დიდითა განიხარა და მრავალფერი სანოვაგც წარსცა წმიდისა მისთვის და მოწაფეთა მისთა. და ვითარცა განთენა, კუალად მიუვლინა კაცი, რათა მივიდეს ხილვად მისა. მაშინ უფრომსად განმხიარულებული მსწრაფლ მოვიდა წმიდისა მის ორთა თანა მჯევალთა თვისთა, რათამცა ღირს იქმნა ჯუარსა ნეტარისა მის კაცისასა. ხოლო მან არა დასწერა ჯუარი, არამედ უბრძანა განშორებულად დაჯდომად. და მოწაფენი კიდერე განდგეს წამის-ყოფითა მოძღურისა თვისისათა და ეგრცითვე მსახურნი იგი დედანი, რამეთუ წმიდისა მის შიში ყოველთა ზედა მიფენილ იყო. მაშინ ჰრეუა მას ნეტარმან გრიგოლ: „შ საწყალობელო! რაისათვის შორის ცოლ-ქმართა შთაჭრილ ხარ წარსაწყმედელად შენდა საუკუნოდ ბოროტითა მით ცოდვითა, რომლითა დამონებულ ხარ ეშმაკისადა და ცუდითა რათმე მიზეზითა საფრცე ქმნულ ხარ დიდისა კელმწიფისადა“?

ხოლო მან ცრემლით ჰრეუა: „წმიდაო ღმრთისაო, მე თავსა ჩემსა ზედა ვერ თავისუფალ ვარ, ვინათგან გარდარეული სიყუარული აქუს ჩემდა მომართ კურაპალატსა, და აწ არაო უწყი, თუ რაო ვყო, რამეთუ ბრძანებამან სიტყუათა შენთამან შემაძრწუნა ფრიად. ხოლო წმიდამან მან ჰრეუა: „შვილო, იქმენ სრულიად მორჩილ სიტყუათა ჩემ გლახავისათა, და მე თავს-მდებ გექმნე ქრისტეს მიმართ, რათა მან თავადმან ყოველნი ბრალნი შენი შეგინდვნეს“. და მან ჰრეუა: „წმიდაო მამაო, კელთა შენთა ვარ უმჯობესი სულისა ჩემისად იზრუნე“. მაშინდა ჯუარი დასწერა და აკურთხა ლოცვითა და შეჭურა მადლითა და მისცა თვისთა კამლთა საბელი, რათა სარტყლად შეირტყას. და მან-ყო ეგრცით. და წმიდამან მან ჰრეუა: „შვილო ჩემო, დღეს იქმნა ცხორებად სულისა შენისად, რამეთუ სანატრელისა დედისა ფებრონიას წინაშე მიგიყვანებ შენ“. და მან განიხარა ფრიად. ხოლო ნეტარმან გრიგოლ უბრძანა მქწევალთა მათ მისთა წარსლვად ციხედვე და დედაკაცსა მას ჰრეუა: „შვილო ჩემო, წარემართე და ვიდოდე წინაშე ჩუენსა!“ და ესრცით მოიყვანა იგი მერეს, რამეთუ პირველვე განზრახვად ნეტარისა დედისად თანა იყო. და

შეჰვედრა იგი მას და პრქუა: „იღუაწე ესე, ჯერისაებრ იღუაწე, და რაჟამს ძიება-ყოს კურაპალატმან, რამეთუ ჰედავ გულსა ამისსა შემუსრვილსა“. ხოლო მან თქუა: „ქრისტემან კეთილად იზრუნოს მწევლისა თვისისათვს, რომელიცა პოვა შენ მიერ, ღირსო მამაო“. და მრავალუამ მარტოდ უბნობდეს ნეტარნი ესე. და ესრცე იყო ჩუეულებადცა მის ჟამისა წინამდღუართა მამათხა, რამეთუ თვინიერ დედისა ფეხბრონიასგან ზრახვისა საქმეს არა კელ-ყვიან. ხოლო დათაგანი ვინმე მახლობელად მათსა წარჰვლიდა და ესმა ერთი სიტყუად, ხოლო სხუასა ვერღარა იკადრა სმენად, რამეთუ წმიდამან გრიგოლ პრქუა ნეტარსა ფეხბრონიას, ვითარმედ: „რა გრქუა შენ ანგელოზმან?“ რამეთუ ღმერთი იყო ყოვლადვე მათ შორის. ხოლო რაჟამს მიიწია კურაპალატი ციხედ, იკითხა ხოლო დედაკაცი იგი და ვითარ არა პოვა, ფრიად შეიურვა, გულისხმა-ყო რა ყოველი იგი ყოფილი საქმეს. და რამეთუ არა ღონითა რავთმე კაცობრივითა მახეთავთა იყო ტრფიალ მისა მიმართ წელმწიფეს იგი, არამედ ეშმაკისა მანქანებითა ესოდენ ძლეულ იყო, რომელ თავმოთხეობად დაავიწყდა და მსწრაფლ ხოლო მოვიდა მერეს. ხოლო ნეტარმან ფეხბრონია დამალა დედაკაცი იგი. და ვითარ ილოცა კურაპალატმან ეკლესიასა წმიდისა ღმრთისმშობლისასა და მიიღო ლოცვა დედისა ფეხბრონიასი, მაშინ იწყო სიტყუად: „უწყი-მეა, დედაო, რავსათვს მოვედ აწ?“. ხოლო მან პრქუა: „უფალმან იცის, რავსათვს ჰბრძანე აქა“. და მან პრქუა: „ამის მიზეზისათვს იქმნა მოსლვად ჩემი, რამეთუ სახლისა ჩუენისა მეჭურჭლე ქალი იყო და ყოველი მონაგები ჩუენი წელთა მისთა იყო, და მამასა გრიგოლს აქა წარმოუყვანებია და ფრიადი დაგუაკლდა საფასეთა ჩუენთაგანი. აწ უბრძანე, რომელ ერთხელ ციხედ მოვიდეს და ყოველი მოგვთუალოს და კუალად თქუენდავე მოვიდეს, ვითარცა უნდეს“. ხოლო ფეხბრონია პრქუა მას მკუეთრ: „მიზეზებად მიზეზთა ცოდვისათა კაცთა თანა, რომელნი იქმან უშკულოებასა“. ესც რა ესმა კურაპალატსა, სირცხვლეულ იქმნა მართლმხილებისა მისგან კდემული და მყოვარ ჟამ დადუმნა, ვითარცა ძლეული, რამეთუ კორციელად ძლიერსა წელმწიფესა სულითა ძლიერთა

კაცთა სძლეს, შეჭურვილთა მათ საღმრთოეთა შურითა. ხოლო შეურვებულმან კურაპალატმან გულისა შეჭირვებისაგან თქუა: „ნეტარ მას კაცსა, ვინ არღარა ცოცხალ არს“-ო. და მსწრაფლ ხოლო აღდგა და წარვიდოდა. მაშინ ნეტარი ფეხის მიზნია დაწყნარებულითა სულითა აყენებდა, რათამცა ისტუმრა იგი, და არა

დაემორჩილა, რამეთუ მამხილებელად აქუნდა თვისი გონებად და ნებად რად წორცო-მოყუარებისად განეშორა და აუგი თვისი გულისხმა-ყო. ხოლო სულითა იხარებდა, სიბრძნემან რად წარიოტა სულმოკლებად იგი მავნებელი და აქებდა წმიდათა მათ მძლავრებასა, უფროდს ხოლო ძლევისა მომცემელსა ღმერთსა. და სიხარულით წარვიდა, რამეთუ გულითა წმიდითა აქუნდა ნეტართა მათ პატივი, ვითარცა სულისა მისისა საუკუნოდ გრძელებულითა- მყოფელთამ.

თავი LVI

არამედ ადარნერსე კელმწიფესა უფროდსი ვნებად შეამთხვა მტერმან, რომელიცა იყო ძლიერი კურაპალატისად. რამეთუ შესმენითა მეძვისა ქალისამთა, რომლისა თანა იმრუშებდა იგი, უსამართლოდ განიშორა სიცრულითა სიძვისამთა სარწმუნოდ ცოლი თვისი და წარგზავნა ქუეყანად თვისად აფხაზეთად, ვინავცა მოეყვანა იგი. ხოლო ქრისტემან მონასა თვისსა გრიგოლს გამოუცხადა ყოველი იგი უსამართლოებად, რომელიცა შეამთხვეს უბრალოსა მას დედუფალსა. ამისთვის მრავალ-გზის მხილებად მიაწია ნეტარმან გრიგოლ ადარნერს ზედა. არამედ კელმწიფე იგი ცუდითა თავმოთნეობითა იძლია და მხილებად მართლისა მის კაცისად არა თავს იდვა, არამედ შესძინა ძვრი ძვრსა ზედა თვისსა და სხუად ცოლი შეირთო. მაშინ მამამან გრიგოლ

უწინავსწარმეტყუელა ბრალთა მათთვს, რად-იგი შემთხუევად იყო მისდა მიშუებითა ღმრთისამთა. და ჰრეუა ესრცეთ: „არა სმენისათვს სიტყუათა ჩემ გლახაკისათა, მიეცე ბოროტთა სენთა, და რომელ აწ ძენი გესხნენ, იგუემნენ ეშმაკთაგან, და ვერ განიკურნო შენ და ვერცა შვილნი იგი შენნი, ვიდრე არა შეინდოთ დედუფლისა მისგან, უსამართლოდ გაპატიუებულისა მკევლისა მის ღმრთისა. დაღაცათუ წორცთაგან

განვიდეს იგი, არამედ საფლავთაგან მისთა შე-ვე-ინდონ შვილთა შენთა. ხოლო შემასმენელი იგი მეძავი ადრე განაქიქოს ქრისტემან უფროს ყოველთა ცთომილთავსა ლირწად წარმდებებისა მისისათვს და უკეთურებისა“. ხოლო ადარნერსე სიტყუათაგან ნეტარისა გრიგოლისთა ფრიად შეშინდა და შეუვრდა წმიდასა მას. ხოლო მან აღადგინა და ჰრეუა: „ქრისტემან შენდობად ბრალთად მოგეცინ შენ, არამედ ესე უწყოდე: თქუმული ჩემი აღესრულოს ჟამსა თვსსა, რათა გულისხმა ყონ ყოველთა ნაყოფი ურჩებისათ“. და შემდგომად მცირედთა დღეთასა შეემთხვა ადარნერსეს სენი ტეხისათ წრდიალი, რომელსა ჰრეუან ნიკრისი. და ტკივილთა მათგან იგუემებოდა მწარედ, რამეთუ მუნ ჟამადმდე ყოვლად უვნებელ იყო იგი. და მსწრაფლ ხოლო წარავლინა კაცი კეთილი, რომელსა ერქუა კუპრა, წინაშე დედუფლისა მის შენდობისა თხოვად. და ვითარ მიიწია მოციქული იგი ადარნერსჭისი ფერსათს, სადაცა არს აწ საფლავი მისი, და იხილა დედუფალი იგი თვსი დიდსა შინა მონაზონებასა, რომელიცა იყო ასული ბაგრატ შაროელისა წელმწიფისათ, რამეთუ სამოსლად მისა იყო შეურაცხი ჩოქად და ემოსა მას წმიდად სქემად და ტკრთი დიდი შეშისათ ეკიდა და სახიდ თვსად მიაქუნდა სანატრელსა მას, რომელსა პირველ სახელი ეწოდა ბევრელი და მერმე ანასტასია, რამეთუ მან სრულიად სირცხვლეულ-ყო ეშმავი. და აწ კურნებასა ჰპოვებენ მორწმუნენი მადლითა მისითა, მი-რაო-აქუს მიწად ევლოგიად საფლავთაგან მისთა. ესე რად იხილა კაცმან მან მოციქულმან, იცნა და შეუვრდა ადარნერსჭის მაგიერ და ჰრეუა: „ქრისტეს ნების-მყოფელო, გევედრების, შეიწყალე უფალი ჩემი სამართლად ღმრთისაგან განპატიჟებული შენ ძლით და ნუ სწყევ მას, არამედ შეუნდვენ დიდნი ბრალნი მისნი“. ხოლო მან ჰრეუა: „გეფიცები ქრისტესა, არაოდეს აღმოსრულ არს წყევად პირსა ჩემსა და არცა მას ვსწყევ, ქრისტემან შეუნდვენ ყოველნი ცოდვანი და განკურნენ სულით და წორცით“. და მსწრაფლ ხოლო განიკურნა ადრნერსე, რამეთუ კაცმან მან მოციქულმან დაისწავა ჟამი იგი, ოდესცა ულოცა უფალსა მისსა, და მო-რაო-ვიდა, ჰოვა იგი ყოვლად უვნებელი და სიხარულით ჰმადლობდა ქრისტესა. არამედ

შემდგომად წელიწადთა არა მრავალთა, ადარნერსე კელმწიფესა რად ესხნეს ძენი, გურგენ კურაპალატი და სუმბატ, მტერისაგან ფრიად იტანჯებოდეს. და მსწრაფლ ხოლო წარავლინნა იგინი ფერსათს სამოსლითა საგლახაკომთა და შესაწირავითა საკელმწიფომთა ლოცვად საფლავსა მას სანატრელისა დედუფლისასა, რამეთუ გარდაცვალებულ იყო იგი. და რაჟამს ილოცეს, სრულიად განიკურნნეს სიტყვასაებრ ნეტარისა გრიგოლისა და სიხარულით წარვიდეს სახიდ თვისა და ადიდებდეს ქრისტესა ღმერთსა ყოველთასა. ხოლო დედაკაცი იგი შემასმენელი, ბოროტად ეშმაკეულ იქმნა და განცოფნა, და სხუანიცა განსაცდელნი მიიწინეს მის ზედა საქმეთაებრ მისთა უკეთურთა, და ესრულ იყო საშინელ და ზარის-ასაწდელ ხილვად მისი და სმენად სიტყუათა მისთამ. და ვითარ მოეგო გონებასა, მაშინ მივიდა წინაშე დედისა ფებრონიავსა საწყალობელი იგი და შეუვრდა მას ცრემლით და აღუარებდა ყოველთა ბრალთა და ევედრებოდა გოდებით, რამთა უხუაიშნოს მამისა გრიგოლისგან. ხოლო მან მიწერა წიგნი ვედრებით და ნეტარმან მან არა ისმინა, არამედ მიჰრქუა: „უძროჭსნი განსაცდელნი აღიძრნენ მაგას ზედა ამისთვის, რამეთუ საცთურ ექმნა ეგე ღმრთის-მსახურსა კელმწიფესა და სარწმუნოდ ცოლი მისი განაშორა, რამეთუ განთქუა სახელი მისი ვითარცა მეძვისამ, და კუალად სისხლი უბრალოდა ჭაბუკისამ დასთხია. აწ მსგავსად უჯეროებისა საქმეთა მიეგოს მაგას ვიდრე სიკუდილადმდე“. ხოლო ნეტარმან ფებრონია თქუა: „ჭეშმარიტ არს საბჭოდ მამისა გრიგოლისი, რამეთუ არა ჰმდლავრა მან წმიდასა მას, ვითარცა თქუა მოციქულმან: „სულები წინაასწარმეტყუელთა და წინაასწარმეტყუელთა დაემორჩილენ“-ო. არამედ ვითარ შეჰვანდა, ნეგეშინის სცა სასოწარკუეთილსა მას, რამეთუ სავსე იყო იგი სიბრძნითა ორისავე ცხორებისამთა და სასწაულნი დიდნი იხილვებოდეს მის მიერ და რომელთაგანმე მოწაფეთა მისთა და აწ სარწმუნოებით მვედრებელთა კურნებასა აღმოუცენებენ საფლავნი მათნი. ხოლო დედაკაცი იგი ვიდრე სიკუდილამდე დაადგრა მერეს შინა, რამეთუ დაღაცათუ ბოროტა გუემათა შინა იყო, ხოლო გონებად

მისი ცოცხლად ეგო. და რაჟამს მოკუდა იგი, ბრძანა დედამან ფეხრონია მახლობელად დათა მათ ქრისტეს ნების-მყოფელთა დამარხვად მისი, რათა დიდად ბრალეული იგი უბრალოთა მათ განამართლონ წინაშე ქრისტესა. ხოლო უფალმან აჩუენა სასწაული, რამეთუ დამარხვასა სხუათა მიცვალებულთასა სამ-გზის იპოვა შინაგან კარსა აკელდამისასა მდებარე. და არღა იკადრეს აღებად გუამი იგი ცოდვილისა მის დედაკაცისად, არამედ მაშინდა აუწყეს ყოველი ნეტარსა ფეხრონიას, რამეთუ მოხუცებულ იყო ფრიად და შესუენებულთა დამარხვასა ვერ ძალ ედვა მისლვად. ხოლო მან თქუა: „ჯერ არს უწყებად ესე ნეტარსა გრიგოლს, რამეთუ იგი არს წინამძღვარი საქმისად, ამის“. და მიწერა ეპისტოლაში პატივით ესრცება:

თავი LVII

„წყალობა-ყავნ უფალმან ჩუენ ზედა წმიდითა ჯუარითა და შეწევნითა ღირსთა ლოცვათა შენთამთა, ქრისტე- შემოსილო მამაო გრიგოლ, ყოვლადვე მონაწილეო ლოცვასა თანა ჩემ გლახაკისასა, შენ, წმიდაო ღმრთისა კაცო, საფრჯო მჯდომთა მრავალ-სახც სიბოროტით შეგიმზადეს, ვითარ მახც მონადირეთა. და იწყეს წყობად შენდა უწყინოდ, რამეთუ სივერაგით ებრძოდეს საუცრად სიმძაფრითა სასტიკითა ხილვითა, ვითარცა გუნდი მჯედართად, და ოდესმე ვითარცა სიმრავლც მჯეცთა მძვნვარეთად მრავალ-გზის საშინელად ჩუენებითა, და ესრცება შენთვის ალმრეს ღუაწლთა ღელვად უჩინოდ და საჩინოდ. არამედ მათ ყოველთა სძლო სიმდაბლემან სიწმიდითა შემკობილმან გუამსა შენსა დანერგულმან და ცეცხლებრმან სულმან შენმან მართალმან შეწუნა მტერნი იგი მავნებელნი უხილავნი და ხილულნი. ხოლო ამის მადლისათვის ძალ არს შენდა ძალი ღმათისად, რამეთუ წმიდათა ანგელოზთა მსგავსებად გაქუს სიწმიდც, რომელ არს სამძალი ძლევისად, შეზღუდვილი სამარადისომთა ლოცვითა და მარხვითა და ფრიადი მუკლთ-მოდრეკად შემწირველი ცრემლთა წმიდათად უძილთაგან თუალთა შენთა და მღვდარისაგან სულისა შენისა. შენ, წმიდაო მღდელო,

ეკლესიად წოდებულთა შორის მართალთა განსუენებულო, საღმრთოო მოძღვარო, მორწმუნეთა სიმტკიცეო, კელმწიფეთა თუალუხუავად მამხილებელო და განმსწავლელო კუერთხითა სწავლისამთა, რომლისათვისცა სიტყუანი შენნი წინავსწარმეტყუელებრ აღესრულებიან კაცთა შორის, არამედ აწ ჟამი არს შენდობისამ, ყავ წყალობამ განწირულისა მისთვის დედაკაცისა, ვითარცა შუენის სიწმიდესა შენსა. რამეთუ ნეშტი სიტყუად ჩემი გეუწყოს წიგნის მიმღებელისაგან და ყოვლადვე შეწევნა ყავ ჩემთვის აქა და საუკუნესა მას, ამცნ“. და რაჟამს აღმოიკითხა წიგნი ფებრონიამსი ნეტარმან გრიგოლ და ყოველი გულისხმა-ყო, ცრემლით მადლი მისცა ქრისტესა და დაწერა ეპისტოლო დათა მათ შესუენებულთა მიმართ ესრცთ სახედ:

თავი LVIII

„ქრისტეს-მოყუარენო, წესთა მათ ამის სოფლისათა მოკლესა შინა დროსა სიყრმითგან თქუენით ვიდრე სიკუდილადმდე მძლეუქმნულნო ქრისტესთვის სიტყვასაებრ მოციქულისა: „რამეთუ მოჰკუედით და ცხორებამ თქუენი დაფარულ არს ქრისტეთურთ ღმრთისა თანა“. რაჟამს გამოცხადნეს ცხორებამ იგი ჩუენი, მაშინ თქუენცა გამოსცხადნეთ დიდებითა საუკუნოსა მერმისამთა. თქუენ, ბრძენთაგან ნეტარნო და უვიცთაგან უცნაურნო, უოხჭნოსა სიმდიდრესა კეთილთაებრ ვაჭართა საწუთრომთა მომსყიდველნო, ხოლო აწ მძინარენო წორცითა და მღვმარენო სულითა, მკუდრად შერაცხილნო მკუდართაგან და უკუნისამდე ცხოველნო ქრისტესგან ტაძრითა მით სულისამთა, ქუეყანისა ცად შემცვალებელნო, ქალწულებისა ყუავილნო, მიმსგავსებულნო დედასა ღმრთისასა. მხიარულნო მის წინაშე, საუკუნოდ დიდებულსა მას მოსლვასა ძისა მისისასა მომლოდებელნო.

თქუენ, უძლურებისაგან უცვალებელსა ძალსა მიწევნულნო და შემდგომად სიკუდილისა ყოვლადვე შემძლებელნო მიცემად ორსა სახესა მისაგებელსა ქცევათაებრ კაცთამსა, ვითარცა ესე აწ ვიხილეთ თქუენ-მიერი სამართალი საშჯელი, რომლისათვისცა მე, გლახაკი გრიგოლ, და

დედამ ფეხრონია, მადლიერ ვართ თანაშეწევნასა თქუენსა. და აწ გევედრებით, საწყალობელისა მაგისტკს დედაკაცისა ითხოეთ ქრისტისგან ბრალთა მისთა შენდობად და ღირს ყვენით ძუალნი მისნი ძუალთა თანა თქუენთა და სული მისი სულისა თქუენისა თანა. და უფროვს ხოლო იღუაწეთ უფლისა მეორედ მოსლვასა, რამეთუ გაქუს მადლი შეწევნად მორწმუნეთა და მოელით დაუსრულებელსა დიდებასა და გამოუთქუმელსა სიხარულსა, რომელსაცა მიწევნად ხართ. არამედ მეოხებად თქუენი მარადის შემწე მეყავნ ჩუენ, რათა ჩუენცა ღირს ვიქმნეთ სანატრელსა მას ცხორებასა მერმესა საუკუნესა, ამცნ“. და რაჟამს აღმოუკითხეს წიგნი იგი ნეტარისა გრიგოლისი მიცვალებულთა მათ დათა და სიტყვთცა ბრძანებად დედისა ფეხრონიავსი აუწყესვე, მაშინდა მიიღეს მკუდარი იგი თვისსა მას პირველსა ადგილსა, სადაცა სამ- გზის დადებულ იყო, და არღარა იცვალა მიერ დღითგან, რამეთუ ნეტარი მამამ გრიგოლ მიზეზ ექმნა პირველ ცოდვათა მხილებასა და მერმე ლხინებასა და შენდობასა. და სინანულიცა ფრიადი შემწე ექმნა ცოდვილსა მას წინაშე ღმრთისა, რომელსა არა ჰქონდავს სიკუდილი ცოდვილისად, არამედ მოქცევად და სინანული. ხოლო გულისხმის-მყოფელთა დაუკრდა და ადიდებდეს ღმერთსა.

თავი LIX

ხოლო ესევითართა სასწაულთა იქმოდა ქრისტე წელითა ნეტარისა გრიგოლისითა, რამეთუ უძლურნი, თითო- სახეთაგან სენთა შეპყრობილნი, და ვნებულნი სულთაგან არაწმიდათა, ლოცვითა მისითა და ცრემლითა განიკურნებოდეს თხოვისაებრ სარწმუნოებით მვედრებელთავსა. და არა ხოლო თუ კაცნი ოდენ ჰქედვიდეს მას ნავთ-საყუდელად, არამედ ნადირნიცა ველისანი. რამეთუ ოდესმე მახლობელად შატბერდისა მთათა მათ ზედა ესე ნეტარი საქმისა რომლისათვისმე იყო, და მის თანა ძმანიცა იყვნეს, და ირემი ერთი გამოვიდა საჩინოსა მათსა, რამეთუ მონადირეთა მოეცვა იგი და ვერვინად

განერებოდა წელთაგან მათთა.

მაშინ მიჰმართა მონაზონთა მათ და შორის განვლნა ყოველნი და მივიდა ვითარცა გონიერი ნეტარისა გრიგოლისსა და თვისი თავი ზედა წელთა მის წმიდისათა დადვა და რეცა ტიროდა მოწევნულისა მისთვის ბოროტისა. ხოლო მან ნუგეშინის სცა და ჰრქუა: „სახელითა ქრისტესითა ვერ გავნონ მტერთა ამათ შენთა, ნუ გეშინინ!“. და იხილეს რაო კაცთა მათ, განუკვრდა ფრიად და ადიდებდეს ღმერთსა. და მოვიდეს წმიდისა მის და ჯუარი დაიწერეს, ხოლო მან აკურთხნა იგინი და ნაცვალად ირმისა მისცა სხუად საღუაწი ჭორცთად და წარვიდეს, ხოლო ირემი იგი განუტევა მშვდობით.

თავი LX

და ეგრცეთვე ხანძთას რაო იყო თვისსა სენაკსა შინა, მონადირეთა მრავალთა მახლობელად მონასტერსა მას მოიცვნეს ოთხნი გარე-თხანი. ხოლო იგინი სრბით შევიდეს სენაკსა მას, სადა იყო მამამ გრიგოლ მჯდომარე, და გარე-მოადგეს წმიდასა მას. ხოლო მან გულისხმა ყო მიზეზი მისლვისა მათისად და ნუგეშინის სცა მათ და უბრძანა, რამთა მონადირენი იგი ისტუმრნენ და წარგზავნნენ. და ნადირთა მათ ჭამადი სცა და განუტევნა მშვდობით.

თავი LXI

ხოლო ბასილი მამამ, იყო რაო ჭაბუკ, კარაულსა მამისა გრიგოლისსა ხედვიდა, და ბოროტი მჯდომი ქედსა მისსა გამოაჯდა, რომელსა კახლ უწოდიან, ხოლო ძუელად ჰრქვან სატალი. და ბასილი მწარითა მით სენითა ქუემდებარც იგუემებოდა ვითარ ოთხ დღე ოდენ. მაშინ იკითხა ნეტარმან გრიგოლ, ვითარმედ „სადა არს ყრმად ბასილი?“ და აუწყეს მმათა სენი მისი, და მან ბრძანა წოდებად. ხოლო მათ ჰრქუა: „ვერ ძალ უც მისლვად“. მაშინ ჰრქუა მათ: „ჩემ მიერ არქუთ, ვითარმედ „გიწესს შენ მამამ გრიგოლ“.

და ვითარცა ესმა სიტყუად წოდებისად ბასილის, განძლიერდა ბრძანებითა თვისისა მოძლურისამთა და მივიდა წინაშე მისსა. ხოლო მან ჰკითხა: „რად გევნების?“ და მან კელითა თვისითა უჩუენა მჯდომი იგი, რამეთუ დაეპყრა ადგილი დიდი. მაშინ ნეტარმან გრიგოლ ძლიერად სცა კელითა თვისითა ადგილსა მას, სადაცა იყო მჯდომი იგი, და ჰრქუა ბასილის: „ცუდად მოგიმედგრებიეს თავი, რამეთუ არა არს ვნებად შენ შორის ყოვლადვე“. და მან კელი მოისუა ადგილსა მას და კუალიცა უჩინო იქმნა მჯდომისა ბოროტისამ. და რომელთა იხილეს სასწაული ესე, ადიდებდეს ღმერთსა.

თავი LXII

მას ჟამსა იყვნეს ვინმე იერუსალემს მოწაფენი ნეტარისა გრიგოლისნი კაცნი შუენიერნი, კეთილნი მონაზონნი, სრულნი სიბრძნითა და სასწაულთამოქმედნი, მეძიებელნი სასუფეველისანი და მეოტნი დიდებისაგან ამის სოფლისავსა, მღდელნი ღირსნი, შვილნი დიდებულთა აზნაურთანი, ტომნი დიდისა ეფრემ მაწყუერელ ეპისკოპოსისნი, რომელთაგან მოწერილ იყო ესე ეპისტოლები მამისა გრიგოლის წინაშე, იერუსალემით ხანძთად მოწევნული პირველვე. ხოლო მე აწ შთავწერე წიგნსა ამას შინა მოწერილი ესე მათი შეუცვალებელად ყოველი, ესრცთ: წმიდად ლოცვად წმიდისა და პატიოსნისა დიდისა მამისა ჩუენისა გრიგოლისი უფალმან მოგპბოძენ და ღირს გუყვენინ ჩუენ ცოდვილნი ესე გლახაკნი და უღირსნი მონანი შენნი, უჯმარი არსენი და მაკარი უძლური, სულიერად მმის-წული და შვილი შენი და ყოველთა შვილთა შენთამ. მამაო დიდო და პატიოსანო უფლისა მიერ და უფალო ჩუენო და ღირსო ღმრთისაო და წმიდისა მაგის უდაბნოვსა თავადო უფალო და ქრისტეს- მოყუარისა ერისა მოძლუარო და განმანათლებელო ყოველთაო, შეგვნდვეთ წმიდითა მაგით სიმდაბლითა ჩუენი ესე კადრებული გლახაკთა და უღირსთა მონათამ, მოწერილი უცები და უგუნური. ღმრთის-მოყუარებასა შენსა მინდობითა ვიკადრეთ ესე კადნიერებით მოწერამ, ჩინებულო, სერობასა მას

უკუდავსა, ჩუენ, ცოდვილნი ესე უმეტეს ყოველთა კაცთასა, ლმობიერად მოგაქსენებთ და მიგიძლუანებთ მადლსა და ლოცვასა წმიდისა ადგომისასა და ყოველთავე, რომელნი არიან წმიდასა ქალაქსა შინა იერუსალემსა და გარემოს სანახებსა მისსა წმიდათა ადგილთა თაყუანის-საცემელთა ქრისტეს უფლისა ჩუენისათა. შენ, წმიდაო მამაო პატიოსანო, და ყოველთა შვილთა შენთა სარწმუნოებით სურვიელებისაებრ თქუენ ყოველთავსა შეგზნდვეთ და შეიწირეთ წადიერებად მოკითხვისა ჩუენისად თქუენდა მიმართ! ეგრცეთვე, წმიდაო მამაო, მო-ვინმე-ვიდა მანდათ კაცი, მონად ღმრთისად, მღდელი ბერძენი ამის ქუეყანისად, და ეხილვე შენ მამაო, და მან მოგვთხრა ღმრთისა მიერ მშვდობით დაცვად და სიმრთელეს პატიოსნისა მაგის სიწმიდით ცხორებისა შენისად წმიდასა მაგას უდაბნოსა შინა. და ჩუენ, უღირსთა ამათ, დიდად ხოლო განვისუენეთ და განვიხარეთ და უღირსითა პირითა ვიკადრეთ მადლისა შეწირვად ცოდვილთა ამათ კაცთ-მოყუარისა მიმართ ღმრთისა სმენითა ამით და სიხარულითა მშვდობისა შენისადთა. და კუალად მანდავე წარმოვიდა კაცი იგი ღმრთისად მოსე და ესე წიგნად მისდა წარმოგვცემია. და აქა წმიდანი ესე ადგილნი ყოველნი მოვლნა და მოილოცნა და შენ, მამაო, ყოველთა თანა მორწმუნეთა ყოვლადვე გილოცვიდა და განსენებდა და დიდად ხოლო გაქებდა. და ჩუენ უფროს ზომისა განვიხარეთ და თავთა ჩუენთა და სულთა ჩუენთა ცოდვილთათვს ვიკადრეთ ესე მოწერად. ვევედრებით ქუედავრდომით სახიერებასა შენსა ყოვლად-კეთილსა და ტკბილსა უფლებასა ღმრთის-მოყუარებისა შენისასა, რათა არა უგულებელს გუყვნე მონანი შენნი წმიდასა ლოცვასა შენსა, ღმერთ-შემოსილო მამაო, დიდო მოძლუარო წმიდათაო. ვითარცა შეგუევედრა სული ჩუენი სიწმიდით ღირსებასა შენსა, აწცა გევედრებით, ქრისტეს სიყუარულისათვს ქსენებულ გუყვენით ღირსთა შინა ლოცვათა და წინაშე წმიდასა მაგას სამწყსოსა თქუენსა, ღირსო ღმრთისაო, პატიოსანო მამაო და უფალო ჩუენო. ხოლო ჩუენი ყოფად წმიდასა ამას ადგილსა საბა-წმიდას და ჰამბავი ყოველი მანვე მოსე მოგაქსენოს, წმიდაო მამაო. სიტკბოებასა შენსა მინდობითა

გაუწყებთ, დაიჯერენ სიწმიდემან შენმან. წმიდათა ამათ აღგილთა მარადის ქსენებასა შენსა ვიკადრებთ ლოცვათა შინა ჩუენთა, რათა უფალმან ჩუენ, უღირსნი ესე, წმიდასა ლოცვასა შენსა ღირს გუყვნეს ყოვლადვე ნაწილეულ. მამაო, გვედია ეფროსინე, დავ ჩუენი, ღმრთისა სიყუარულისათვს იკითხეთ და ლოცვად და კურთხევად შენი მასცა მიჰვინეთ, ამზნ“.და ესევითართა მათ ღირსთა კაცთათვს თქუეს პირველთა წმიდათა მამათა, ვითარმედ: „ჟამთა უკუანავსთა რომელ იპოვნენ ქრისტეს ნების-მყოფელნი მამანი, ჩუენსაცა უწინარტეს იყვნენ და მამათაცა ჩუენთა“.

თავი LXIII

ხოლო ნეტარი მამად გრიგოლ სასწაულთა-მოქმედი ესრტო განმგებელ იყო წმიდათა კლარჯეთისა ყოველთა უდაბნოთა, რამეთუ სარწმუნოთა მონაზონთა კეთილად იღუწიდა, ხოლო ბრალეულთა სინანულად მოაქცევდა და ურჩთა სამართლისათა სრულიად განასხმიდა. რამეთუ ოპიზელი ბერი ერთი იტყოდა, ვითარმედ: „სიჭაბუკესა ჩემსა სამ-გზის ოპიზით განძებულ ვიქმენ მამისა გრიგოლისგან უკეთურებისაგან სლვათა ჩემთავსა“-ო. არამედ ვინავთგან აღეშშნეს კლარჯეთისა დიდებულნი უდაბნონი, მღდელნი და დიაკონნი მათნი ანჩელთა ეპისკოპოსთაგან იკურთხევიან და ეგრტოვე ოდეს ეპისკოპოსთა აკურთხევდიან. უკუეთუ სწორად ყოველთა მათ უდაბნოთა წამებად არა აქუნ და წიგნი ყოველთად ჭეშმარიტი საწამებელი, კათალიკოსმან საეპისკოპოსომასა მის კელთა დასხმად ეპისკოპოსად არა ინების, არცა სათნო არნ სამართლითა საბჭოთა. დაღაცათუ ფრიად ურიცხუნი ჟამნი ჰქონან საყდარსა მას ანჩისასა უწინარტეს აღმნებისანი და ეპისკოპოსნიცა მრავალნი კეთილად სასწაულთა მოქმედნი ყოფილ არიან, არამედ პატივ სცა ქრისტემან წმიდათა მათ უდაბნოთა, რათა იყოს წინამძღვრად მათდა ეპისკოპოსი უმიზეზოდ, წმიდად და ღირსი, ვითარცა შეჰვავს წმიდასა მას საყდარსა ქალწულებით დამარხულსა განხრწნისაგან წვალებისა გულარმნილისა მოძღვრებისა სახელსა ზედა წმიდისა

ქრისტის ღმრთისა ხატისასა აღშენებულსა.

თავი LXIV

ხოლო ნეტარისა მამისა გრიგოლის ზე ღირსმან მღდელთ- მთავარმან ზაქარია ესე სასწაულნი ქმნა: რამეთუ მონასტერსა ტბას ახლოს მყაფარსა მას გუერდსა საშინელი ლოდი იძრვოდა და შიშისაგან მონაზონნი ივლტოდეს თვისთა სახლთაგან. ხოლო ზაქარია სასოებით მდგომარემან ჰრქუა მათ: „ხვალე იხილოთ ლოდი ესე მდებარე ადგილსა, რომელსა ჩუენ არად გუევნოს“. და იყო ეგრე, რამეთუ ყოვლად ვერ ცნეს მამათა მათ შეძრვად მისი. და ხვალისა დღე მოუგონებელსა ადგილსა, სადაცა ჰრქუა წმიდამან მან, მუნ მყარად იდვა და ადიდებდეს ქრისტესა.

თავი LXV

და იგივე ზაქარია სთულისა უამთა ჯდა ოდესმე ტბას თვისთა ბაბილოთა მწიფეთა ქუეშე, რომელთა მრავალ- გზის შაშკ ჭამდა, ხოლო ჯუარი დასწერა და მსწრაფლ მოკუდა, და კუალად ჯუარი დასწერა და განცოცხლებული ფრინვიდა მოყუასთა თანავე თვისთა. და ოდესმე მკალი ურიცხვ მოვიდა მახლობელად ანჩისა საზღვარსა, ხოლო ნეტარმან ეპისკოპოსმან ზაქარია წინა მიაგება კუერთხი თვისი მღდელთა კელითა, და უფალმან მადლითა მონისა თვისისამთა მოსრა სიმრავლე იგი მკალთად, რომელი დაპფარვიდა ჰაერსა მზისასა, და ერი მორწმუნებ ღმერთსა ადიდებდა.

თავი LXVI

კუალად ორნი საშინელნი ვეშაპნი გამოჩნდეს ანჩისა ვენაჯსა, და მევენაკენი ივლტოდეს. ხოლო ზაქარია ლოცვითა მოაკუდინნა იგინი და კაცნი იგი სიხარულით ჰმადლობდეს ქრისტესა. და რამეთუ ესევითარნი ღირსნი სხუანიცა იყვნეს ეპისკოპოსნი სასწაულთა მოქმედნი ანჩს მიმსგავსებულნი უფლისანი, რომელთა სიყმილსა შინა მცირითა პურითა მრავალნი მშიერნი გამოზარდნიან.

თავი LXVII

არამედ დასაბამი მადლისად ესე იხილვა ზაქარიას სიყრმისა ჟამთა: რამეთუ მწყემსი იყო კრავთად კლარჯეთისა ქუეყანასა შინა. და ვითარცა მღდელმან შესაწირავი განპმზადა წინაშე პატიოსანსა ჯუარსა და სხუანი ჩჩვლნი ყრმანი გარე მოადგეს მას და დაუდუმებელად ჭმითა ჭმობდეს ანგელოზთა გალობასა ესრტთ: "წმიდა არს, წმიდა არს, წმიდა არს უფალი საბაოთ, სავსე არიან ცანი და ქუეყანად დიდებითა მისითა, ალელუა, ალელუა, დიდებად ლმერთსა" და კვრიელტსონი ფრიად მრავალი თქვან. ხოლო ზეცით მოწევნულ იყო სუეტი ფრიად ბრწყინვალტ ნათლისად უმანკოსა მას ზედა მღდელსა ყრმასა. და მგზავრ მომავალი ვინმე ეპისკოპოსი ანჩელი ხედვიდა სასწაულსა მას და მივიდა და ეზიარა ჭელითა ღირსისა მის ყრმისავთა და თანაწარიყვანა ანჩს. ხოლო დეკანოზსა გამოუცხადა ზიარებად თვსი და ეპისკოპოსისა მის ბრძანებითა ღირსთა კაცთა ტბას შინა აღზარდეს ნეტარი იგი ეპისკოპოსი ზაქარია, და ესევითარნი კეთილნი სათნოებანი დაიმკვდრნეს ანჩისა ეპისკოპოსთა.

თავი LXVIII

ხოლო შორის იფქლთა მათ წმიდათა იპოვა ერთი ვინმე, ვითარცა ღუარძლი სარწებს აღმოცენებული, დიაკონებასა შინა და ტფილის აღზრდილი საპატიოსა ისმაელის ძისაგან და მოციქულად მავალი აშოტ კურაპალატსა წინაშე, რომელმანცა იხილა ანჩისა ეპისკოპოსი გარდაცვალებული და მიშუებითა აღურაცხელად სულგრძელისა ღმრთისავთა საპატიოსა ამირისა მიერ მოითხოვა ანჩისა საყდარი აშოტ კურაპალატისაგან უკეთურმან მან ცქირმან. და რაჟამს მძლავრებით დაიპყრა ანჩი, კუალად შესძიწა ძვრი ძვრსა მისსა ზედა მრავალი, რომლისა მოქსენებად ამას წიგნსა შინა არა ჯერ- არს შთაწერად ყოველი. ხოლო უწესოებად მისი მრავალ-გზის ემხილა წმიდათა მათ პირველთა კლარჯეთისა მეუდაბნოეთაგან მამათა და ყოველთა მათგან

სამწყსოთა კათოლიკე ეკლესიისათა, უფროვს ხოლო მამისა გრიგოლისგან, რამეთუ არქიმანდრიტი იყო იგი დიდებულთა მათ უდაბნოთათ. ხოლო მან სრულიად საღმრთო შიში განაგდო ამპარტავანებისაგან ძლეულმან და ფარულად მოუწოდა ერის-კაცსა ანჩელსა, ლირბსა და გლახაკსა და მაგრიად მოისარსა. და აღუთქუა მიცემად სამი გრივი ფეტკ და ხუთნი თხანი და წარავლინა ხანძთად მოკლვად მამისა გრიგოლისა. და გზას ვისგანმე ცნა, ვითარმედ არს იგი ხანძთისა აგარაკსა და დღეს მოვალს შინა. მაშინ წარვიდა მზირად ტყესა მას ხანძთისასა და მშვლდი გარდაცუმული კელთა აქუნდა.

თავი LXIX

ხოლო ნეტარი მამად გრიგოლ თვისით აგარაკით მარტო შთამოვიდოდა ხანძთას და მგზავრ სლვასა ზეპირით წმიდისა მამისა ეფრემის თქუმულთა საკითხავთა იტყოდა გოდებით ტირილსა შინა. ხოლო სულითა იხარებდა, რამეთუ ხედვიდა საღმრთოთა ხილვათა მადლითა სულისა წმიდისამთა. მაშინ საწყალობელმან მან კაცმან იხილა სასწაული დიდი წმიდასა მას ზედა ზეგარდამო, რამეთუ სუეტი ნათლისად ფრიად ბრწყინვალც ცად აღწევნული ჰეთარვიდა მას. და იყო თავსა მისსა ჯუარი თუალთ-შეუდგამი გარემო მისა ცისსარტყელის სახედ, შუენიერად რად გამოჩნდის ჟამსა წვემისასა. ესე დიდებად მის ზედა იხილა კაცმან მან და ფრიად ძრწოლამან შეიპყრა იგი, რამეთუ დაპყსნდეს ძარღუნი მკლავთა მისთანი და ზარისა მისგან დიდისა დაცემული იდვა ქუეყანასა ზედა. პრქუა მას ნეტარმან გრიგოლ: „შ საწყალობელო, ყავ ბრძანებული მისი, რომელმან მოგავლინა შენ, რამეთუ შენ ხარ უარის მყოფელი ქრისტეანობისად, ვინავთგან უნდოვსა

სასყიდლისათვის უბრალოვსა ბერისა კაცისა სისხლთა გარდაისხამ. ანუ არა სამისა გრივისა ფეტსათვს და ხუთთა თხათათვს მოსრულ ხარა მოკლვად ჩემდა, შ უგუნურო?“ მაშინ კაცი იგი ტირილით ევედრებოდა მას: „შემიწყალე, წმიდაო ღმრთისაო, განწირული ესე მკლველი შენი და მიემსგავსე ქრისტესა მკლველთა თვისთა მონანულთა შემნდობელსა,

რამეთუ არა დაშთა ძალი ჩემი ჩემ თანა საშინელისა ხილვისა შენისაგან, რომელმან დამაკუეთა მე“. მაშინ წმიდამან მან წყალობით ჯუარი დასწერა და განკურნა იგი, რამეთუ მრავალი გუემად დაცემულ იყო მის ზედა და სიხარულით განუტევა სახიდ თვისად. ხოლო კაცმან მან ყოველი იგი ყოფილი უთხრა ცქირსა. და იგი უფროდესლა აღბორგნა და შესძინა სიბრძოს სიბრძესა ზედა. და მრავალი ბოროტი შეამთხვა მამასა გრიგოლს და მის ჟამისა წმიდათა მამათა და სხუათაცა მორწმუნეთა ერის- კაცთა. და რომელნი მარადის სამართლად ამხილებდეს მას, მათვე ერთობით აუწყეს ყოველი დიდსა მას კელმწიფესა აშოტ კურაპალატსა. და ბრძანებითა მისითა ყოველთა მათ მოწესეთა ანჩისა კათოლიკე ეკლესიისათა წიგნი მიწერეს ქართლისა კათალიკოსისა მიმართ. და მის მიერ ეპისკოპოსნი ღირსნი მოიწინეს ანჩს და მათ თანა შემოკრბეს ყოველნი იგი მეუდაბნოენი მამანი.

და სასწაულთა მოქმედი ნეტარი დედად ფეხბრონია მივიდა კრებასა მას წმიდასა მიმსგავსებულსა პირველთა მათ წმიდათასა და ყოველნი მღდელნი, მრემლნი ანჩისანი მათ თანა, და წინაშე ეპისკოპოსთა მათ წარმოუთხრეს ცქირისა სამართალი, უშჯულოებად მისი, სარწმუნოთა მათ სასწაულთა მოქმედთა კაცთა წარმდები მიზეზი აუგთა მისთავ პირის-პირ. მაშინ სარწმუნოთა მათ მღდელთ-მოძღუართა განკუეთეს იგი პატივისაგან მისისა. და მამამან გრიგოლ და დედამან ფეხბრონია შემოსილი საკურთხეველით შთამოიყვანეს და წინაშე საკურთხეველსა განძარცუეს და ყოველთა ერთობით განკადეს კათოლიკე ეკლესიით, ვითარცადა ასოდ დამპალი, მწვალებელთაებრ ყოვლით- კერძოვე შჯულისა გარდამავალი განიდევნა იგი. ხოლო მას, ვითარცა განეშორა შეწევნად ღმრთისად, ღონე ყოველი დაელია, და ტფილის წარვიდა საპაკ ამირისა, პატრონისა თვისისავე, და წყინებითა მისითა რეცა მიეშუა კურაპალატი, და კუალად მძლავრებით დაიპყრა ანჩისა საყდარი, რამთამცა შურ იგო მამისა გრიგოლის ზედა. მაშინ შეკრიბა ერი ანჩისად და წარავლინა დარღუევად ხანძთისა, და აღმოსლვასა ოდენ მზისასა მივიდეს. პრქუა მათ მამამან გრიგოლ: „შვილნო, დრო მეცით მე და ძმათა

ჩემთა ვიდრე შუადღემდე, რათა წმიდასა შინა ეკლესიასა ვყოთ ვედრებად წინაშე ქრისტისა და შევიწიოთ წმიდად გიორგი და ყოველნი წმიდანი, და ყოს უფალმან სასწაულ კეთილ“. ხოლო მათ ისმინეს სიტყუად მოხუცებულისად მის ამისთვის, რამეთუ ეხილვნეს მისგან სასწაულნი.

თავი LXX

და ჟამსა მას ცრემლით ვედრებისა მათისასა ისმინა უფალმან თხოვად მათი და წმიდისა ანგელოზისა მიერ ეუწყა მათ, ვითარმედ: „საღმრთო შურისგებად ეწია ბოროტსა მას მტერსა თქუენსა. და აპა მოიწიოს ქადაგი, ვითარმედ: “მოკუდა იგი, დაღაცათუ ორ დღე ცოცხალ ამისთვის არს, რათა ვერ ღირს იქმნეს დამარხვად საყდარსა საეპისკოპოსოსა. და ყოველთა ჰრწმენეს განკუეთად მისი, ხოლო გული მისი აწვე მომკუდარ არს“. და ვითარცა ესე ქმად სიხარულისა მათისად ესმა ანგელოზისაგან ანგელოზთა სწორთა მამათა, განიხარეს ფრიად და დიდებად შეწირეს ღმრთისა, რომელმან ყვის საკვრველი მხოლომან. და გულისხმა ყვეს წერილისად, ვითარმედ „უგუნური რისხვამან მოკლის“, რომელი მარადის უწესოებასა იწურთიდა და მართალთა თანა შეერაცხა თავი თვისი. მაშინ გამოვიდა ეკლესიით მხიარული ნეტარი გრიგოლ და ჰრქუა მათ: „ნუღარა გეშინინ თქუენ მძლავრებისაგან მომავლინებელისა თქუენისა, რამეთუ უფალმან რისხვით მოკლა იგი“. და მო-ხოლო-იწია კაცი, რომელი ეტყოდა კაცთა მათ: „ნუღარა იკადრებთ დარღუევად დიდებულსა ხანძთასა, რამეთუ დამარღუეველი მაგისი მოკუდა“. მაშინ განიხარეს კაცთა მათ. ხოლო მამათა ისტუმრნეს, და სიხარულით წარვიდეს სახიდ თვისად და ადიდებდეს ღმერთსა. ხოლო პირველსავე სიტყუასა მივიდეთ. რამეთუ ცქირმან რაჟამს წარავლინა ერი იგი ხანძთას, მაშინ თვით წარვიდა ქორთას, რამეთუ მუნ ნამარხევი მისი იყო, რათამცა წარიღო. და გზას ვითარცა პური ჭამეს, მიერულა და საშინელი ჩუენებად იხილა, სამხილებელი ბოროტთა საქმეთა მისთად, უფროდს ხოლო ხანძთელთა ბოროტის- ყოფისათვს. მაშინ საღმრთო ვინმე

მღდელი ანჩელი იყო მის თანა. და უფალმან გამოუცხადა ბოროტად სიკუდილი ცქირისათ. და მან მღდელმან წარავლინა თვისი მოწაფე ხანძთად და დამტკიცებულად აუწყა სიკუდილი ცქირისათ. და ვითარცა მიიწია ცქირი ქორთას, მოკუდა ხოლო და მუნ დაპფლეს უფლისა მეორედ მოსლვადმდე.

და რაჟამს განქარდა განსაცდელი იგი მის ჟამისათ, მაშინ წმიდამან მან საყდარმან ქრისტეს ღმრთისა ცხოველისა ხატისამან სიხარული მშვდობის-ყოფისად მიჰთინა სამწყსოთა თვისთა ზედა კეთილთა მწყემსთა გამობრწყინვებითა. ხოლო უკუანასკნელთა ამათ ჟამთა ჩუენთა გლახავნი იხარებენ მადლითა უფლისადთა, ოხითა საუკუნითგან წმიდათადთა და წორციელად მოღუაწებითა მეფეთა ჩუენთა დიდებულთადთა, რომელნი იყვნეს კეთილად ღმრთის-მსახურ, წმიდათა ეკლესიათა აღმაშშნებელ, ბარბაროზთა ბანაკსა დამარღუეველ, ჭეშმარიტთა ქრისტეანეთა სიქადულ და მოწესეთა სიხარულ. რომელთა შორის იპოვა ძვი დიდისა ადარნერსე კურაპალატისათ, ბაგრატ ერისთავთა ერისთავი, ძალითა ღმრთისადთა დიდი ჯელმწიფე ეზრადს ზე, ღირსისა ანჩელ მამათ-მთავრისა ეპისკოპოსისა, დიდებულთა აზნაურთა დაფანჩულთა შვილისა. ესე ბაგრატ გულისხმის-ყოფითა ქებულ, წმიდათა ეკლესიათა აღმაშშნებელ, საღმრთოთა წიგნთა მეძიებელ და შემკრებელ, წმიდათა ყოველთა ღირსად მადიდებელ, წმიდათა ოხად მარადის შემწე ეყავნ მას აქა და საუკუნოდ, რომელმან ნეტარისა მამისა გრიგოლის ცხორებად ესე განაახლა სასწაულთა მათ გამოკუებულთა შერთვითა. შე-მცა-რთულ არს იგი რიცხუსა პირველთა მათ წმიდათა მეფეთასა მეუფისა ქრისტეს მიერ ლოცვითა ღირსისა გრიგოლისითა და ყოველთა წმიდათადთა. რომელმან ჩუენ, გლახაკთა შვილთა მამისა გრიგოლისთა, ყუედრებად მოგვაპო და უმეცრებით მაყუედრებელსა სირცხვლი დაუმკვდრა ამან დიდებულმან მეფემან. უფალმან ბრალთა მისთა ყუედრებათ, რომელსა ეჭუდეს, მოუსპენ მას სრულიად ღირსთა მამათა ვედრებითა და მათ თანა ნეტარისა მამისა გრიგოლის მადლითა, რომელიცა ქუეყანასა ზედა ცხოვნდებოდა ვითარცა ანგელოზი. და ჟამსა

მას მოხუცებულებისა მისისასა, ამცნებდა ესრცთ ხანძთისა ხოლო კრებულთა, ვითარმედ „ამას მონასტერსა შინა სენაკებსა თანა ეგპტერსა ჟამის- საწირვად ნუვინ აღაშვებს, რამეთუ უჯეროება არს. უკუეთუ ერისა ნებამ არა იყოს თვნიერ დიდისა მის საეროვასა ეკლესიისა ამის მიზეზისათვს, რამეთუ ოდეს დეკანოზმან ჟამის-წირვისათვს ჟამსა ჰრეკოს, მაშინ ყოველნი მღდელნი მუნ არა მივიდენ, არამედ თვსთა ეგპტერთა დადგენ ჟამის-წირვად და დიდისავე

ეკლესიისა სწორად აწყინებდენ კაცთა შესაწირავისა თხოვისათვს. და დეკანოზსა ყოვლადვე მათი ვედრებამ უნდეს დიდად ეკლესიად მისლვისათვს ჟამის- მწირველთა მღდელთავსა. და აწ ამის წესისა ჯერ არს დამტკიცებამ, ვინ მორჩილ იყოს სიტყუათა ჩემ გლახავისა გრიგოლისთა“.

თავი LXXI

ხოლო ნეტარი ესე კაცი ღმრთისად მამამ გრიგოლ, ნებისა ქრისტოსისა სამკვდრებელი, სასწაულთა მოქმედი დიდებული, ფრიად გარდარეულად დაბერდა, რამეთუ ას და ორისა წლისა ჟამთა მიიწია. ხოლო ფერი პირისა მისისად არა იცვალა, არცა შეემთხვა თუალთა მისთა მრუმედ-მხედველობად და წორცითა ძლიერ იყო და რამთურთ უძლურებად სიკუდილადმდე არა იპოვა მის თანა. რამეთუ განძლიერებულ იყო იგი ძალითა ქრისტოსითა და აქუნდა მას სიქადულად სანთელი ქალწულებისად, და ზეთი მოწყალებისად, და სიყუარული ღმრთისად და ძმათად. ხოლო შრომად დიდად უყუარდა არა ხოლო ლოცვისა და მარხვსად ოდენ, არამედ დღე და ღამე წელითა თვსითა იქმოდა, ვითარცა იტყვს პავლე: „რომელი არა შურებოდის, ნუცალა ჭამნ“-ო. და იყო იგი მხიარულად მესტუმრე და გლახაკო-მოღუაწე. ხოლო უმრავლესთა დღეთა შატბერდს იყოფინ, რამეთუ თვსთა მათ მონასტერთა მამასახლისნი დაედგინნეს და იგინი იღუწიდეს

მათ, და რომელი გარდამრც საქმეს არნ, მას აუწყიან მსგავსად სიბრძნისა მის ღმრთივ-მოცემულისა, რომელი მკვდრ იყო მის
თანა მარადის, ვიდრე აღსრულებადმდე მისსა და მიწევნად ბრძენი
ბრძენთა თანა საუკუნესა ცხორებასა და სუფევასა.

თავი LXXII

ხოლო დღეთა მათ მოხუცებულებისა მისისათა იყო რაი შატბერდს,
ზრუნვად აქუნდა ძმათა მათ მკვდრთა ხანძთისათა, რამეთუ ესმა,
ვითარმედ ოხჭანი ამის ცხორებისად შატბერდს ეგულების სულიერად-
მამასა მათსა. მაშინ, რომელთა სლვად ძალ-ედვა, ერთობით მიიწინეს
ყოველნი შატბერდს ძიებად წმიდისა მის. ხოლო ძმათა მათ
შატბერდელთა განიხარეს მისლვად ძმათა მათ თვესთად და, რაჟამს
გულისხმა-ყვეს მიზეზი მისლვისა მათისად, სიხარული მწუხარებად
გარდაექცა. და ვითარცა ილოცეს თაყუანის-ცემით წმიდასა ეკლესიასა
წმიდისა ღმრთისმშობლისასა და თაყუანი- სცეს ნეტარსა მამასა თვესსა
შვილთა მათ სულიერად- შობილთა და შრომით შეკრებულთა. ხოლო მან
წადიერებით სურვიელად ჰამბორს უყო ყოველთა და

მოწლედ მოიკითხნა, ვითარცა მამამან ტკბილმან და მოძღუარმან
სახიერმან. და მერმე ურთიერთას ჰამბორს უყვეს მოკითხვით ძმათა მათ
ხანძთელთა და შატბერდელთა და დასხდეს. მაშინ სიტყუად იწყო
ხანძთელთა მიმართ ნეტარმან გრიგოლ და ჰრეკუა მათ: „ძმანო და
შვილნო საყუარელნო, რაი არს მიზეზი თქუენ ყოველთა აქა მოშრომისად,
მაუწყეთ!“. ხოლო ეპიფანე და ზენონ ჰრეკუეს ძმათა მათ სხუათა: „წეს არს
თქუენ მიერ ღირსი პასუხი, რათა ბრძენთა მოწაფეთა ბრძნისა
მოძღურისა მიმართ ღირსითა სიტყვთა ძღუენი გულსმოდგინებისად
შესწიროთ და სასოებით საწადელი სულისა ჩუენისად მოვიღოთ
მადლითა ღმრთისადთა“.

მაშინ ყოველთა ერთობით წმა ყვეს: „შ წმიდაო ღმრთისაო, სულიერად-
შვლთა შენთა მშობელო მამაო და მზრუნველო ცხორებისა ჩუენისაო და

შესავედრებელო ქრისტეს მორწმუნეთაო, დაღაცათუ შატბერდელნი მმანი ჩუენნი ყოველნი უფლისა სათნონი არიან და ნებისაებრ ღმრთისა ნებისა შენისა მორჩილ, არამედ ესოდენთა დღეთა არა მოსლვად შენი ჩუენდა ხანძთისათვს ფრიად სირცხვლ არს და ჩუენთა ყოველთა საკდემელ ყოველთა კაცთაგან, რამეთუ პირველი ნაყოფი წმიდათა შრომათა შენთად ხანძთად არს. და აწ ამისთვს არს ჩუენი აქა მოსლვად, რათა ჰბრძანო ხანძთად და ნუგეშინის ეცეს, რომელთა ვერ ძალ უც აქა მოსლვად და სხუათაცა უდაბნოთა აჩუენოთ ჩუენდა მომართ სრული სიყუარული შენი. და ესე უწყოდე, უკუეთუ სმენად არა ვპოოთ, ვიპოვნეთ ყოველნი აქა წინაშე შენსა, რამეთუ მძიმე არს ჩუენდა ამას ჟამსა უშენოდ ხანძთად მისლვად“. ხოლო წმიდამან თქუა: „კურთხეულ არს ქრისტე ღმერთი ყოველთად, რომელმან თვისი წმიდად მცნებად სიყუარულისად მტკიცედ დაპნერგა გულსა თქუენსა ჩემ, გლახაკისა ბერისა, მომართ თქუენისა, შვილნო ჩემნო საყუარელნო, და უფროდესლა შვილნო ქრისტესნო, წმიდისა ნებისა მისისა აღმასრულებელნო, რომელმანცა ბრძანებათა თვისთა სახარება უწოდა. რამეთუ მოსლვითა თვისითა მშვდობად ახარა კაცთა, მტერთა მისთა, რომელთაცა სიყუარულისათვს სიკუდილი თავს იდვა და გუასწავა ყოველთა, ვითარმედ თავი არს სათნოებათა ყოველთად საღმრთოდ სიყუარული. და აწ თქუენ სიყუარულმან მოგიყვანნა აქა. ხოლო ჩემ ზედა ორ- კერძოვე მძიმე არს: პირველად, შეწუხებად თქუენი, და მერმე, ძმათა ამათგან განშორებად“.

მაშინ მოუწოდა ყოველთა შატბერდელთა ძმათა და ჰრქუა მათ: „მოვედით, შვილნო, ხანძთისა მკვდრთა თანა, ძმათა თქუენთა, და ნებად ურთიერთას შეზავეთ, რამეთუ შფოთი ივლტის ბრძენთაგან, და ერთობით უმჯობესი დაამტკიცეთ. ხოლა მე ვჰგონებ, უწინარცს აღშენებული ადგილი ემართლების მაშენებელსა თვისსა უფროდესსა პატივსა, ვითარცა მოხუცებული ემართლების ჭაბუკსა პატივით მსახურებასა“. ხოლო შატბერდელთა ძმათა ჰრქუეს: „ჭეშმარიტ არს ბრძანებად შენი, წმიდაო მამაო. და უკუეთუმცა სამართალი არა მიგცემდა, ცხოველ არს უფალი და წმიდად ლოცვად შენი, არამცა

მივეშუენით ძმათა ჩუენთა“. ესე რად თქუეს და მსგავსი ამისი ჯერისაებრ, მაშინ ნეტარმან მამამან გრიგოლ ჰრეუა ყოველთა: „შვილნო, ბრძანებამან ქრისტესმან შეგუკრიბნა დღეს, რათა სიმტკიცე ერთობისა და სიყუარულისა აწ დაუმტკიცოთ მომავალთა უამთა ორთა ამათ მონასტერთა შინა დამკვდრებულთა ძმათა შჯულად საუკუნოდ სიტყვსაებრ უფლისა, რომელ ჰრეუა მოციქულთა, ვითარმედ: „ამით ცნან ყოველთა, რამეთუ ჩემნი მოწაფენი ხართ, უკუეთუ იყუარებოდით ურთიერთას“. და კუალად უბრძანა მათ: „რომელსა თქუენ გეტყპ, ყოველთა ვეტყპ“. აწ თქუენცა დაიმარხენით უფლისა ბრძანებანი ერთმანერთისა პატივითა და სიყუარულითა ყოვლისა თანა სათნოებისა, სიმდაბლითა უეჭუელითა და წმიდათა შინა ეკლესიათა თქუენთა ურთიერთას ულოცევდით, და მემცა, გლახაკი, მარადის გაჯსოვ წმიდათა შინა ლოცვათა თქუენთა, და ძმობასა თქუენსა კეთილად იხილვებოდეთ მახლობელთა და შორიელთაგან. და უკუეთუ ვიეთმე ძმათა სწადოდის ყოფად ხანძთელთა შატბერდს, გინათუ შატბერდელთა ხანძთას, ნუვისმცა კელ ეწიფების არა შეწყნარებად მათი, გინათუ შფოთით განზრახვისა მათისა დაშლად და მძლავრებით დაყენებად თვინიერ სამართალისა რავსამე მიზეზისა. უკუეთუ კულა უსამართლოდ აყენებდეს ვინმე, სიტყუად მისცეს ღმერთსა დღესა მას განკითხვისასა, რამეთუ ნებად ჩემი არა არს სულიერად მამისა თქუენისა, სიტყვსაებრ მოციქულისა: „დაღაცათუ გესხნენ ბევრ მზარდულ, არამედ არა მრავალ მამა“. ხოლო სხუად ყოველი სულისა ცხორებისა საღმრთოდ წესი პირველითგანვე გაქუს განწესებული ჩემ მიერ, მას ზედა მტკიცედ იყვენით უკუნისამდე. და მშვდობამან ქრისტესმან, რომელი ჰმატს ყოველთა გონებათა, დაგიცვენინ ყოვლისაგან ვნებისა სულისა და ჯორცთასა ერთობით ყოველნი და მიგაწიენ წმიდათა თანა“. მაშინ შევიდა წმიდად ეკლესიად და ცრემლით თავი თვისი დაპედრა მას, მშვდობად მდუმრიად რად დაუტევა და გამოსლვასა ბერთა ჰამბორის-ყოფად მისცა, და ეგრცე წარემართა ხანძთად კერძო. ხოლო ერი იგი ყოველი ცრემლით მოუდგა და წმიდად იგი ადგილსა მაღალსა დადგა

შორის ერსა მას ღმრთისასა და დიდებად შეწირა ქრპსტჭს მიმართ და თქუა:

თავი LXXIII

„უფალო ჩემო იესუ ქრისტე ღმერთო, უწინარცს ქუეყანად მოსლვისა შენისა სოფელსა შინა იყავ და აწ ცათა ზედა მყოფი ღმრთებისა ძალისა ნათლითა ჩუენ თანა ხარ შეწევნად ჩუენდა. შენ, უფალო, მოწყალებით მომიძელუ მე ქუეყანათა ამათ სამთა თანა მოყუასთა კეთილთა მღდელთა წმიდათა სიკუდიდმდე მარადის დაუყდუნებელად შენდამი შემწირველთა მსხუერპლთა მათ უსისხლოთა წმიდათა და მრავალთა სულთა ნავთ- საყუდელ ჰყვენ იგინი. და შემდგომად სიკუდილისა მათისა, ღირს ჰყვენ უოხჭნოდ მსახურებად ზეცისა საკურთხეველსა ანგელოზთა თანა წმიდათა. და აწ ჩემ მიერ აღაორძინენ ნებისმყოფელნი შენნი, ქრისტე, რამეთუ ტალანტი სიბრძნისად, რომელ სიყრმით ჩემითგან მომეც, განვამრავლე იგი, ვითარცა მონამან სარწმუნომან შორის მორწმუნეთა შენთა. და აწ წინაშე შენსა არიან მოწაფენი სასუფეველისანი. აკურთხენ ქრისტე, ვითარცა აკურთხენ წმიდანი მოციქულნი და დაიცვენ ჟამთა უკუანასთა მომავალნი შვილნი ჩემნი, ვიდრე აღსასრულადმდე სოფლისა ნებასა შინა შენსა და წყალობა ყავ ყოევლთათვს ქრისტეანეთა მართლ- აღმსაარებელთა შენთა უფალო!“ და მერმე შატბერდსა ჯუარი დასწერა და ჰრქუა: „კეთილად აღორძნდი შატბერდო, და შეიმკვე მადლითა და განძლიერდი ძალითა ღმრთისამთა, რათა ნაყოფი მსხუერპლთა შენთად ჟამად-ჟამად უბიწოდ შესწირო უფლისა, რამეთუ მე აწ ესერა მშვდობასა დაგიტევებ შენ და არღარა იხილო პირი ჩემი კორციელად, ვიდრე უფლისა დიდებით მოსლვადმდე. აწ დაღაცათუ კორცითა განგეშორები, ხოლო სულითა მარადის შენ თანა ვარ შეწევნად შენდა“. მაშინ მწარითა ცრემლითა ტიროდეს მკვდრნი შატბერდისანი სიტყვა მისთვს, ვითარმედ კორციელად არღარა ხილვად-უც მოძღვარი თვსი. ხოლო წმიდამან მან ჰრქუა მათ: „შვილნო, სულისა სიბრძნითა გულისა ტკივილთა სძლეთ. და ნუ შეძრწუნდებინ გონებად თქუენი.

რამეთუ მე ესრეთ აღგითქუამ, არაო დაგაკლოს თქუენ ქრისტემან აქა და საუკუნესა მას, უკუეთუ ეგნეთ მას ზედა, რომელიცა გისწავიეს ჩემგან პირველთა წმიდათა მამათა შეწირული მონაზონებისა წესი. და ეგრცთვე ვამცნებ შემდგომითი- შემდგომად შვილთა ჩემთა, რათა დაიმარხონ წმიდათ ესე მოძღურება. და უკუეთუ ჟამმან ჭირისაგან წესი ცვალოს, რომელ სულისა ფრიად არა სავნებელ იყოს, შენდობათ იყავნ ჟამსა მას და არა სამარადისოდ, არცა შუებისა მრავლისა მიდევნებითა, რომლისათვის თქუმულ არს, ვითარმედ: „არარა ეგრცთ განარისხებს ღმერთსა, ვითარ მეტი შუებათ“-ო.ხოლო მე რაჟამს ღირს ვიქმნე

მისლვად უფლისა, ვევედრო თქუენთვს, რამეთუ ფრიად განმისუენეთ მე. და რამეთუ აწ წორცთა შინა ყოფასა ჩემსა თავისა ჩემისა და თქუენთვს ვილოცავ, ხოლო ოდეს განვთავისუფლდე საწუთრომსა ამისგან, ვესავ ქრისტესა, ვითარმედ მოუკლებელად იყოს ვედრებათ ჩემი თქუენთვს მისსა მიმართ და ყოველთა სარწმუნოებით მვედრებელთათვს და შვილთა ჩემთათვს, რათა პოონ ღმრთისა მიერ წყალობათ და შეწევნა სრულიად სიხარულად საუკუნოდ“.

და ვითარცა სიტყუანი ესე დაასრულნა, მაშინ ჰამბორს უყო ძმათა მათ შატბერდელთა ცრემლითა სავსეთა, და ფრიადითა ვედრებითა დაარწმუნა უკუნქცევათ თვისად ადგილად და თვთ წარჰყვა ძმათა მათ ხანძთელთა. ხოლო სწორი სასყიდელი მიიღეს ღმრთისაგან, რომელთა წარიყვანეს იგი და რომელნი იქცეს, რამეთუ სარწმუნოებათ და სიყუარული მამისა და მოძღურისა თვისისად სწორად აქუნდა მათ ყოველთა. ხოლო რაჟამს შატბერდით ხანძთად მოვიდა ნეტარი გრიგოლ, განიხარეს ხანძთასა თანა მახლობელთა მათ უდაბნოთა და მოვიდოდეს ძმანი ყოვლით- კერძო ხილვად წმიდისა მის და მიაქუნდა კურთხევათ და ლოცვათ მისგან და სიხარულითა სავსენი წარვიდიან ადგილად თვისად. რამეთუ დიდებათ ხანძთისად აღმაღლდა საუკუნოთა და საცნაურითა სამკაულითა, იქმნა რა განმზადებულ შრომათაგან მაშურალთა მათ ნაწილთათვს განსასუენებელ უკუნისამდე. მას ჟამსა განიხარა ნეტარმან მამამან გრიგოლ, რამეთუ კეთილსა შინა იხილა მონასტერი თვისი და

ფრიად მადლით აკურთხა წინამძღვარი იგი სარწმუნოდ მამად ეპიფანე და ძმანი ყოველნი მორჩილნი მისნი.

თავი LXXIV

მაშინ ევედრებოდა ნეტარსა მას მღდელი ვინმე დაყუდებით მყოფი, რამთა იშცნოს ეგზტერი ჟამის- საწირავად სენაკსა თვისსა. ხოლო წმიდამან მან ჰქონდა: „კრებულისა ძმათა შორის საქმე ეგე უწესო არს. უკუეთუ შენ აღაშცნო ეგზტერი, ყოველთა ძმათა აღაშცნონ. და რაჟამს დეკანოზმან ჟამსა ჰქონდა ჟამის-წირვისათვს, დიდსა ეკლესიასა მღდელი ძნინად პოოს. და სხუამცა მრავალი არს მას შინა სულისა სავნებელი და არა თუ სარგებელი და მე არა ვერამები მას“.

თავი LXXV

ამისა შემდგომად უბრძანა დიდსა ზენონს: „ძმაო, შთავიდეთ ვენაკად, რომელ არს გზასა თანა ოპიზისასა“, რამეთუ ჟამი იყო სთულისად. და შთავიდეს ორნივე ზოგად ვენაჯსა მას შცნებულსა მისსა კეთილადნაყოფიერსა. და ჟამსა მას შინა მოვიდა სანატრელი მამად მაკარი ოპიზელი ხილვად მოძღვრისა თვისისა მამისა გრიგოლისა. და ვითარცა იგი ფრიად განიხარეს და სურვიელად მოიკითხნეს ურთიერთას, და რამეთუ იყო ჟამი პურის-ჭამისად, პურად ხოლო დასხდეს. და შემდგომად პურის ჭამისა, განიზრახეს მუნ დადგომად ვიდრე ხვალისადმდე. ხოლო მამამან მაკარი უბნობასა შინა იკითხა ნეტარისა გრიგოლისგან ესრცთ: „უკუეთუ მწვალებელთა შვილი მოიქცეოდის მართლმორწმუნედ, ნათლის-ღებად უკმსა ანუ არა?“. ჰქონდა მას წმიდამან მან: „მოციქული ძმა მტყუვარად მათ სახელ სდებს, რომელთაცა დრკუთა მათ მოძღუართა მათთა სახელი ჰქონდა. ხოლო ჭეშმარიტთა მორწმუნეთაგან წმიდათა მოციქულთა სახელის-დებად არა თავს იდვა პავლე, არამედ აბრალებს და ეტყვის: „რაისათვს წვალებანი არიან თქუენ შორის, რამეთუ კაცად-კაცადი თქუენი იტყვის: „მე პავლესი ვარ“ და შემდგომი ამისი, ხოლო მართლ- მადიდებელთა ყოველთა ქრისტეანე

უწოდა. და აწ დაღაცათუ მწვალებელთათვს წერილიცა აჩინებს რომელთამე ნათლისცემასა და რომელთამე არა.

ხოლო მე ამას ვიტყვ, ვითარცა ყოველთა უწყით, ჭეშმარიტთა ქრისტეანეთა შვილთა მწვალებელი მღდელი ვერ მოჰკათლავს, დაღაცათუ უნათლავი მოკუდებოდის, რამეთუ ნათელი არა არს მათ თანა, და უნათლავისა სიკუდილი უმჯობეს არს ვიდრე უშჯულოებად შჯულისა გარდასლვითა. ეგრცივე ჯერ და სამართალ არს ნათლის-ცემად შვილსა ყოველითა მწვალებელთასა, დაღაცათუ წვალებად მათი თვს-თვსად იხილვების, არამედ ურთიერთას განთხზულ არს საცთურებით მსგავსად მელთა მათ, რომელთად კუდი კუდსა შეუკიცუა საფსონ და ლამპრები ყოველთა კუდებსა გამოაბა, რამეთუ სახე იყვნეს იგინი ყოველთა მწვალებელთა, რომელთადცა უკუანასკნელ საყოფელი მათი ცეცხლი არს საუკუნოდ. რამეთუ უცხო ქმნულ არიან წმიდისაგან დედისა ჩუენისა მხოლოდსა კათოლიკე სამოციქულოდსა ეკლესიისა. სცთებიან საშომთგან, რომელ საგონებელ არს მათთვს მეორედ შობა. და იტყვან სიცრუესა, რამეთუ მარადის ნაცილსა ქადაგებენ და ცილსა წამებენ შეჩუენებულნი იგი წმიდათა მამათა ჩუენთა მოძლუართა მიერ. და უკუეთუ კუალად შვილნი მწვალებელთანი კრებასა ჰლამოდიან, არღარა წეს არს მათთვს, არამედ კრძალვად და ყოვლადვე სიტყვასა არა წარმოღებად მათ თანა კრებისათვს. და რამეთუ მორწმუნესა, რომელსა სასწაულისა საქმე ვერ ძალ უც, ურწმუნოთა თანა სიტყვს-გებად არა უკმს. და ოდეს მწვალებელთა ყოველთა ჰრეკან ერთი სახელი მწვალებელ, ცთომადცა მათი ერთად შემტკიცებულ არს მტერისა მიერ. ამისთვს ყოველთად ნათლის-ცემად ჯერ არს, რამთა ცილობისა იჭკ დაპკსნდეს და ერთად იყოს სიხარული სრული ჭეშმარიტთა ქრისტეს სამწყსოთად“. და ესევითარი სიტყუად მრავალი ბრძანა ნეტარმან გრიგოლ. ხოლო მამამან მაკარი ჰრეკა: „ჭეშმარიტად სამართალ არს ბრძანებად შენი წმიდაო მამაო, არამედ მაუწყე ცხადად წმიდისა სამებისათვს სიტყუად ღირსი სიტყვს-მგებელთა მიმართ. ხოლო მან ჰრეკა: „ისწავე ესაიავსგან, რამეთუ სერაბინთაგან ისწავა სწორი პატივი წმიდისა სამებისად, რომელნიცა

დაუდუმებელად კმობენ: „წმიდა არს, წმიდა არს, წმიდა არს უფალი საბაოთ” ხოლო გრიგოლ ღმრთის-მეტყუელი იტყვს სამებისა სამგუამოვნებისათვს: „რაჟამს იყვნენ სამნი სანთელნი სახლსა შინა, ვერ ეგების განყოფად ნათლისა მათისად და ვერცალა კუალად შერევნად მათი“. ესე არს სარწმუნოებად წმიდისა სამებისად. და განძსა წერილ არს ყოველი ჭეშმარიტებით და ამას იტყვს, რამეთუ მამად ძესა არცა თუ თუალისა წამითა არა უხუცეს არს. აწ ვითარცა გვსწავიეს სიბრძნე წმიდათა წიგნთაგან, კმა არს მოძღურად შენდა ყოვლით-კერძო“. ხოლო ნეტარმან მაკარი ჰრქუა მას: „წმიდაო მამაო, ვითარცა პირველ ხატი მონაზონებისად კელითა შენითა მომცა უფალმან, აწ ეგრცეთვე სულიერი სწავლად პირითა შენითა მომანიჭოს ზღუდედ ჩემდა უკუნისამდე“. და ვითარცა შემწუხრდა, ერთსა შინა სახლსა იყვნეს სამნივე იგი ღმრთისა კაცნი და წართქუნეს წესისაებრ ფსალმუნნი. ხოლო მაკარის ჰრულოდა და სარეცელსა ზედა მიეძინა.

თავი LXXVI

მაშინ ნეტარი იგი მამად გრიგოლ და ზენონ სიტყვთა მდაბლითა ფსალმუნებდეს. და მადლმან საღმრთომან განაბრწყინვა იგინი ნათლითა დიდებისათა და სახლი იგი ბნელი, ვითარცა მზისა მცხინვარებამან, განანათლა. და ვითარცა განეღვძა მამასა მაკარის, თქუა: „ვითარ საკვრველად იხილვებიან წმიდანი ესე“. ჰრქუა მას მამამან გრიგოლ: „მამო მაკარი, რამსა გიკვრს ხილვად ესე, არა გასმიესა წერილისად „საკვრველ არს ღმერთი წმიდათა შორის მისთა“. და ესრცე იხარებდეს სამნივე იგი სამებისა წმიდისა მადიდებელნი და წართქუნეს ცისკრისა საგალობელნი. და ვითარცა განთენა მშვდობისა სადგურთა მათ, ურთიერთას მშვდობად დაუტევეს და წარვიდა მამად მაკარი ოპიზად. ხოლო მამად გრიგოლ და ზენონ აღვიდეს თვისად მონასტრადვე. და რამეთუ ესე ზენონ მიწევნულ იყო სათნოებათა მოძღურისა თვისისათა, რომლისათვისცა იტყოდეს კაცნი შემდგომად ნეტარისა გრიგოლის გარდაცვალებისა, ვითარმედ: „ზენონ არს ზღუდე მტკიცე კლარჯეთისა

დიდებულთა უდაბნოთად“.

თავი LXXVII

ხოლო ნეტარსა მამასა ჩუენსა გრიგოლს გულმან უთქუა განსლვად ჯორცთაგან და ღმრთისა მისლვად. და აუწყა უფალმან აღსრულებად ნებისა მისისად, ვითარცა თქუა დავით, „რამეთუ ნებად მოშიშთა მისთად ყოს უფალმან, ლოცვანი მათნი ისმინნეს და აცხოვნნეს იგინი“. მაშინ უბრძანა ძმათა თვესთა შესაქმდ კერეონთა სანთელთად შესაწირავად გარემო ყოველთა მათ მახლობელთა უდაბნოთა, რომელ არიან ოპიზად და ფრთენი მისნი- ბერთად და მახლობელნი მისნი მიძნაძოროდ და წყაროვსთავი თანამკვდრით მათითურთ. ხოლო შატბერდი დაღაცათუ სხუათა მათ უდაბნოთა მცირედ შორავს, არამედ განუყოფელად თანამოძმე არს მათი ერისა მის ღმრთისა სიკეთითა და ყოვლითავე საღმრთოვსა მოძლურებისა წესითა და კანონითა

მონაზონებისა შჯულის-დებისადთა. და ყოვლითავე კეთილისა საქმითა სწორად პატივცემულ არს ღმრთისა მიერ და კაცთაგან, რამეთუ არს იგი სიქადულ ყოვლადვე მახლობელთა მონასტერთა. მათ ყოველთა უდაბნოთა თანა წარსცა კერეონები და შეუთუალა დღწ იგი, რომელსა აღანთნენ და ლოცვა-ყონ მისთვეს.

თავი LXXVIII

ხოლო მათ გულისხმა-ყვეს ჟამი იგი მიცვალებისა მისისად ამიერ სოფლით, რამეთუ ვითარცა მიცვალებასა წმიდისა ღმრთისმშობლისასა მოიწია გუნდი წმიდათა მოციქულთად კიდეთაგან ქუეყანისათა, ეგრცთვე წმიდანი მამანი შემოკრბეს ჟამსა მას დროვსა დღისა მისისასა პატივად ნეტარისა მის მოხუცებულისა და რამთა იკურთხნენ მის მიერ. ხოლო იგი სიხარულითა აღივსო ხილვითა მათითა და ქრისტესმიერითა კურთხევითა აკურთხნა ყოველნი და ჰრქუა მათ: „მოგეცინ უფალმან

შრომისა თქუენისა სასყიდელი, რომელმანცა ბრძანა: „უძლურ ვიყავ და საპყრობილესა, და მოხუედით ჩემდა“. რამეთუ მე აწ ესერა წორცთა საპყრობილით განვალ და უძლურებისაგან განვთავისუფლდები მადლითა ღმრთისათა, რომელმანცა ჯუარითა სიკუდილი დათრგუნა და ავაზაკისა თანა ყოველთა მორწმუნეთა წმიდათ ჯუარი თვისი მიანიჭა წინამძღვრად და ანგელოზთა თანა წმიდათა ნიშად ქრისტეანობისა ბეჭედი იგი სამეუფოდ, რომელიცა აქუს სულსა მორწმუნეთა კაცთასა საფარველად სამარადისოდ და საცხორებელად“.

მაშინ ჰრქუეს ყოველთა მათ მამათა ნეტარსა გრიგოლს: „წმიდაო ღმრთისაო, ბრძანებათა მათებრ ქრისტესთა ნეტარებისა საქმეთა მათ სამკვდრებელო, ნებსით გლახაკო სულითა მით სიმდაბლისათა სასუფეველისა დამკვდრებისათვს, მგლოვარეო გულითა საუკუნოდ ნუგეშინის-ცემისათვს, მშვდო გონებითა, სამოთხისა სიკეთესა მომლოდებელო, სიმართლისათვს მშიერო და წყურიელო და ტკბილსა მას საზრდელსა ქუეყანასა მოუკლებელსა ღირს ქმნულო, მოწყალეო გლახაკთაო, განუშორებელ არს შენგან მარადის წყალობად ღმრთისად. წმიდაო გულითა და სულითა შენითა, ყოვლადვე ღმრთის-მხილველო, მშვდობის-მოქმედო ძმათა შორის და მშვდობასა წმიდათა ანგელოზთასა მიწევნულო შვილ ღმრთისა წოდებითა, დევნათა და ჭირთა ღმრთისათვს თავს-მდებელო ქრისტეს თანა მკვდრყოფისათვს, ყუედრებულთათვს ქრისტესთვს ნავთ-სადგურო და მზრუნველო ცხორებისათვს ჩუენისა სამარადისოსა მას ცხორებასა, შენ გიხაროდენ და მხიარულ იყავ, რამეთუ სასყიდელი შენი დიდ არს ცათა შინა, რამეთუ შენ, მსგავსად მოციქულისა პავლეს, მართლისა ღუაწლი კეთილი მოგიღუაწებიეს, სრბად აღგისრულებიეს, სარწმუნოებად დაგიმარხავს საქმითა კეთილითა განსრულებული. ამიერითგან მიგელის სიმართლისა იგი გვრგზნი, რომელი მოგანიჭოს მეუფემან შრომათა წილ შენთა წმიდათა. არამედ ნუ დამივიწყებ ჩუენ, სულიერად-შვილთა შენთა, მი-რად-იწიო წინაშე პირსა სახიერისა, მოწყალისა და მწყალობელისა ტკბილისა უფლისასა, მომიქსენენ სამწყსონნი შენნი და ნუ დაიდუმებ

მოღუაწებასა ჩუენთვს ქრისტის მიმართ, რამეთუ ყოვლადვე ძალ გიც შეწევნად ყოველთავ, რომელნი ლოცვათა შენთა ესვენ და მეოხებასა შენსა მოივლტიან“. ხოლო წმიდამან მან ჰრქუა მათ: „დალცათუ თავი ჩემი განუმზადე უფალსა და სიყრმითგან ჩემით მსგავსად ძალისა ვშუერ, ხოლო უფროვს არს პატივი სიტყუათა თქუენთავ, ქრისტის-მსახურნო მამანო, არამედ ღმერთი გულსმოდგინებასა ეძიებს კაცთაგან და მიანიჭებს ნაცვალად სასუფეველსა მორჩილთა მისთა და მეცა მომმადლოს მკვდრყოფად ნების-მყოფელთა თანა მისთა ლოცვითა თქუენ ყოველთავთა. ხოლო თქუენ გევსენენ კრძალულებად ჩემი მოთმინებით მონაზონებისა მიმართ, რომელიცა იხილეთ, ვინავთგან დავემკვდრე თქუენ შორის ვიდრე აქამომდე, რამეთუ ესროც ჯერ არს ძიებად სასუფეველისა ცათავსად, და ჩემთვს ლოცვასა ჰყოფდით, რავთა მომეცეს მადლი წინაშე ღმრთისა შეწევნად თქუენდა, შემწეთა ჩემთა, უფლისა მიერ“.

თავი LXXIX

მაშინ ჰრქუა ხანძთას შინა მყოფთა ძმათა: „შვილნო, რომელი მცნებად პირველითგან გესმა ჩემგან, სულისა თქუენისა საცხორებელად დაიმარხეთ და ჰყოფდით მარადის სავსენებელსა ჩემსა. და მე უკუეთუ ვპოვო კადნიერებად წინაშე ქრისტისა, უხუებად კეთილთა მისთად არა დაგაკლდეს ორსავე სოფელსა. ხოლო ამას გამცნებ აწ ჯუარითა ქრისტისითა, რავთა წორცნი ჩემნი დაჰმარხნეთ ძმათა ჩემთა თანა, რამეთუ არა უმჯობეს ვარ ძმათა ჩემთა სათნოებათა მოგებითა. ამისთვის ყოველთა გევედრები, ნუსადა დამივიწყებთ ლოცვასა თქუენსა ღმრთისა მიმართ ყოვლადვე მლოცველსა თქუენსა და აწ ვედრებისა შემწირველსა თქუენთვს ქრისტის მიმართ საუკუნოდ. მომიქსენეთ მარადის ლოცვითა და ჟამის-წირვითა სიკუდილით უცხო-ქმნული

თქუენგან. იხილოთ რად ადგილი მწირობისა ამის მკვდრობისა ჩემისად, რამეთუ აჳა ესერა ვიდრე ჟამადმდე კუალად წოდებისა წორცნი ჩემნი მიიქცევიან მიწად, ხოლო სული ჩემი შეიწყნაროს უფალმან“.

თავი LXXX

და ამათ რად სიტყუათა იტყოდა ნეტარი გრიგოლ, მაშინ ნათლითა მიუწდომელითა შეიძკო შუენიერად ხილვად მისი ბრწყინვალედ ქრისტეს მიერ. რამეთუ ბანაკი ანგელოზთა უფლისათად გარემოადგა მას და პატიოსანთა საკუმეველთა სულნელებამან აღავსო ყოველი იგი ერი კრებული მამათად. და რამეთუ აქუნდა ჩუეულებად ზეცისა წმიდათა მთავრობათა ხილვისად სულსა მას მართალსა და აწ მათგანვე სიხარულისა ჯმად ესმა ესე: „ნუ გეშინინ მოსლვად ჩუენ თანა მსახურო ქრისტესო სანატრელო, რამეთუ ქუეყანისა ანგელოზსა და ზეცისა კაცსა გიწესს მეუფე ცათად ქრისტე. აწ მოვედ სიხარულით და უფლისა შენისა თანა იხარებდ დაუსრულებელად, რამეთუ ნეტარ ხარ შენ შორის კაცთა ნეტარსა მას დიდებასა დამკვდრებად განმზადებული და მხიარული საუკუნოდ“. ხოლო ესე სიტყუანი ესმოდეს რომელთამე მოწაფეთა მისთა, არამედ ხილვად იგი დიდებული, ყოველთა იხილეს. მაშინ ნეტარმან მან სრულიად განიხარა მიუმძლავრებელი იგი სიხარული და ჯუარი დასწერა თვისსა მას მონასტერსა და ძმანი თვისნი აკურთხნა საუკუნოდთა კურთხევითა ყოველთა თანა ქრისტეს-მორწმუნეთა და თქუა: „მეუფეო ქრისტე, ვინათვან თვთ თავადმან ივნე და გამოიცადე, ძალ-გიც მათდაცა შეწევნად, რომელნი-იგი გამოიცადებოდიან მახეთაგან და საცთურთა მტერისათა, რამეთუ ქრისტეანეთა შემწე შენ ხარ უფალო, დაიფარენ მარჯუენითა შენითა მოსავნი წმიდისა სახელისა შენისანი და ბოროტისაგან იჯინენ და მიეც მათ სიხარული უოხჭნოდ. ხოლო მე, მონად შენი, მაცხოვნე სასუფეველსა შენსა და წყალობით მომიჯსენე სუფევითა შენითა“.

თავი LXXXI

და ესრცთ შეჰვედრა სული უფალსა და შეერთო ანგელოზთა კრებულსა, რამეთუ უკორცონი ანგელოზნი და სულნი კაცთანი ერთ-ბუნება არიან და სულსა კაცისასა აქუს მეტყუელებად ანგელოზებრი. დაღაცათუ კორციელთა ენათა დაცხრომისათვს იტყვს დავით: „მას დღესა შინა

წარწყმდიან ყოველნი ზრახვანი მათნი“, არამედ

იგივე იტყვს წმიდათა სულებისათვს, ვითარმედ: „იქადიან წმიდანი დიდებითა, იხარებენ საკსენებელსა ზედა მათსა“ და მეოხებასა ჰყოფენ ქრისტეს მიმართ მადიდებელთა მათთათვს.

რამეთუ ვიდრე განშჯადმდე ცოცხალთა და მკუდართა იღუჩიან მვედრებელთა ჭორციელთა კაცთათვს მორწმუნეთა და მოელიან სრულსა მას სიხარულსა და მხიარულებასა აღთქუმისაებრ მეუფისა მათისა. რაჟამს დიდებისაგან უდიდებულოსსა დიდებასა და მკვდრნენ უფლისა დიდებით მოსვლასა. ხოლო რჩეულთა შეკრებად ოთხთაგან ქართა ცისათა კიდითგან ცისათ ვიდრე კიდედმდე ცისა ესე არს, რამეთუ ქარითა, ვითარცა ეტლითა, შეკრიბნეს ქრისტემან წმიდანი თვსნი წინაშე მისსა სიხარულად და შუებად საუკუნოდ, ოდეს-იგი თითოეული მათი ნაშრომსა თვსსა უჩუენებდეს უფალსა და ნაცვალად მიაქუნდეს სიმდიდროს დაულევნელი.

თავი LXXXII

მაშინ, ნეტარო მამაო, ახალი იგი ქრისტეს-მოწამოს იოვანოს სანატრელი ხანძთით იერუსალემად

მიწევნული და სარკინოზთა კელითა ბაღდადს ქრისტესთვს მოკლული და სასწაულითა ბრწყინვალოს იხარებდეს რჩეულთა თანა შვილთა შენთა, რაჟამს წარუდგინებდე მათ ქრისტესა. მას ჟამსა რამე იყოს ჩუენ უდებთათვს ნუგეშინის-ცემა, რომელნი წოდებულ ვართ შენდა მოწაფედ? რამეთუ განკმელ არს სიყუარული ურთიერთას და ყოველი კეთილისა საქმოს შემცირებულ არს და დაკლებულებად აღორძინებულ, არამედ შემდგომად ღმრთისა მოწყალებათა და ყოველთა წმიდათა მეოხებისა ლოცვათა შენთა მიმართ არს სასოებად ჩუენი წმიდაო მამაო, შეიწირე სარწმუნოებად ჩუენი ღირსო, რამეთუ შენ უწყი სიყუარული ჩუენი. დაღაცათუ არა გვხილავ ჭორციელად, ნუ დამივიწყებ ჩუენ, არამედ იყავნ მადლი შენი შემწე ჩუენდა. წმიდათა უდაბნოთა შინა

დამკვდრებულთა და ყოვლისა ერისა, რათა ვიპოვნეთ შენ თანა სიხარულისა მის წარუვალისა ცხორებასა. აწ საყუარელნო ქრისტის-მორწმუნებო, ჩუენცა გვლირს ყოველთა გულს- მოდგინებად მსგავსად ძალისა საქმედ კეთილისა მოწყალებასა თანა ღმრთისასა და წმიდათა მეოხებასა, რათა ღირს ვიქმნეთ ცოდვათა შენდობასა და დიდსა წყალობასა საუკუნოდ“.

თავი LXXXIII

ხოლო იყო გარდაცვალებად ნეტარისა მამისა ჩუენისა გრიგოლისი რიცხუსა წელიწადთა მისთასა ას და მეორესა წელსა, ქრონიკონსა ოთხმეოც და ერთსა. არამედ გარდაცვალებითგან მისით დაიწერა ცხორებად ესე მისი შემდგომად ოთხმეოც და ათისა წლისა, დასაბამითგან გარდასრულთა წელთა ექუს ათას ხუთას ორმეოც და მეათოთხმეტესა წელსა, იერუსალიმს პატრიაქობასა აგათონისსა, მცხეთას კათალიკოზობასა მიქელისსა, ქართველთა ზედა მთავრობასა აშოტ კურაპალატისასა, ძისა ადარნერსე ქართველთა მეფისასა, აფხაზთა ზედა მეფობასა გიორგისსა, ძისა კოსტანტი მეფისასა, ერისთავთა ერისთვობასა სუმბატისსა, ძისა ადარნერსე მეფისასა, მაგისტროსობასა ადარნერსჭისსა, ძისა ბაგრატ მაგისტროსისასა, ერისთვობასა სუმბატისსა, ძისა დავით მამფლისასა. ქრისტემან დიდებად უოხჭნოდ მათ ყოველთა მიანიჭენ. ხოლო ჟამსავე მას იყო ანჩს ეპისკოპოსი მაკარი და ნეტარისა მამისა გრიგოლის შტენებულთა მათ მონასტერთა იყვნეს მამასახლისნი ნათესავით დიდთა აზნაურთა შვილნი ხანძთას-მამად თეოდორე, დის-წული მცხუედაოსად და შატბერდს-მამად გრიგოლ, მც ლიპარიტისი, სახელითა დიდისა მამისა გრიგოლისითა შემკობილი, ქრისტემან სრულიად შეამკვენ მადლითა მისითა და განამართლენ წინაშე მისსა საუკუნოდ! ხოლო ხანძთისა წინამძღვრისა და იოვანე მმისა მისისა და წიგნისა ამის აღმწერელისა გიორგი მერჩულისა, - სამთავე ამათ ერთად გულსმოდგინებითა დაიწერა ხანძთას შინა ნეტარისა გრიგოლის ცხორებად ესე. ქრისტემან წიგნსა მას ცხოველთასა დაწერენ იგინი და

სრულიად წყალობა-ყავნ ყოველთა მორწმუნეთათვს, რათა გულისხმა-ყონ საღმრთოდ ნიჭი ქუეყანისადცა ზეცისასა თანა.

რამეთუ ეკლესიასა შინა ერთი წიგნის-მკითხველი მცირეთა მსმენელთა და მრავალთათვს სწორად კმა არნ. და ეგრეთვე, უკუეთუ ერთი იკურთხევინ ანუ მრავალნი, მაკურთხეველი იგი ერთი კმა არნ, რამეთუ მოუკლებელ არიან კეთილნი იგი ქრისტისნი ჩუენდა მომართ და მადლი წმიდათა მეოხებისად.

თავი LXXXIV

რომლისათვსცა დღეს ქსენებად ნეტარისა მამისა გრიგოლისი იყავნ მარადის ჩუენდა სასო და შესავედრებელ სულისა და წორცთა და ყოველთა მართალთა შორის დასსა მას მონაზონთა ერისთავისა მამისა ჩუენისა დიდისა ანტონისსა ნათელსა შინა დაუღამებელსა, ვითარცა თქუა სოლომონ: „ნათელი მართალთა ზედა მარადის“. და კუალად იტყვს: „ხოლო სულნი მართალთანი კელთა შინა ღმრთისათა ცხოველ არიან“ და განათებულ მზისა მისგან სიმართლისა ცათა დაუტევნელისა და ქალწულისა საშოსა დატევნულისა გამოუთქუმელად და ჩუენდა ცხორებად გამობრწყინვებულისა ნათლისა მის დაუსაბამოდსა ქრისტის ღმრთისა ჩუენისა, რამეთუ არა შეუძლებელ არს მის წინაშე, რომელმანცა მისცა ქმნულსა თვსსა. მზის-თუალსა ამას ესევითარი ბრწყინვალებად, რომელ ყოველსა ხილულსა მიეფინების და განანათლებს ნათლითა მისითა. და მანვე ყოვლისა შემძლებელმან ღმერთმან მისცა მადლი კელმწიფებისად ყოველთა წმიდათა მისთა და ჩუენთვს ვედრებასა ჰყოფენ მოუკლებელად მისსა მიმართ. ამისთვისცა ქსენებად მათი ქებით აღესრულების და დღესასწაულისა მათისა შემამკობელთა ჰყარვენ მარადის და განანათლებენ სულთა მათთა და მადლსა მიანიჭებენ ყოველთა მორწმუნეთა, ვინამთგან ძალ-უც შეწევნად სარწმუნოებით მვედრებელთად მათ თითოეულსა მათგანსა და მარადის მეოხ არიან ჩუენთვს წინაშე წმიდისა სამებისა, დამბადებელისა

ყოველთავსა, რომლისად არს ძლიერებად, დიდებად და დიდად შუენიერებად და სუფევად დაუსაბამოდ და დაუსრულებელი. და მისსა შუენის პატივი და ქებით თაყუანის-ცემად ჟამთა უკუნისამდე და მერმეთა მათ საუკუნეთა. ამზნ.

თავი LXXXV

პირველ ყოფილი ესე სასწაული გუესმა ბერთაგან ჩუენთა, ვითარმედ ჟამსა მამისა გრიგოლის მოწაფისასა ხანძთას ეპიფანის მამობისასა იყო ვინმე კაცი მდიდარი ანჭკორას და სახელი მისი წერტა, და აწ რომელ წერტაისნი ჰრევან, თხათა მისთა სადგური ყოფილ არს. და მას ესუა ასული შობითგან ყრუდ და უტყვკ, ხოლო ჰასაკითა მრთელი. და ვითარ ათსამმეტისა წლისად იყო ქალი იგი, დედასა მისსა ჩუენებით ძილსა შინა გამოეცხადა ღირსი ეპიფანე და ჰრევა: „ხანძთას ჟამის- წირვასა ჩემსა ხვალე მოავლინე კაცი და წელთა ჩემ, ეპიფანისთა, ნაბანი მოვსცე შენდა და ასუ იგი ასულსა შენსა და სცხე თავსა მისსა და განკურნოს იგი ქრისტემან ვნებათა მისთაგან მადლითა ყოველთა წმიდათათა”. ხოლო მორწმუნემან მან დედაკაცმან არა აუწყა ქმარსა თვისსა ჩუენებად იგი, რამეთუ მას ჟამსა კაცი იგი მონაზონთათვს მკსინვარედ იყო და იდუმალ წარავლინა კაცი. ხოლო ნეტარმან ეპიფანე უფლისა მიერ იცოდა რად იგი ყოფად იყო და მისცა კაცსა მას წელთა თვისთა ნაბანი. და მი-რად-იწია, დედაკაცმან მან სარწმუნოებითა მტკიცითა სცხო ევლოგიად იგი უსისხლოვსა მსხუერპლისად ღირსად შემწირველისა მღდელისად ასულსა თვისსა. ხოლო მას დაეძინა სამ დღე და სამ ღამე. და რაჟამს განეღვმა, თქუა: „დიდებად ღმერთსა, დიდებად წმიდასა სამებასა, რომელმან ლოცვითა ნეტარისა მამისა ეპიფანისითა განმკურნა და მიწნა მე ეშმაკისაგან“. და ვითარცა იხილა სასწაული ესე წერტა, მამამან მისმან, განკურვებული სიხარულითა სავსც წარვიდა ხანძთად. და ვითარ საჩინოსა უდაბნოვსასა მიიწია, კმამალლად ტიროდა პირველისა მის წარმდებებისა მისისათვს. მაშინ მამამან ეპიფანე სიხარულით და ნუგეშინის-ცემით მოიკითხა და ფრიად პატივ-სცა ძალისაებრ. ხოლო

წერტა დიადი შესაწირავი მიუძღვანა და შეწირა წინაშე წმიდისა მთავარ-მოწამისა გიორგისა და ჰმადლობდა ქრისტესა საკვრველთ-მოქმედსა და მონასა მისსა ეპიფანეს, რომლისა ლოცვითა სრულიად სიხარული მიეფინა. ხოლო ასული იგი მისი კეთილად ცხონდა ამას საწუთროსა და საუკუნოდ. და ჩუენთვეცა უფალმან სრულიად წყალობა ყავნ ოხითა ყოველთა წმიდათა მისთავთა.

თავი LXXXVI

ხანძთას მკვდრი გაბრიელ მოძღვარი, ფრიად მოღუაწე, ნეტარი წმიდად მამად გვთხრობდა იგი მამისა ბასილისსა, ვითარმედ მრავალთა წელთა მამასახლისობასა მისსა ხანძთას, ესე იყო კანონი მისი: ოდეს შინა არნ, ტრაპეზისაგან კიდე საზრდელსა არარას მიიღებდა, არცა ჭამადსა, არცა სასუმელსა. ხოლო ჟამსა სნეულებისა მისისასა, რომლითა გარდაიცვალა წინამძღურობასა შინა მისსა, მრქუა: „შვილო გაბრიელ, საოსტიგნით ცხელი საჭმელი კორკოტისად მომართუ“. და მაშინ არა ეგბო, სხუად შევაგბე და მივართვ, რამეთუ მრავალთა დღეთა არარავსა გემოვ ეხილვა. და ვითარ ცნა, ვითარმედ მას დღესა საეროდ იგი საჭმელი არა ყოფილ არს, მაშინ, რომელი იგი მიმეღო, შფოთით დასთხია და რისხვით მრქუა მე: „რად სცეთ საწყალო და მე მაცთუნებ?“ ხოლო მე შიშით შევინდვე და ვჰკითხე მიზეზი ფრიად მოგინებისად. ხოლო მან მრქუა: „შვილო, სიჭაბუკესა ჩემსა მამისა გრიგოლის საკედარსა ვხედევდი და მამასა ჩემთვს კორციელსა საურავსა ვაწყინებდი. ხოლო მას ღმრთისა კაცსა წინავსწარმეტყუელებისა მადლი აქუნდა ქრისტესგან და ესრცთ მიბრძანა: „ბასილი, მოკლედ შენ ხანძთას მამასახლისად დასდგები, და აწ რომელსა იურვი, მერე ვითარი გინდეს სამოსელი და საგებელი, გაქუნდეს. ხოლო მოხუცებული, სულიერად მამად შენი, აწვე გამცნებ და ჯუარითა ქრისტესითა ჯუარსა დაგწერ, ოდეს ესე სიტყუად ჩემი საქმით იქმნას, ხანძთას შინა რად იყო, ყოველსა კორცთა საღუაწსა ტრაპეზსა დაშვერდი, სხუაგან რად იყო - იგი პატივი შენ კორცთა შუებად გეყოფის-ო. და აწ მრავალთა წელიწადთა ჩემსა მამასახლისობასა კანონი მამისა

ჩემისავ საქმით აღმისრულებიეს. ხოლო შენ სიკუდილისა ჩემისა ჟამსა ურჩებისა პატიჟსა შთამაგდებდი, ამისთვის განვრისხენ შენ ზედა“. და მე კუალადცა შეუვრდი და დამიკვრდა ფრიადი იგი მოთმინებავ მისი. ხოლო მამამან ბასილი მაკურთხა ყოვლითა კურთხევითა და მრქუა: “კურთხეულ იყავ უფლისა მიერ შენ და ყოველი ერი მართლ-მორწმუნე ოხითა წმიდისა ღმრთის- მშობლისავთა და წმიდისა გიორგისითა და ყოველთა წმიდათავთა. ამცნ“.